

Contenido

I.	POSIBLES ESCENARIOS EN FUNCIÓN DA SITUACIÓN SANITARIA: ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL, SEMIPRESENCIAL E/OU NON PRESENCIAL.....	3
II.	EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA.....	4
	1º ESO.....	4
	Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.....	4
	Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.	10
	Procedementos e Instrumentos de avaliación	13
	Criterios de cualificación e de promoción da materia	14
	2º ESO.....	15
	Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.....	15
	Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%	23
	Procedementos e Instrumentos de avaliación	27
	Criterios de cualificación e de promoción da materia	27
	3º ESO.....	28
	Criterios de Avaliación e Estándares de aprendizaxe	29
	Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.	35
	Procedementos e Instrumentos de avaliación	38
	Criterios de cualificación e de promoción da materia	38
	4º ESO.....	39
	Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.....	40
	Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.	51
	Procedementos e Instrumentos de avaliación	57
	Criterios de cualificación e de promoción da materia	57

III.	BACHARELATO.....	59
	HISTORIA DO MUNDO CONTEMPORÁNEO.....	59
	Criterios de avaliación e Estándares de aprendizaxe.....	59
	Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.	76
	Procedementos e Instrumentos de avaliación	87
	Criterios de cualificación e de promoción da materia	88
	HISTORIA DE ESPAÑA.	89
	Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.....	89
	Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.	112
	Procedementos e Instrumentos de avaliación	130
	Criterios de cualificación e de promoción da materia	130
	HISTORIA DA ARTE.....	132
	Criterios de avaliación e Estándares de aprendizaxe.....	132
	Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.	164
	Procedementos e Instrumentos de avaliación	178

I. POSIBLES ESCENARIOS EN FUNCIÓN DA SITUACIÓN SANITARIA: ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL, SEMIPRESENCIAL E/OU NON PRESENCIAL

APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES PARA A ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE

No caso de actividade lectiva semipresencial e/ou non presencial, todos os estándares de aprendizaxe serán considerados imprescindibles, aludindo ao seu grao mínimo, como aparecen desenvolvidos en cada un dos cursos desta Programación Didáctica, para lograr a adquisición das competencias clave.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado, en calquera dos tres escenarios contemplados será unha avaliación diagnóstica, continua, formativa e integradora. Os referentes para a comprobación do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos da etapa nas avaliacións continua e final da materia son os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe que aparecen reflectidos nesta Programación Didáctica.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

No caso de actividade lectiva presencial serán os que aparecen en cada curso desta Programación Didáctica. De producirse un ensino semipresencial e/ou non presencial, seguiríase tendo en conta, igual que na actividade lectiva presencial, tanto o traballo realizado (desde a casa, nese caso, e entregado en tempo e forma solicitado polos docentes) como as probas escritas presenciais. Só no caso de que non se puidesen realizar probas escritas presenciais o profesorado podería optar por probas telemáticas.

METODOLOXÍA DIDÁCTICA NO CASO DE ENSINO A DISTANCIA

Neste caso, o deseño das tarefas adaptaríase para ser realizadas desde a Aula Virtual do IES Terra de Soneira, a través do correo electrónico ou de calquera outro medio telemático que garanta a adquisición das aprendizaxes básicas e a avaliación continua.

MODO DE PROVEER O DEREITO Á EDUCACIÓN

O Plan de Continxencia do IES Terra de Soneira é o marco establecido no caso dunha actividade lectiva non presencial.

II. EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

1º ESO

Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O medio físico				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. A Terra: a Terra no Sistema Solar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Coñecer o Sistema Solar e establecer as relacións entre os movementos da terra e a existencia das estacións e do día e da noite, e comprender a súa importancia na distribución dos climas e da Biota. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.1. Interpreta como inflúe nos movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta. ▪ XHB1.1.2. Analiza un mapa de fusos horarios e diferenza zonas do planeta de similares horas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Representación da Terra.Escala e linguaxe cartográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar e distinguir os sistemas de representación cartográfica, en soporte analóxico e dixital,e as súas escalas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.2.1. Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Proxeccións e sistemas de coordenadas. Imaxes de satélite e os seus principais usos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Analizar e identificar o mapa, e coñecer as imaxes de satélite e os seus usos principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.3.1. Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Localización. Latitude e lonxitude. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.1. Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Trazos principais do relevo do mundo. Clima: elementos e factores. Diversidade climática no planeta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Localizar no mapa mundi físico as principais unidades do relevo mundiais, os grandes ríos e as grandes zonas climáticas, e identificar as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.5.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Medio físico do mundo e de Europa: relevo e hidrografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Ter unha visión global do medio físico europeo e mundial, e das súas características xerais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Medio natural europeo: principais trazos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Ser capaz de describir as peculiaridades do medio físico europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Unidades do relevo do espazo xeográfico europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Situar no mapa de Europa as unidades e os elementos principais do relevo continental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.8.1. Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.9. Conxuntos bioclimáticos do espazo xeográfico europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.9. Coñecer, comparar e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL

<ul style="list-style-type: none"> ▪ m 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.9.2. Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.10. Diversidade de espazos naturais europeos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.10. Coñecer os principais espazos naturais do noso continente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.10.1. Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambientais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.11. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.11.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 3. A Historia				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.2.3. Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Cambio e continuidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT

		cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.	nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Tempo histórico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Vocabulario histórico e artístico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Evolución das especies e hominización 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Entender o proceso de hominización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.6.1. Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Periodización da Prehistoria e a Idade Antiga. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Datar a Prehistoria e a Idade Antiga, e distinguir a escala temporal de etapas como estas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.7.1. Distingue etapas dentro da historia antiga. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Prehistoria e Idade Antiga: visión global. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e os acontecementos históricos máis salientables da Prehistoria e da Idade Antiga, para adquirir unha perspectiva global da súa evolución. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.8.1. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ g ▪ h ▪ l ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores. ▪ B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Coñecer as características da vida humana correspondentes aos dous períodos en que se divide a Prehistoria: Paleolítico e Neolítico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un. ▪ XHB3.9.2. Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA

	<p>social.</p> <ul style="list-style-type: none"> B3.9.3. Prehistoria galega: megálitos e petróglifos. 			
<ul style="list-style-type: none"> l n 	<ul style="list-style-type: none"> B3.10. Aparición dos ritos: restos materiais e artísticos; pintura e escultura. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.10. Identificar os primeiros ritos relixiosos. 	<ul style="list-style-type: none"> XHB3.10.1. Recoñece as funcións dos primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai". 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCEC
<ul style="list-style-type: none"> a c d g h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.11. Coñecer algunhas características da vida humana neste período, así como o establecemento e a difusión de diferentes culturas urbanas, despois do neolítico. 	<ul style="list-style-type: none"> XHB3.11.1. Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CAA CCL
<ul style="list-style-type: none"> g h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.12. Idade Antiga: invención da escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.12. Recoñecer a importancia da descuberta da escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> XHB3.12.1. Diferenza entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos). 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CAA
<ul style="list-style-type: none"> f g h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.13. Idade Antiga: historia de Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.13. Explicar as etapas en que se divide a historia de Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> XHB3.13.1. Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CMCCT CAA
			<ul style="list-style-type: none"> XHB3.13.2. Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> g h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.14. Idade Antiga: relixión exipcia. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.14. Identificar as principais características da relixión exipcia. 	<ul style="list-style-type: none"> XHB3.14.1. Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> XHB3.14.2. Realiza un mapa conceptual cos principais deuses do panteón exipcio. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCEC CAA
<ul style="list-style-type: none"> g h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.15. Idade Antiga: arte en Mesopotamia e Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.15. Localizar e describir algúns exemplos arquitectónicos de Exipto e de Mesopotamia. 	<ul style="list-style-type: none"> XHB3.15.1. Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCEC CAA

<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.16. Coñecer os trazos principais das polis gregas e a transcendencia do concepto de democracia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.16.1. Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.16.2. Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.17. Mundo clásico. Grecia:expansión comercial e política das polis gregas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.17. Entender a transcendencia do concepto de colonización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.17.1. Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.18. Mundo clásico. Imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores:helenismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.18. Distinguir entre o sistema político grego e o helenístico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.18.1. Elabora un mapa do imperio de Alexandre. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.8.2. Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ g ▪ h ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.19. Mundo clásico. Grecia e o helenismo: arte, ciencia, teatro e filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.19. Entender o alcance do clásico na arte e na cultura occidentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.19.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.19.2. Dá exemplos representativos das áreas do saber grego, e discute por que se considera que a cultura europea parte da Grecia clásica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.20. Mundo clásico: orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.20. Caracterizar os trazos principais da sociedade, a economía e a cultura romanas, e recoñecer os conceptos de cambio e continuidade na historia da Roma antiga. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.20.1. Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.20.2. Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas devida republicanas e as do imperio na Roma antiga. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.21. Mundo clásico. Arte romana:arquitectura, escultura e pintura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.21. Identificar e describir os trazos característicos de obras da arte grega e romana, diferenciando entre os que son específicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.21.1. Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA

<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.22. Península Ibérica: pobos prerromanos; Hispania romana; Gallaecia. Proceso de romanización. A cidade e o campo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.22. Establecer conexións entre o pasado da Hispania romana e o presente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.22.1. Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.22.2. Analiza exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.22.3. Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC

Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.

BLOQUE 1. O MEDIO FÍSICO

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
XHB1.1.1. Interpreta como influéncios movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica e comprende os movementos de rotación e translación.
XHB1.1.2. Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas.	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreta e relaciona a influencia do movemento de rotación e a existencia dos fusos horarios.
XHB1.2.1. Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece e identifica as principais proxeccións cartográficas.
XHB1.3.1. Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue imaxes de satélite e mapas.
XHB1.4.1. Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.	<ul style="list-style-type: none"> • Sabe localizar un punto no planisferio, identificando e describindo a súa situación no hemisferio correspondente.
XHB1.4.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Localiza nun mapa accidentes do relevo, espazos xeográficos e lugares de interese.
XHB1.5.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.	<ul style="list-style-type: none"> • Localiza e sitúa nun mapa físico: continentes, océanos e mares, illas,

	arquipélagos, ríos, e cadeas de montañas.
XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais.	<ul style="list-style-type: none"> • Sitúa, localiza e identifica nun mapa físico as principais unidades do relevo
XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.	<ul style="list-style-type: none"> • Elabora climogramas identificando o tipo de clima ao que pertencen. • Relaciona os diferentes climas da Terra coas zonas climáticas.
XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os principais accidentes do relevo europeo e describe as súas características.
XHB1.8.1. Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe, con axuda do mapa físico, os ríos, os lagos e as augas mariñas de Europa.
XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e sitúa nun mapa as zonas climáticas europeas, describindo as súas características.
XHB1.9.2. Distingue e localizan un mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.	<ul style="list-style-type: none"> • Clasifica e localiza nun mapa as zonas cálidas, as zonas temperadas e as zonas frías.
XHB1.10.1. Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais.	<ul style="list-style-type: none"> • Sitúa, localiza e identifica nun mapa os principais espazos naturais de Europa.
XHB1.11.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece e explica os axentes que modifican o relevo, valorando a influencia do relevo na nosa vida e a influencia do ser humano sobre o relevo.

BLOQUE 3. A HISTORIA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica, analiza e describe distintos exemplos do legado histórico que sobreviven na actualidade.
XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece distintos tipos de fontes históricas.
XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.	<ul style="list-style-type: none"> • Diferencia e identifica as fontes primarias e fontes secundarias.
XHB3.2.3. Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara dous relatos históricos en distintas escalas temporais.

XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	<ul style="list-style-type: none"> • Ordena feitos e datas, indicando a que século pertencen. • Interpreta e elabora liñas de tempo.
XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece e explica cales foron as primeiras civilizacións e os seus enclaves xeográficos; situándoas no mapa.
XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza o vocabulario histórico e artístico da época da prehistoria, da Idade Antiga e da Antiga Grecia e da época romana.
XHB3.6.1. Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e enumera as etapas da prehistoria
XHB3.7.1. Distingue etapas dentro da historia antiga.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e explica as etapas dentro da Idade Antiga.
XHB3.8.1. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Realiza diversos tipos de eixos cronolóxicos para representar os períodos, as especies que se sucederon, os inventos e descubrimentos.
XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica, compara e explica as características básicas da vida no Paleolítico e no Neolítico.
XHB3.9.2. Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa, identifica e explica o papel da muller na Prehistoria.
B3.10.1. Recoñece as funcións dos primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai".	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece os ritos relixiosos da prehistoria.
XHB3.11.1. Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe as formas de organización socio-económica e política de Mesopotamia e de Exipto.
XHB3.12.1. Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos).	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e explica as diferenzas entre fontes prehistóricas e fontes históricas.
XHB3.13.1. Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.
XHB3.13.2. Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende e describe os principais feitos e as principais características da historia de Exipto.
XHB3.14.1. Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece as principais crenzas funerarias e relixiosas exipcias.
XHB3.14.2. Realiza un mapa conceptual cos principais deuses do panteón exipcio.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os principais deuses exipcios.
XHB3.15.1. Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece os principais exemplos das construcións exipcia e mesopotámica.
XHB3.16.1. Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os principais rasgos da organización socio-política das polis gregas.
XHB3.16.2. Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece e describe as características fundamentais da democracia grega.

XHB3.17.1. Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo.	• Localiza nun mapa histórico as colonias gregas.
XHB3.18.1. Elabora un mapa do imperio de Alexandre.	• Interpreta un mapa do Imperio de Alexandre Magno.
XHB3.18.2. Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno.	• Coñece as principais diferenzas entre a forma de goberno de Atenas e a de Esparta.
XHB3.19.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.	• Identifica e explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.
XHB3.19.2. Dá exemplos representativos das áreas do saber grego, e discute por que se considera que a cultura europea parte da Grecia clásica.	• Explica e valora o legado da cultura dos gregos.
XHB3.20.1. Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma.	• Analiza mapas dos territorios polos que se estendeu Roma na Monarquía, na República e no Imperio.
XHB3.20.2. Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida republicanas e as do imperio na Roma antiga.	• Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida e entre os gobernos nas etapas da historia de Roma.
XHB3.21.1. Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana.	• Identifica as obras arquitectónicas e escultóricas grega e romana.
XHB3.22.1. Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana.	• Comprende e explica a conquista romana a través de mapas.
XHB3.22.2. Analiza exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade.	• Identifica distintos exemplos do legado romano en Hispania que sobreviven na actualidade.
XHB3.22.3. Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.	• Comprende o proceso de romanización.

Procedementos e Instrumentos de avaliación

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de educación secundaria obrigatoria é continua, formativa e integradora. Os referentes para a comprobación do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos da etapa nas avaliacións continua e final da materia son os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.

De xeito común, na materia de Xeografía e Historia usaranse os seguintes **instrumentos de avaliación**, sen prexuízo de que se podan utilizar outros que o/a profesor/a estime oportunos dependendo das actividades propostas:

- **Probas escritas:** como mínimo dúas probas escritas trimestrais referentes aos criterios de avaliación e aos estándares de aprendizaxe correspondentes. Considéranse superadas positivamente as probas cando a nota media das probas chegue ao cinco. No caso de non superar as probas escritas, o profesor pode realizar, no momento que determine, unha proba de recuperación das probas ou avaliacións non superadas.
- **Observación e valoración do traballo da clase e das tarefas a realizar na casa, a participación, a actitude cara a materia e os compañeiros e outras actividades que considere o profesor (traballos de ampliación, caderno, actividades extraescolares, plan lector).**

Criterios de cualificación e de promoción da materia

En canto a **criterios de cualificación**:

- O 20% da nota se dedicará á valoración do traballo do alumnado e das tarefas de ampliación, incluído o plan lector. Todo quedará reflectido nos rexistros do profesorado, sexa no caderno do profesor ou con copia.
- O 80% da nota será para valorar os exames. En calquera caso, o comportamento desleal na realización dun traballo ou dun exame (copiar, cambiar os folios do exame, recibir información por medios externos, ou calquera método desleal) será puntuado cun 0. Tamén se terá en conta a correcta expresión e redacción.

Considérase que un alumno acada os obxectivos marcados na materia para a súa promoción cando consegue unha nota mínima dun 5 na avaliación ordinaria. Esta nota obterase do cálculo da media aritmética das tres avaliacións.

En caso de non acadar a avaliación positiva, o profesorado realizará unha proba final, onde o alumno deberá mostrar a consecución dos estándares de aprendizaxe mínimos da materia. De non superala contará a mellor nota posible (a media das avaliacións ou a desta proba). O alumnado suspenso poderá realizar unha proba extraordinaria, sempre e cando non haxa modificacións legais a través das autoridades educativas.

Na proba extraordinaria o exame será o mesmo para todos os grupos do mesmo nivel de acordo coa normativa legal vixente, e será necesario acadar unha nota mínima dun 5 para aprobar a materia.

2º ESO

Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O medio físico				
b e f g	B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.	B1.1. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou nunha imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	CAA CMCCT CD
b e f g h	B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia.	B1.2. Ter unha visión global do medio físico de España e de Galicia, e das súas características xerais.	XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.	CAA CMCCT CD CCL
b e f g h	B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.	B1.3. Situar no mapa de España as unidades e os elementos principais do relevo peninsular, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.	XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.	CAA CMCCT CD
			XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.	CAA CMCCT CD CCL
b e	B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.	B1.4. Situar no mapa de Galicia as unidades e os elementos principais	XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego.	CAA CMCCT

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
f g h		do relevo, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.	XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.	CD CAA CMCCT CD CCL
b e f g h	B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.	B1.5. Coñecer e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico español e galego.	XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.	CAA CMCCT CD CCL
			XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.	CAA CMCCT CD
			XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.	CAA CMCCT CD
b e f g m	B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia.	B1.6. Coñecer os principais espazos naturais de España e de Galicia.	XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.	CAA CMCCT CD
b e	B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.	B1.7. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente español e galego, e as	XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en	CAA CMCCT

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
f g h m ñ		súas consecuencias.	Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	CD CCL
Bloque 2. O espazo humano				
b c e f g	B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.	B2.1. Comentar a información en mapas do mundo sobre a densidade de poboación e as migracións.	XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas.	CAA CMCCT CSC CD
			XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.	CAA CMCCT CSC CD
b c e f g h	B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.	B2.2. Analizar a poboación europea no relativo á súa distribución, evolución e dinámica, e ás súas migracións e políticas de poboación.	XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea.	CAA CCL CSC CD
			XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.	CAA CMCCT CSC CD CCL

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
b c e f g h	B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.	B2.3. Analizar as características da poboación española, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios.	XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas.	CAA CMCCT CSC CD CCL
			XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.	CAA CMCCT CSC CD CCL
b c e f g h	B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.	B2.4. Analiza as características da poboación de Galicia, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios	XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais.	CAA CMCCT CSC CD CCL
b c e f g h	B2.5. Proceso de urbanización no planeta.	B2.5. Sinalar nun mapamundi as grandes áreas urbanas, e identificar e comentar o papel das cidades mundiais como dinamizadoras da economía das súas rexións.	XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.	CAA CMCCT CSC CD CCL
			XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición	CAA CMCCT

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			económica.	CSC CD CCL
b c e f g h	B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.	B2.6. Comprender o proceso de urbanización, os seus proles e os seus contras en Europa.	XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.	CAA CMCCT CSC CD CCL
			XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente.	CAA CMCCT CSC CD CCL
b c e f g h ñ	B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.	B2.7. Recoñecer as características das cidades españolas e galegas, e as formas de ocupación do espazo urbano.	XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita.	CAA CMCCT CSC CD CCL
b c e	B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.	B2.8. Coñecer os principais espazos naturais protexidos a nivel peninsular e insular.	XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.	CAA CMCCT CSC

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
f g h m ñ				CD CCL
			XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.	CAA CMCCT CCL CD
b c e f g h m ñ	B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.	B2.9. Identificar as principais paisaxes humanizadas españolas e galegas, e identificalas por comunidades autónomas.	XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.	CAA CMCCT CSC CD CCL
b c e f g h m ñ	B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.	B2.10. Coñecer e analizar os problemas e os retos ambientais que afronta España, a súa orixe e as posibles vías para afrontar estes problemas.	XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica.	CAA CMCCT CSC CD CCL

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 3. A historia			
f l ñ	B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia.	B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.	XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	CSC CCEC
g l ñ	B3.2. Fontes históricas.	B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.	XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	CSC CAA
			XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	CSC CAA
l ñ	B3.3. Cambio e continuidade.	B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.	XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	CSC CMCCT
			XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	CSC CMCCT
f l ñ	B3.4. Tempo histórico.	B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).	XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	CSC CMCCT
l	B3.5. Vocabulario histórico e	B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión,	XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e	CSC

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
h ñ	artístico.	inseriríndoo no contexto adecuado.	artístico imprescindible para cada época.	CCL
g l	B3.6. Idade Media: concepto e as subetapas (alta, plena e baixa Idade Media).	B3.6. Caracterizar a alta Idade Media en Europa e recoñecer a dificultade da falta de fontes históricas neste período.	XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	CSC CAA
a c d g l	B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.	B3.7. Describir a nova situación económica, social e política dos reinos xermánicos.	XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos	CSC CAA
a c d g l	B3.8. Feudalismo.	B3.8. Explicar a organización feudal e as súas consecuencias.	XHB3.8.1. Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.	CSC
a c d f h l n	B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.	B3.9. Analizar a evolución dos reinos cristiáns e musulmáns, nos seus aspectos socioeconómicos, políticos e culturais.	XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior. XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.	CSC CCEC CSC CCEC CMCCT CCL

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
g h l n ñ	B3.10. Reconquista e repoboación.	B3.10. Entender o proceso das conquistas e a repoboación dos reinos cristiáns na Península Ibérica e as súas relacións con Al-Andalus.	XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiáns na Península Ibérica.	CSC CAA
			XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago.	CSC CCEC CCL
l	B3.11. Expansión comercial europea e recuperación das cidades. Crise da baixa Idade Media: a 'Peste Negra' e as súas consecuencias.	B3.11. Entender o concepto de crise e as súas consecuencias económicas e sociais.	XHB3.11.1. Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.	CSC
l h n ñ	B3.12. Arte románica, gótica e islámica.	B3.12. Comprender as características e as funcións da arte na Idade Media.	XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.	CSC CCEC CCL

Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%

BLOQUE 3. A HISTORIA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza internet e outras fontes para obter información sobre distintos elementos que herdamos da época medieval.

B3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica un mínimo de catro fontes históricas.
B3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	<ul style="list-style-type: none"> • Valora o papel das fontes históricas para o estudo da Historia.
B3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	<ul style="list-style-type: none"> • Ordena temporalmente os feitos históricos máis salientables da Idade Media.
B3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece o significado de termos históricos e artísticos e emprégao axeitadamente.
B3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza internet e outras fontes para obter información sobre distintos elementos que caracterizan a Idade Media en Europa.
B3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue entre as formas de vida da época romana e a da época dos reinos xermánicos na Península Ibérica.
B3.8.1. Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece e describe as características dos distintos estamentos da sociedade feudal: a nobreza, os campesiños e o clero, e as relacións entre eles.
B3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende e explica a orixe do islam, os fundamentos da relixión islámica e a expansión do islam ao longo da Idade Media.
B3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza a organización política, a sociedade, a cultura e a vida cotiá en Al-Andalus.
B3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza a partir de mapas as conquistas e a repoboación cristiá na Península Ibérica.
B3.11.1. Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as crises da Baixa Idade Media.
B3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende as características da arte románica, da arte gótica e da arte islámica.
B3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Realiza eixes cronolóxicos e mapas históricos da Idade Media.
B3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende a convivencia de culturas á vez, como no caso de Toledo na Idade Media.
B3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece a importancia do Camiño de Santiago como ruta de peregrinación desde

	o século XI ata os nosos días.
BLOQUE 1. O MEDIO FÍSICO	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica lugares nun mapa de España e de Galicia.
B1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.	<ul style="list-style-type: none"> Describe as características físicas de España e de Galicia.
B1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.	<ul style="list-style-type: none"> Sitúa, localiza e identifica nun mapa as principais unidades do relevo de España.
B1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.	<ul style="list-style-type: none"> Describe as unidades do relevo español.
B1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego.	<ul style="list-style-type: none"> Sitúa, localiza e identifica nun mapa as principais unidades do relevo de Galicia.
B1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.	<ul style="list-style-type: none"> Describe as unidades do relevo galego.
B1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica nun mapa de España os conxuntos bioclimáticos.
B1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.	<ul style="list-style-type: none"> Compara as zonas bioclimáticas de España.
B1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica nun mapa de Galicia os conxuntos bioclimáticos.
B1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica as paisaxes de España e de Galicia.
B1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza os problemas ambientais en España e en Galicia.
BLOQUE 2. O ESPAZO HUMANO	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación	<ul style="list-style-type: none"> Identifica os parques naturais nun mapa de España.

actual dalgúns deles.	
B2.8.2. . Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.	<ul style="list-style-type: none"> • Elabora gráficos económicos e demográficos a partir dos datos subministrados.
B2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica, analiza e explica as características do medio físico de España e de Galicia.
B2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as paisaxes humanizadas españolas a partir da súa actividade económica.
B2.1.1.Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza o mapa de densidade de poboación do mundo localizando as grandes áreas de poboación e os baleiros demográficos dos continentes.
B2.1.2.Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.	<ul style="list-style-type: none"> • Estuda as consecuencias das migracións no mundo, nas zonas emisoras e nas zonas de recepción.
B2.5.1.Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.	<ul style="list-style-type: none"> • Realiza un gráfico da evolución da poboación urbana mundial.
B2.5.2.Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica nun mapa as vinte cidades máis poboadas do mundo.
B2.7.1.Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de Internet ou de medios de comunicación escrita.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece as características das cidades de España e de Galicia.
B2.2.1.Explica as características da poboación europea.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as características xerais da poboación en Europa.
B2.2.2.Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza o crecemento da poboación nos países de Europa e compara o ritmo de crecemento en cada unha das rexións europeas.
B2.6.1.Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza a distribución do territorio rural e urbano en Europa e relaciónao coa densidade de poboación.
B2.6.2.Distingue os tipos de cidades do noso continente.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece os distintos tipos de cidades que existen no continente europeo.
B2.3.1.Explica a pirámide de poboación de España e das súas Comunidades Autónomas.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza a pirámide de poboación de España e de Galicia na actualidade e compáraas coa súa proxección no futuro.

B2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.	<ul style="list-style-type: none"> Estructura os movementos migratorios dos últimos anos en España.
B2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza o proceso da emigración galega.

Procedementos e Instrumentos de avaliación

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de educación secundaria obrigatoria é continua, formativa e integradora. Os referentes para a comprobación do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos da etapa nas avaliacións continua e final da materia son os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.

De xeito común, na materia de Xeografía e Historia usaranse os seguintes **instrumentos de avaliación**, sen prexuízo de que se podan utilizar outros que o/a profesor/a estime oportunos dependendo das actividades propostas:

- Probas escritas: como mínimo dúas probas escritas trimestrais referentes aos criterios de avaliación e aos estándares de aprendizaxe correspondentes. Considéranse superadas positivamente as probas cando a nota media das probas chegue ao cinco. No caso de non superar as probas escritas, o profesor pode realizar, no momento que determine, unha proba de recuperación das probas ou avaliacións non superadas.
- Observación e valoración do traballo da clase e das tarefas a realizar na casa, a participación, a actitude cara a materia e os compañeiros e outras actividades que considere o profesor (traballos de ampliación, caderno, actividades extraescolares, plan lector).

Criterios de cualificación e de promoción da materia

En canto a **criterios de cualificación**:

- O 20% da nota se dedicará á valoración do traballo do alumnado e das tarefas de ampliación, incluído o plan lector. Todo quedará reflectido nos rexistros do profesorado, sexa no caderno do profesor ou con copia.
- O 80% da nota será para valorar os exames. En calquera caso, o comportamento desleal na realización dun traballo ou dun exame (copiar, cambiar os folios do exame, recibir información por medios externos, ou calquera método desleal) será puntuado cun 0. Tamén se terá en conta a correcta expresión e redacción.

Considérase que un alumno acada os obxectivos marcados na materia para a súa promoción cando consegue unha nota mínima dun 5 na avaliación ordinaria. Esta nota obterase do cálculo da media aritmética das tres avaliacións.

En caso de non acadar a avaliación positiva, o profesorado realizará unha proba final, onde o alumno deberá mostrar a consecución dos estándares de aprendizaxe mínimos da materia. De non superala contará a mellor nota posible (a media das avaliacións ou a desta proba). O alumnado suspenso poderá realizar unha proba extraordinaria, sempre e cando non haxa modificacións legais a través das autoridades educativas.

Na proba extraordinaria o exame será o mesmo para todos os grupos do mesmo nivel de acordo coa normativa legal vixente, e será necesario acadar unha nota mínima dun 5 para aprobar a materia.

Criterios de Avaliación e Estándares de aprendizaxe

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O medio físico				
b e f g h	B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.	B1.1. Localizar e interpretar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe satélite.	XHB1.1.1. Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite.	CAA CMCCT CCL CD
			XHB1.1.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas.	CAA CMCCT CD
			XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos	CAA CMCCT CCL CD
Bloque 2. O espazo humano				
a b e f g h l	B2.1. Organización política e territorial de España.	B2.1. Coñecer a organización administrativa e territorial de España.	XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas.	CD CAA CSC CCL CMCCT
b e c f g h	B2.2. Sectores de actividade económica.	B2.2. Analizar os datos do peso do sector terciario dun país fronte aos do sector primario e secundario, e extraer conclusións.	XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.	CCL CMCCT CD CAA CSC

b c e f g h	B2.3. Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia.	B2.3. Recoñecer as actividades económicas que se realizan en Europa nos tres sectores, identificando distintas políticas económicas.	XHB2.3.1. Diferencia os sectores económicos europeos.	CCL CMCCT CAA CSC
b e f g h	B2.4. Sistemas económicos do mundo.	B2.4. Coñecer as características de diversos tipos de sistemas económicos.	XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.	CCL CSIEE CCL CAA CSC
b c e f g h l m ñ	B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sustentable.	B2.5. Entender a idea de desenvolvemento sustentable e as súas implicacións.	XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el.	CCL CMCCT CD CAA CSC
b e f g h	B2.6. Recursos naturais e actividades agrarias.	B2.6. Localizar os recursos agrarios e naturais no mapa mundial.	XHB2.6.1. Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo.	CAA CD CMCCT
			XHB2.6.2. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.	CAA CSIEE CD CMCCT
			XHB2.6.3. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo.	CD CAA CSIEE CMCCT

			XHB2.6.4. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.	CCL CAA CSIEE CMCCT
b c e f g h m	B2.7. Pesca: tipos e problemática.	B2.7. Explica e localiza os tipos de pesca e os seus problemas.	XHB2.7.1. Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, usando recursos impresos e dixitais.	CCL CMCCT CD CAA CSC CSIEE
b e f g h	B2.8. Sector industrial. Rexións industrializadas do mundo.	B2.8. Explicar a distribución desigual das rexións industrializadas no mundo.	XHB2.8.1. Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados.	CCL CAA CSIEE
b e f g h	B2.9. Actividades terciarias: transporte.	B2.9. Analizar o impacto dos medios de transporte no seu contorno.	XHB2.9.1. Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.	CD CAA CSC CSIEE
b e f g h	B2.10. Actividades terciarias: comercio.	B2.10. Entender os fluxos e os bloques comerciais.	XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.	CAA CD CCL CMCCT CSIEE
			XHB2.10.2. Describe as características do comercio internacional na actualidade.	CAA CCL CSC CSIEE
			XHB2.10.3. Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.	CAA CCL CSC

				CSIEE
b e f g h	B2.11. Turismo.	B2.11. Analizar o desenvolvemento do turismo e a súa importancia económica.	XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efectos	CAA CCL CCEC CSIEE CD
			XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega.	CAA CCL CCEC CSIEE CD
b c e f g h m	B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa.	B2.12. Analizar gráficos de barras por países e textos onde se reflectan os niveis de consumo, o comercio desigual e a débeda externa entre países en desenvolvemento e os desenvolvidos.	XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.	CAA CCL CSC CSIEE CD
			XHB2.12.2. Crea mapas conceptuais, usando recursos impresos e dixitais, para explicar o funcionamento do comercio, e sinala os organismos que agrupan as zonas comerciais.	CAA CCL CSIEE CD
			XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.	CAA CMCCT CSIEE CD CCL
b c d e	B2.13. Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema.	B2.13. Relacionar áreas de conflito bélico no mundo con factores económicos.	XHB2.13.1. Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza.	CAA CSC CSIEE CCL

f g h			XHB2.13.2. Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relacións con factores económicos.	CCL CAA CSC CSIEE
-------------	--	--	--	----------------------------

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 3. A historia				
f l ñ	B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia	B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.	XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	CSC CAA CCEC
h l ñ	B3.2. Fontes históricas.	B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.	XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	CSC CAA
			XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	CSC CAA
l ñ	B3.3. Cambio e continuidade.	B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.	XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	CSC CMCCT
			XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	CSC CMCCT
f l ñ	B3.4. Tempo histórico.	B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía)	XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	CSC CMCCT
h l	B3.5. Vocabulario histórico e artístico.	B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.	XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada	CSC CCL

ñ			época.	
g l	B3.6. Idade Moderna: concepto e datación.	B3.6. Comprender a significación histórica da etapa do Renacemento en Europa.	XHB3.6.1. Distingue modos de periodización histórica (Idade Moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo, etc.).	CSC CAA
f g h l n	B3.7. Renacemento e Humanismo: alcance posterior.	B3.7. Relacionar o alcance da nova ollada dos humanistas, artistas e científicos do Renacemento con etapas anteriores e posteriores.	XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos.	CSC CCEC CAA CCL
l n ñ	B3.8. Arte renacentista e barroca.	B3.8. Coñecer a importancia da arte renacentista e barroca en Europa e en América.	XHB3.8.1. Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época.	CSC CCEC CMCCT CCL
g l h n ñ	B3.9. Principais manifestacións da cultura dos séculos XVI e XVII.	B3.9. Coñecer a importancia dalgúns autores e obras destes séculos.	XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.	CSC CCEC CAA CCL
a c d g l	B3.10. Estado moderno: monarquías autoritarias, parlamentarias e absolutas.	B3.10. Comprender a diferenza entre os reinos medievais e as monarquías modernas.	XHB3.10.1. Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.	CSC CAA
a c d g l	B3.11. Monarquías modernas: unión dinástica de Castela e Aragón. Posición de Galicia.	B3.11. Analizar o reinado dos Reis Católicos como unha etapa de transición entre a Idade Media e a Idade Moderna.	XHB3.11.1. Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos.	CSC CAA
f g h l	B3.12. Descubertas xeográficas: Castela e Portugal. Conquista e colonización de América.	B3.12. Entender os procesos de conquista e colonización, e as súas consecuencias.	XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.	CSC CMCCT CAA CCL

m			XHB3.12.2. Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo.	CSC
			XHB3.12.3. Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.	CSC CAA CCL
g l	B3.13. Os conflitos europeos nos séculos XVI e XVII a través das políticas dos Austrias: reforma, contrarreforma e guerras de relixión; loita pola hexemonía e guerra dos Trinta Anos.	B3.13. Coñecer trazos das políticas internas e as relacións exteriores dos séculos XVI e XVII en Europa.	XHB3.13.1. Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos "Trinta Anos".	CSC CAA

Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.

BLOQUE 1. O MEDIO FÍSICO

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
XHB1.1.1. Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite.	• Observa e identifica os principais tipos de mapas e imaxes satélite empregadas en xeografía.
XHB1.1.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas.	• Localiza un lugar no mapa, segundo as súas coordenadas xeográficas.
XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos	• Observa e comprende os datos reflectidos en distintos tipos de mapas.

BLOQUE 2. O ESPAZO HUMANO

XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas.	• Coñece e explica o mapa político español.
XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.	• Interpreta textos, gráficos e mapas, comparando as características de cada tipo de poboación en diversos países e analizando o grao de desenvolvemento que mostran estes datos.
XHB2.3.1. Diferencia os sectores económicos europeos.	• Recoñece os trazos que definen a actividade económica europea.

XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.	<ul style="list-style-type: none"> Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro da economía globalizada.
XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el.	<ul style="list-style-type: none"> Define a sustentabilidade ambiental e identifica os problemas ambientais actuais.
XHB2.6.1. Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta mapas dos usos do solo agrario.
XHB2.6.2. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e sitúa nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.
XHB2.6.3. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta táboas e gráficos sobre a produción e o consumo de cada tipo de enerxía a nivel mundial.
XHB2.6.4. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.	<ul style="list-style-type: none"> Coñece cales son as principais formas de enerxía renovable.
XHB2.7.1. Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, usando recursos impresos e dixitais.	<ul style="list-style-type: none"> Reflexiona sobre as consecuencias da sobreexplotación dos caladoiros e a repercusión sobre o medio ambiente.
XHB2.8.1. Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta un mapa coa nova localización industrial.
XHB2.9.1. Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta un mapa do mundo relacionado co transporte de mercadorías.
XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e describe adecuadamente a evolución do comercio e os intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos..
XHB2.10.2. Describe as características do comercio internacional na actualidade.	<ul style="list-style-type: none"> Coñece as características do comercio internacional.
XHB2.10.3. Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica os principais bloques comerciais e os seus países membros.
XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efectos.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica os tipos de turismo e os seus aspectos positivos e negativos.
XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica o turismo como turístico unha das principais actividades do sector terciario español e galego.
XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta táboas e gráficos que rexistran datos económicos sobre as principais potencias económicas.

XHB2.12.2. Crea mapas conceptuais, usando recursos impresos e dixitais, para explicar o funcionamento do comercio, e sinala os organismos que agrupan as zonas comerciais.	• Crea mapas conceptuais, usando recursos impresos e dixitais, para explicar o funcionamento do comercio, e sinala os organismos que agrupan as zonas comerciais.
XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.	• Identifica que países presentan maiores investimentos en infraestruturas e compárao co seu nivel de desenvolvemento.
XHB2.13.1. Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza.	• Reflexiona sobre algunha proposta para a superación da pobreza.
XHB2.13.2. Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos.	• Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos.

BLOQUE 3. A HISTORIA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN. 50%
XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	• Identifica os rasgos culturais, materiais e ideolóxicos da Época Moderna.
XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	• Identifica e describe as fontes históricas que utilizan os historiadores.
XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	• Diferencia as fontes escritas das non escritas.
XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	• Elabora e interpreta liñas do tempo.
XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	• Realiza eixes cronolóxicos e mapas históricos dos temas tratados.
XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	• Identifica os pobos precolombianos que convivían nesta época.
XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	• Utiliza o vocabulario histórico e artístico da Idade Moderna.
XHB3.6.1. Distingue modos de periodización histórica (Idade Moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo, etc.).	• Distingue e explica as diferentes etapas da Idade Moderna.
XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos.	• Identifica e describe obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época.
XHB3.8.1. Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época.	• Menciona aos principais artistas, humanistas e científicos da Idade Moderna.
XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época	• Identifica e analiza as obras cos artistas, humanistas e científicos correspondentes.

no seu contexto.	
XHB3.10.1. Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.	• Coñece as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.
XHB3.11.1. Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos.	• Explica as características básicos do reinado dos Reis Católicos.
XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.	• Comprende e explica as distintas causas que conduciron ao descubrimento de América, á súa conquista e á súa colonización.
XHB3.12.2. Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo.	• Comprende os principais feitos que conduciron á creación do Imperio Español.
XHB3.12.3. Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.	• Interpreta mapas sobre a conquista e colonización de América.
XHB3.13.1. Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos "Trinta Anos".	• Analiza mapas sobre as reconfiguración do mapa europeo trala guerra dos "Trinta Anos".

Procedementos e Instrumentos de avaliación

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de educación secundaria obrigatoria é continua, formativa e integradora. Os referentes para a comprobación do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos da etapa nas avaliacións continua e final da materia son os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.

De xeito común, na materia de Xeografía e Historia usaranse os seguintes **instrumentos** de avaliación, sen prexuízo de que se podan utilizar outros que o/a profesor/a estime oportunos dependendo das actividades propostas:

- **Probas escritas:** como mínimo dúas probas escritas trimestrais referentes aos criterios de avaliación e aos estándares de aprendizaxe correspondentes. Considéranse superadas positivamente as probas cando a nota media das probas chegue ao cinco. No caso de non superar as probas escritas, o profesor pode realizar, no momento que determine, unha proba de recuperación das probas ou avaliacións non superadas.
- **Observación e valoración** do traballo da clase e das tarefas a realizar na casa, a participación, a actitude cara a materia e os compañeiros e outras actividades que considere o profesor (traballos de ampliación, caderno, actividades extraescolares, plan lector).

Criterios de cualificación e de promoción da materia

En canto a **criterios de cualificación:**

- O 20% da nota se dedicará á valoración do traballo do alumnado e das tarefas de ampliación, incluído o plan lector. Todo quedará reflectido nos

- registros do profesorado, sexa no caderno do profesor ou con copia.
- O 80% da nota será para valorar os exames. En calquera caso, o comportamento desleal na realización dun traballo ou dun exame (copiar, cambiar os folios do exame, recibir información por medios externos, ou calquera método desleal) será puntuado cun 0. Tamén se terá en conta a correcta expresión e redacción.

Considérase que un alumno acada os obxectivos marcados na materia para a súa promoción cando consegue unha nota mínima dun 5 na avaliación ordinaria. Esta nota obtense do cálculo da media aritmética das tres avaliacións.

En caso de non acadar a avaliación positiva, o profesorado realizará unha proba final, onde o alumno deberá mostrar a consecución dos estándares de aprendizaxe mínimos da materia. De non superala contará a mellor nota posible (a media das avaliacións ou a desta proba). O alumnado suspenso poderá realizar unha proba extraordinaria, sempre e cando non haxa modificacións legais a través das autoridades educativas.

Na proba extraordinaria o exame será o mesmo para todos os grupos do mesmo nivel de acordo coa normativa legal vixente, e será necesario acadar unha nota mínima dun 5 para aprobar a materia.

4º ESO

Crterios de avaliación e estándares de aprendizaxe

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789				
a c d g h l ñ	B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.	B1.1. Explicar as características do Antigo Réxime nos seus sentidos político, social e económico.	XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.	CSC CAA CCL
			XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.	CSC CAA CCL
f h l n ñ	B1.2. Ilustración.	B1.2. Coñecer o alcance da Ilustración como novo movemento cultural e social en Europa e en América.	XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías.	CSC CCEC CCL
f g l n	B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII.	B1.3. Coñecer os avances da Revolución Científica desde os séculos XVII e XVIII.	XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.	CSC CMCCT CAA
			XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.	CSC CMCCT
Bloque 2. A era das revolucións liberais				

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
a c d g h l	B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.	B2.1. Comprender o alcance e as limitacións dos procesos revolucionarios dos séculos XVIII e XIX.	XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.	CSC CAA CCL
			XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.	CSC CAA CCL
a c d g h l ñ	B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español	B2.2. Identificar os principais feitos das revolucións liberais burguesas en Europa e América nos séculos XVIII e XIX.	XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.	CSC CAA CCL
			XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.	CSC CAA CCL
			XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.	CSC CAA CCL
Bloque 3. A Revolución Industrial				
f g h	B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e	B3.1. Describir os feitos salientables da Revolución Industrial e o seu encadeamento causal.	XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.	CSC CAA CCL

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
I	ideolóxicos que a fan posible.			
g h l	B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.	B3.2. Analizar as vantaxes e os inconvenientes de ser un país pioneiro nos cambios.	XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.	CSC CAA CCL
			XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.	CSC CAA CCL
a c d h l m	B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).	B3.3. Entender o concepto de progreso, e os sacrificios e os avances que leva consigo.	XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.	CSC CSIEE CCL
l ñ	B3.4. Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito ou fracaso?	B3.4. Analizar a evolución dos cambios económicos en España e en Galicia, a raíz da industrialización parcial do país.	XHB3.4.1. Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.	CSC
g l m	B3.5. A ciencia no século XIX.	B3.5. Coñecer os principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX, e a súa relación coas revolucións industriais	XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.	CSC CAA CMCCT
Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial				

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
g h l	B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.	B4.1. Identificar as potencias imperialistas e a repartición de poder económico e político no mundo no derradeiro cuarto do século XIX e no principio do XX.	XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.	CSC CAA CCL
			XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.	CSC CAA CCL
g l	B4.2. Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.	B4.2. Establecer xerarquías causais (aspecto e escala temporal) da evolución do imperialismo.	XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	CSC CAA
g h l	B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial.	B4.3. Coñecer os principais acontecementos da Gran Guerra, as súas interconexións coa Revolución Rusa e as consecuencias dos tratados de Versalles.	XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.	CSC CAA
			XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.	CSC CAA
			XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.	CSC CAA CCL
a c d g	B4.4. Revolución Rusa.	B4.4. Esquematizar a orixe, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución Rusa.	XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.	CSC CAA CCL

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
h l				
g h l n	B4.5. A arte no século XIX.	B4.5. Relacionar movementos culturais como o romanticismo, en distintas áreas, e recoñecer a orixinalidade de movementos artísticos como o impresionismo, o expresionismo e outros "ismos" en Europa.	XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.	CSC CAA CCL CCEC
			XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.	CSC CAA CCL CCEC
Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)				
g h l	B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.	B5.1. Coñecer e comprender os acontecementos, os feitos e os procesos máis importantes do período de entreguerras, e a súa conexión co presente, e estudar a xerarquía causal nas explicacións históricas sobre esta época.	XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	CSC CAA CCL
			XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.	CSC CAA
			XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.	CSC CAA CCL
a	B5.2. Fascismo italiano e	B5.2. Analizar as causas do auxe dos	XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron	CSC

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
c d h l	nazismo alemán.	fascismos en Europa.	posible o auxe do fascismo en Europa.	CCL
a c d g h l	B5.3. II República española e a Guerra Civil.	B5.3. Coñecer as tensións que levaron en España á proclamación da II República e ao estoupido da Guerra Civil	XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.	CSC CCL
			XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.	CSC CAA CCL
Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)				
g l	B6.1. Orixes da II Guerra Mundial.	B6.1. Coñecer as causas da II Guerra Mundial.	XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).	CSC CAA
g h l	B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.	B6.2. Coñecer os principais feitos da II Guerra Mundial, diferenciar as escalas xeográficas nesta guerra (europea e mundial) e entender o concepto de guerra total.	XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.	CSC CAA
			XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.	CSC CAA CCL
			XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	CSC CAA CCL

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
a d l	B6.3. O Holocausto.	B6.3. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias.	XHB6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	CSC
g h l	B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.	B6.4. Comprender o concepto de Guerra Fría no contexto de despois de 1945, e as relacións entre os dous bloques, os EEUU e a URSS.	XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.	CSC CAA CCL
			XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.	CSC CAA CCL
a d g h l	B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.	B6.5. Organizar os feitos máis importantes da descolonización de posguerra no século XX e comprender os límites da descolonización e da independencia nun mundo desigual.	XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.	CSC CCL
			XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).	CSC CAA
Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético				
a d g h l	B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".	B7.1. Entender os avances económicos dos réximes soviéticos e os perigos do seu illamento interno, así como os avances económicos do "Welfare State" en Europa.	XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.	CSC CAA CCL
			XHB7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.	CSC

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
f g h l m	B7.2. Crise do petróleo (1973).	B7.2. Comprender o concepto de crise económica e a súa repercusión mundial nun caso concreto.	XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.	CSC CAA CCL
a c d g h l ñ	B7.3. Ditadura de Franco en España.	B7.3. Explicar as causas de que se establecera unha ditadura en España tras a Guerra Civil, e como foi evolucionando esa ditadura desde 1939 a 1975.	XHB7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco	CSC
			XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica	CSC CAA CCL
Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI				
a d g l	B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.	B8.1. Interpretar procesos a medio prazo de cambios económicos, sociais e políticos a nivel mundial.	XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época	CSC CAA
			XHB8.1.2. Comprende os proles e contras do estado do benestar.	CSC
a d g h l	B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.	B8.2. Coñecer as causas e as consecuencias inmediatas do colapso da URSS e outros réximes socialistas.	XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.	CSC CAA CCL

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
a c d g h l ñ	B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).	B8.3. Coñecer os principais feitos que conduciron ao cambio político e social en España despois de 1975, e sopesar distintas interpretacións sobre ese proceso.	XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.	CSC CAA CCL
			XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc.	CSC CCL
			XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.	CSC CAA CCL
a c d g h l	B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.	B8.4. Entender a evolución da construción da Unión Europea.	XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.	CSC CAA CCL
Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI				

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
e g h l	B9.1. A globalización económica: concepto e características.	B9.1. Definir a globalización e identificar algúns dos seus factores.	XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.	CSC CD CCL CAA CSIEE
			XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización.	CSC CAA CCL
e f g h l	B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.	B9.2. Identificar algúns dos cambios fundamentais que supón a Revolución Tecnolóxica.	XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.	CSC CAA CCL CD
e g h l m ñ	B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.	B9.3. Recoñecer o impacto destes cambios a nivel local, autonómico, estatal e global, prevendo posibles escenarios máis e menos desexables de cuestións ambientais transnacionais, e discutir as novas realidades do espazo globalizado.	XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.	CSC CD CAA CCL CMCCT CSIEE
Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía				
g h	B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través	B10.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón	XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e	CSC CMCCT

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
I ñ	da historia e a xeografía.	que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.	para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.	CAA CCL
			XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.	CSC CAA
			XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.	CSC CMCCT CAA
f I ñ	B10.2. Cambio e continuidade.	B10.2. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.	XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	CSC CMCCT
			XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	CSC CMCCT
f I ñ	B10.3. Tempo histórico.	B10.3. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).	XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	CSC CMCCT
h I ñ	B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea.	B10.4. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.	XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	CSC CCL

Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.

BLOQUE 10. A RELACIÓN ENTRE O PASADO, O PRESENTE E O FUTURO A TRAVÉS DA HISTORIA E A XEOGRAFÍA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	<ul style="list-style-type: none"> • Ordena temporalmente os feitos históricos máis salientables.
B10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Ordena acontecementos cronoloxicamente e sitúaos nunha liña do tempo e realiza mapas históricos.
B10.3.1 Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza o feito de que varias culturas convivan á vez.
B10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece o significado de termos históricos e artísticos e emprégaos axeitadamente.

BLOQUE 1. O SÉCULO XVIII EN EUROPA ATA 1789

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as diferenzas entre o modelo do absolutismo e o do parlamentarismo.
B1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece os conceptos de Antigo Réxime e Ilustración.
B1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as características da Ilustración.
B1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza os avances científicos desde os séculos XVII e XVIII

B1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.

- Distingue o empiricismo e o método científico.

BLOQUE 2. A ERA DAS REVOLUCIÓNS LIBERAIS

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende as causas das revolucións burguesas.
B2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.	<ul style="list-style-type: none"> • Mellora a comprensión das revolucións liberais burguesas e dos nacionalismos analizando textos, cadros e caricaturas da época.
B2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetiza os principais feitos das revolucións burguesas do século XVIII.
B2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetiza os principais feitos das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX.
B2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreta as implicacións da violencia nas revolucións liberais burguesas.

BLOQUE 3. A REVOLUCIÓN INDUSTRIAL

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.	<ul style="list-style-type: none"> • Caracteriza a primeira Revolución Industrial en Inglaterra.
B3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara a industrialización de diferentes países europeos, americanos e asiáticos.
B3.2.2. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara a industrialización inglesa coa dos países nórdicos.
B3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza a situación laboral na Revolución Industrial.

B3.4.1. Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.	<ul style="list-style-type: none"> Estrutura as características da industrialización española e galega.
B3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> Realiza un eixe cronolóxico cos avances técnicos que caracterizan á época das revolucións industriais.
B10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.	<ul style="list-style-type: none"> Compara as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica actual.

BLOQUE 4. O IMPERIALISMO DO SÉCULO XIX E A PRIMEIRA GUERRA MUNDIAL

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influiría na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende que é o Imperialismo e explica como influíu na política mundial e nas relacións internacionais.
B4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza o eurocentrismo e a globalización.
B4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece as conexións que existiron entre o Imperialismo, o colonialismo e a I Guerra Mundial.
B4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos nunha explicación histórica, da Primeira Guerra Mundial.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a Gran Guerra.
B4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza e explica o mapa político europeo despois da Primeira Guerra Mundial.
B4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.	<ul style="list-style-type: none"> Explica os cambios territoriais, as perdas nas colonias e outras consecuencias da Gran Guerra para o Imperio alemán.
B4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución rusa na súa época e na actualidade.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende a Revolución Rusa
B4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> Comenta obras de arte do século XIX.
B4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.	<ul style="list-style-type: none"> Compara os movementos artísticos que xorden en Europa e en Asia.

BLOQUE 5. A ÉPOCA DE ENTREGUERRAS (1919-1945)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as fontes históricas e historiográficas sobre o período de entreguerras.
B5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica a crise financeira de 1929 e fai unha relación coa de 2008.
B5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece e valora a importancia dos movementos sufraxistas para a consecución do voto feminino e a igualdade das mulleres ante a lei. • Valora o papel da muller na Segunda República española e a consecución do dereito ao voto na Constitución de 1931.
B5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as causas que provocaron o auxe do fascismo en Europa no período de entreguerras.
B5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as reformas máis importantes da II República española, incluíndo a Constitución de 1931.
B5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece os acontecementos máis importantes do inicio, do desenvolvemento e do final da Guerra Civil española e a axuda internacional que recibiron cada un dos bandos.

BLOQUE 6. AS CAUSAS E CONSECUENCIAS DA SEGUNDA GUERRA MUNDIAL (1939-1945)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece a importancia das causas da II Guerra Mundial.
B6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.	<ul style="list-style-type: none"> • Sitúa en varios mapas as distintas fases polas que pasou a Segunda Guerra

	Mundial e as relaciona cos contidos do tema.
B6.2.2. Dá unha interpretación de por que acabou antes a guerra europea que a mundial.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende por que rematou a guerra antes en Europa.
B6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da Segunda Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as causas e consecuencias da Segunda Guerra Mundial e sitúaaas no tempo e nos distintos lugares xeográficos. • Vincula o inicio da Guerra Fría co final da Segunda Guerra Mundial e a imposibilidade de cooperación dos aliados vencedores que dividiu o mundo en dous bloques antagónicos. • Explica o comezo do proceso de descolonización como consecuencia da Segunda Guerra Mundial.
B6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece o Holocausto como o resultado dun sistema político autoritario e racista e apunta algunha medida para evitar estas situacións no futuro. • Coñece as distintas fases de rexeitamento e exclusión social da poboación xudía que culminou no Holocausto e entende como este terrible proceso influíu na conciencia das xeracións posteriores.
B6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza os conflitos máis significativos da Guerra Fría.
B6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.	<ul style="list-style-type: none"> • Estuda a guerra de Vietnam e as súas consecuencias, desde o punto de vista das perdas humanas e de como contribuíu a cambiar a imaxe que o mundo tiña de Estados Unidos.
B6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os feitos máis importantes do proceso de descolonización en Asia, Oceanía e África.
B6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).	<ul style="list-style-type: none"> • Diferenza os distintos tipos de descolonización.

BLOQUE 7. A ESTABILIZACIÓN DO CAPITALISMO E O ILLAMENTO ECONÓMICO DO BLOQUE SOVIÉTICO

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
----------------------------------	--

B7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a situación nos réximes soviéticos e no "Welfare State" en Europa.
B7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.	<ul style="list-style-type: none"> • Estuda a reincorporación da muller ao traballo asalariado e os movementos feministas desde os anos 60 ata os nosos días
B7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica a crise enerxética de 1973 e fai a comparación coa crise financeira de 2008.
B7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco.	<ul style="list-style-type: none"> • Estuda a España da posguerra e as diferentes fases polas que pasou a ditadura de Franco desde 1939 ata 1975.
B7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece o concepto de memoria histórica.

Procedementos e Instrumentos de avaliación

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de educación secundaria obrigatoria é continua, formativa e integradora. Os referentes para a comprobación do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos da etapa nas avaliacións continua e final da materia son os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.

De xeito común, na materia de Xeografía e Historia usaranse os seguintes **instrumentos de avaliación**, sen prexuízo de que se podan utilizar outros que o/a profesor/a estime oportunos dependendo das actividades propostas:

- Probas escritas: como mínimo dúas probas escritas trimestrais referentes aos criterios de avaliación e aos estándares de aprendizaxe correspondentes. Considéranse superadas positivamente as probas cando a nota media das probas chegue ao cinco. No caso de non superar as probas escritas, o profesor pode realizar, no momento que determine, unha proba de recuperación das probas ou avaliacións non superadas.
- Observación e valoración do traballo da clase e das tarefas a realizar na casa, a participación, a actitude cara a materia e os compañeiros e outras actividades que considere o profesor (traballos de ampliación, caderno, actividades extraescolares, plan lector).

Criterios de cualificación e de promoción da materia

En canto a **criterios de cualificación**:

- O 20% da nota se dedicará á valoración do traballo do alumnado e das tarefas de ampliación, incluído o plan lector. Todo quedará reflectido nos rexistros do profesorado, sexa no caderno do profesor ou con copia.
- O 80% da nota será para valorar os exames. En calquera caso, o comportamento desleal na realización dun traballo ou dun exame (copiar, cambiar os folios do exame, recibir información por medios externos, ou calquera método desleal) será puntuado cun 0. Tamén se terá en conta a correcta

expresión e redacción.

Considérase que un alumno acada os obxectivos marcados na materia para a súa promoción cando consegue unha nota mínima dun 5 na avaliación ordinaria. Esta nota obterase do cálculo da media aritmética das tres avaliacións.

En caso de non acadar a avaliación positiva, o profesorado realizará unha proba final, onde o alumno deberá mostrar a consecución dos estándares de aprendizaxe mínimos da materia. De non superala contará a mellor nota posible (a media das avaliacións ou a desta proba). O alumnado suspenso poderá realizar unha proba extraordinaria, sempre e cando non haxa modificacións legais a través das autoridades educativas.

Na proba extraordinaria o exame será o mesmo para todos os grupos do mesmo nivel de acordo coa normativa legal vixente, e será necesario acadar unha nota mínima dun 5 para aprobar a materia.

III. BACHARELATO

HISTORIA DO MUNDO CONTEMPORÁNEO.

Criterios de avaliación e Estándares de aprendizaxe

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O Antigo Réxime				
<ul style="list-style-type: none"> •a •b •c •d •e •h 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.1. Trazos do Antigo Réxime. 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.1. Definir e esquematizar os trazos do Antigo Réxime, describindo os seus aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais, utilizando diferentes tipos de diagramas. 	<ul style="list-style-type: none"> •HMCB1.1.1. Extrae os trazos do Antigo Réxime dun texto proposto que os conteña. 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •CAA •CCL
			<ul style="list-style-type: none"> •HMCB1.1.2. Obtén e selecciona información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa ao Antigo Réxime. 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •CAA •CCL •CD
			<ul style="list-style-type: none"> •HMCB1.1.3. Clasifica os trazos do Antigo Réxime en aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •CAA •CCL •CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> • HMCB1.1.4. Elabora mapas conceptuais que explican os trazos característicos do Antigo Réxime. 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •AA • CCL
<ul style="list-style-type: none"> •a •b •c •d •e •h 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.2. Transformacións no Antigo Réxime: economía, poboación e sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.2. Distinguir as transformacións no Antigo Réxime enumerar as que afectan a economía, a poboación e a sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> • HMCB1.2.1. Explica as transformacións do Antigo Réxime que afectan a economía, a poboación e a sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC •CAA •CCL
			<ul style="list-style-type: none"> •HMCB1.2.2. Analiza a evolución dos trazos do Antigo Réxime do século XVII e o século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •CAA •CCL

<ul style="list-style-type: none"> •a •b •c •d •e •h 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.3. Revolucións e parlamentarismo en Inglaterra. 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.3. Explicar o parlamentarismo inglés do século XVII resumindo as características esenciais do sistema e valorando o papel das revolucións para alcanzar as transformacións necesarias para logralo. 	<ul style="list-style-type: none"> •HMCB1.3.1. Describe as características do parlamentarismo inglés a partir de fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •CCEC •CCL
			<ul style="list-style-type: none"> •HMCB1.3.2. Distingue as revolucións inglesas do século XVII como formas que promoven o cambio político do Antigo Réxime. 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •CCEC •CCL
<ul style="list-style-type: none"> •a •b •c •d •e •h 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.4. O pensamento da Ilustración. 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.4. Relacionar as ideas da Ilustración co Liberalismo de comezo do século XIX, establecendo elementos de coincidencia entre ambas as ideoloxías. XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> •HMCB1.4.1. Enumera e describe as ideas da Ilustración e as do Liberalismo de comezos do século 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •CCEC •CCL
			<ul style="list-style-type: none"> •HMCB1.4.2. Establece as semellanzas e as diferenzas entre as ideas da Ilustración e o Liberalismo de comezos do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •CCEC •CCL
<ul style="list-style-type: none"> •a •b •c •d •e •g •h 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.5. Relacións internacionais: equilibrio europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> •B1.5. Describir as relacións internacionais do Antigo Réxime demostrando a idea de equilibrio europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> •HMCB1.5.1. Sitúa en mapas de Europa os países ou reinos en función dos conflitos en que interveñen. 	<ul style="list-style-type: none"> •CSC •CAA •CD
<ul style="list-style-type: none"> •a •b •c •d •e •h •m •n 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.6. Manifestacións artísticas do momento. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.6. Diferenciar manifestacións artísticas do Antigo Réxime e seleccionar as obras máis destacadas. 	<ul style="list-style-type: none"> • HMCB1.6.1. Distingue e caracteriza obras de arte do Rococó 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCEC • CCL • CAA

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 2. As revolucións industriais e as súas consecuencias sociais				

<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • e • h • l 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Revolución industrial: concepto, factores que a fan posible (económicos, sociais e ideolóxicos). 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Obter información que permita explicar as revolucións industriais do século XIX, seleccionándoa das fontes bibliográficas ou en liñas que se ache dispoñible. 	<ul style="list-style-type: none"> • HMCB2.1.1. Identifica as causas da primeira Revolución Industrial. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • e • h • l 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.2. Revolución ou revolucións industriais: características. Transformacións técnicas e novas fontes de enerxía. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.2. Describir as Revolucións Industriais do século XIX e establecer os seus trazos característicos e as súas consecuencias sociais 	<ul style="list-style-type: none"> • HMCB2.2.1. Explica razoadamente a evolución cara á segunda Revolución Industrial. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA • CCL
			<ul style="list-style-type: none"> • HMCB2.2.2. Analiza comparativa e esquematicamente as dúas revolucións industriais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • e • g • h • m • p 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.3. Protagonismo de Gran Bretaña e extensión do proceso de industrialización a outras zonas de Europa. Industrialización extraeuropea. Industrialización española e galega. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.3. Enumerar os países que iniciaron a industrialización, localizalos adecuadamente e establecer as rexións onde se produce ese avance. 	<ul style="list-style-type: none"> • HMCB2.3.1. Localiza nun mapa os países industrializados e as súas rexións industriais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA • CD
			<ul style="list-style-type: none"> • HMCB2.3.2. Analiza aspectos que expliquen o desenvolvemento económico do sector industrial dos primeiros países industrializados, a partir de fontes historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA • CCL • CMCT
			<ul style="list-style-type: none"> • HMCB2.3.3. Debate en torno ao éxito ou o fracaso da industrialización en España e en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • e • g • h • l 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.4. Cambios debidos á Revolución Industrial: transportes, agricultura, poboación (migracións e novo concepto de cidade). 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.4. Identificar os cambios nos transportes, na agricultura e na poboación que influíron ou foron consecuencia da Revolución Industrial do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> • HMCB2.4.1. Sinala os cambios sociais máis relevantes do século XIX asociándoos ao proceso da Revolución Industrial. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA • CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> • HMCB2.4.2. Describe a partir dun plano a cidade industrial británica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA • CCL
			<ul style="list-style-type: none"> • HMCB2.4.3. Identifica en imaxes os elementos propios da vida nunha cidade 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA

			industrial do século XIX.	•CCL •CD
			• HMCB2.4.4. Comenta mapas que expliquen a evolución da extensión das redes de transporte: ferrocarril, estradas e canles.	•CSC •CCL •CD
•a •b •c •d •e •h •m	•B2.5. Economía industrial: pensamento e primeiras crises.	•B2.5. Analizar e seleccionar ideas que identifiquen as características da economía industrial e do liberalismo económico.	•HMCB2.5.1. Explica as causas e consecuencias das crises económicas e as súas posibles solución a partir de fontes históricas.	•CSC •CAA •CCL
•a •b •c •d •e •h •m	•B2.6. Nacemento do proletariado e organización da clase obreira: orixes do sindicalismo e correntes de pensamento; partidos políticos obreiros.	•B2.6. Coñecer as correntes de pensamento que pretenden mellorar a situación da clase obreira do século XIX.	•HMCB2.6.1. Compara as correntes de pensamento social da época da Revolución Industrial: socialismo utópico, socialismo científico e anarquismo. •HMCB2.6.2. Distingue e explica as características dos tipos de asociacionismo obreiro.	•CSC •CAA •CCL •CSC •CCL

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 3. A crise do Antigo Réxime				
a c d e h i	B3.1. Crise do Antigo Réxime: visión global.	B3.1. Analizar a evolución política, económica, social, cultural e de pensamento que caracteriza a primeira metade do século XIX, distinguindo os feitos, os personaxes e os símbolos, e encadrándoos en cada variable analizada.	HMCB3.1.1. Realiza eixes cronolóxicos que inclúan diacronía e sincronía dos acontecementos da primeira metade do século XIX.	CSC CAA CMCCT

a b c d e h	B3.2. Nacemento dos EEUU.	B3.2. Describir as causas e o desenvolvemento da independencia de Estados Unidos, e establecer as causas máis inmediatas e as etapas da independencia.	HMCB3.2.1. Identifica xerarquías causais na guerra de independencia dos Estados Unidos a partir de fontes historiográficas.	CSC CCL CAA
a b c d e h	B3.3. Revolución Francesa de 1789: aspectos políticos e sociais.	B3.3. Explicar, a partir de información obtida en internet, a Revolución Francesa de 1789, incluíndo cada idea obtida nas causas, no desenvolvemento e nas consecuencias.	HMCB3.3.1. Explica as causas da Revolución Francesa de 1789. HMCB3.3.2. Explica esquematicamente o desenvolvemento da Revolución Francesa.	CSC CCL CAA
a b c d e g h	B3.4. Imperio Napoleónico.	B3.4. Identificar o Imperio Napoleónico, localizar a súa expansión europea e establecer as súas consecuencias.	HMCB3.4.1. Identifica nun mapa histórico a extensión do Imperio Napoleónico.	CSC CAA CD
a b c d e h	B3.5. O Congreso de Viena e o Absolutismo.	B3.5. Analizar a transcendencia para Europa do Congreso de Viena e a restauración do absolutismo, e identificar as súas consecuencias para os países implicados.	HMCB3.5.1. Analiza as ideas defendidas e as conclusións do Congreso de Viena, e relaciónas coas súas consecuencias.	CSC CCL CAA
a b c d e h p	B3.6. Revolucións liberais ou burguesas de 1820, 1830 e 1848. O caso español.	B3.6. Identificar as revolucións burguesas de 1820, 1830 e 1848, e relacionar as súas causas e o seu desenvolvemento.	HMCB3.6.1. Compara as causas e o desenvolvemento das revolucións de 1820, 1830 e 1848.	CSC CCL
a	B3.7. O Nacionalismo:	B3.7. Coñecer o proceso de Unificación de Italia e	HMCB3.7.1. Describe e explica unificación	CSC

b c d e g h	unificacións de Italia e Alemaña.	Alemaña, obtendo o seu desenvolvemento a partir da análise de fontes gráficas.	de Italia e a de Alemaña a partir de fontes gráficas.	CCL CD
a b c d e h m n	B3.8. Cultura e Arte: Europa entre o neoclasicismo e o romanticismo.	B3.8. Descubrir as manifestacións artísticas de comezos do século XIX, obtendo información de medios bibliográficos ou de internet e presentándoa adecuadamente.	HMCB3.8.1. Establece as características propias da pintura, a escultura e a arquitectura do Neoclasicismo e o Romanticismo a partir de fontes gráficas.	CSC CCEC CCL CAA
a b c d e h	B3.9. Independencia das colonias hispanoamericanas.	B3.9. Analizar utilizando fontes gráficas a independencia de Hispanoamérica.	HMCB3.9.1. Realiza un friso cronolóxico explicativo da independencia das colonias hispanoamericanas ao comezo do século XIX.	CSC CMCCT CAA

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 4. A dominación europea do mundo e a I Guerra Mundial				
a b c d e h	B4.1. Tránsito do século XIX ao XX: visión global.	B4.1. Describir as transformacións e os conflitos xurdidos a finais do século XIX e comezos do século XX, e distinguir o seu desenvolvemento e os factores desencadeadores.	HMCB4.1.1. Realiza un diagrama en que se expliquen as cadeas causais e os procesos dentro do período de finais do século XIX e comezos do XX.	CSC CAA

a b c d e h	B4.2. Evolución dos principais Estados en Europa, América e Asia: Inglaterra vitoriana; Francia (III República e II Imperio); Alemaña bismarckiana; o Imperio Austrohúngaro; Rusia; os Estados Unidos (da Guerra Civil ata comezos do século XX) e Xapón(transformacións de finais do século XIX).	B4.2. Analizar a evolución política, social e económica dos principais países europeos, ademais de Xapón e os Estados Unidos a finais do século XIX, e presentar información que explique tales feitos.	HMCB4.2.1. Elabora un eixe cronolóxico con feitos que explican a evolución durante a segunda metade do século XIX de Inglaterra, Francia, Alemaña, o Imperio Austrohúngaro, Rusia, os Estados Unidos e Xapón.	CSC CMCCT CAA
			HMCB4.2.2. Explica a partir de imaxes as características que permiten identificar a Inglaterra vitoriana.	CSC CAA CCL CD
			HMCB4.2.3. Analiza textos relativos á época de Napoleón III en Francia.	CSC CAA CCL
			HMCB4.2.4. Identifica e explica razoadamente os feitos que converten Alemaña nunha potencia europea durante o mandato de Bismarck.	CSC CAA CCL
a b c d e h	B4.3. Expansión colonial dos países industriais: causas; colonización e reparto de Asia, África e outros enclaves coloniais; consecuencias.	B4.3. Describir a expansión imperialista de europeos, xaponeses e estadounidenses a finais do século XIX, e establecer as súas consecuencias.	HMCB4.3.1. Identifica e explica razoadamente as causas e as consecuencias da expansión colonial da segunda metade do século XIX.	CSC CAA CCL
			HMCB4.3.2. Localiza nun mapamundi as colonias das potencias imperialistas.	CSC CD CAA
			HMCB4.3.3. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	CAA CCL CSC
a b c d e h	B4.4. Relacións internacionais. Paz Armada: a Tripla Alianza e a Tripla Entente.	B4.4. Comparar sinteticamente os sistemas de alianzas do período da Paz Armada.	HMCB4.4.1. Describe as alianzas dos países máis destacados durante a Paz Armada.	CSC CCL

a b c d e g h	B4.5. I Guerra Mundial: causas, desenvolvemento e consecuencias.	B4.5. Distinguir os acontecementos que conducen á declaración das hostilidades da I Guerra Mundial, e desenvolver as súas etapas e as súas consecuencias.	HMCB4.5.1. Identifica a partir de fontes históricas ou historiográficas as causas da I Guerra Mundial.	CSC CAA CCL
			HMCB4.5.2. Comenta símbolos conmemorativos vinculados á I Guerra Mundial.	CSC CCL
			HMCB4.5.3. Analiza e explica as etapas da Gran Guerra a partir de mapas históricos.	CSC CAA CCL CD
			HMCB4.5.4. Extrae conclusións de gráficos e imaxes sobre as consecuencias da I Guerra Mundial.	CSC CAA CCL

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 5. O período de entreguerras, a II Guerra Mundial e as súas consecuencias				
a b c d e h	B5.1. Economía, sociedade e cultura da época: os anos vinte.	B5.1. Recoñecer as características do período de Entreguerras inseríndoas nos correspondentes aspectos políticos, económicos, sociais ou culturais.	HMCB5.1.1. Explica as características do período de Entreguerras a partir de manifestacións artísticas e culturais de comezos do século XX.	CSC CCL
			HMCB5.2.1. Identifica e explica algunhas das causas da Revolución Rusa de 1917.	CSC CCL
a b c d e h	B5.2. Revolución Rusa; formación e desenvolvemento da URSS.	B5.2. Esquematizar o desenvolvemento da Revolución Rusa de 1917 recoñecendo as súas etapas e os seus protagonistas máis significativos, e establecer as súas consecuencias.	HMCB5.2.2. Compara a Revolución Rusa de febreiro de 1917 coade outubro de 1917.	CSC CAA CCL

a b c d e h	B5.3. Tratados de Paz e reaxuste internacional: Sociedade de Nacións.	B5.3. Identificar os tratados de paz da I Guerra Mundial e establecer como unha consecuencia o xurdimento da Sociedade de Nacións.	HMCB5.3.1. Explica os acordos dos tratados de paz da I Guerra Mundial e analiza as súas consecuencias a curto prazo.	CSC CCL CAA
			HMCB5.3.2. Analiza o papel que xoga a Sociedade de Nacións nas relacións internacionais, a partir de fontes históricas.	CSC CCL
a b c d e h	B5.4. Estados Unidos e a crise de 1929: a Gran Depresión e o "New Deal".	B5.4. Explicar a Gran Depresión e describir os factores desencadeadores e as súas influencias na vida cotiá.	HMCB5.4.1. Interpreta imaxes da Gran Depresión.	CSC CCL CAA CD
			HMCB5.4.2. Comenta gráficas que explican a crise económica de 1929.	CSC CCL CMCCT
a b c d e h m	B5.5. Fascismos europeos e nazismo alemán.	B5.5. Recoñecer a transcendencia dos fascismos europeos como ideoloxías que conduciron ao desencadeamento de conflitos no panorama europeo do momento.	HMCB5.5.1. Compara o fascismo italiano e o nazismo alemán.	CCL CSC
			HMCB5.5.2. Distingue símbolos dos fascismos europeos da primeira metade do século XX.	CSC
a b c d e h	B5.6. Relacións internacionais do período de entreguerras; viraxes cara á guerra.	B5.6. Comprender as relacións internacionais no período de entreguerras como elementos importantes das causas da II Guerra Mundial.	HMCB5.5.3. Analiza a partir de fontes contrapostas as relacións internacionais anteriores ao estoupido da II Guerra Mundial.	CSC CAA CCL
a b c d e h	B5.7. II Guerra Mundial: orixes do conflito e características xerais.	B5.7. Identificar e explicar as desencadeadores da II Guerra Mundial, así como os feitos máis característicos.	HMCB5.7.1. Identifica e explica as causas desencadeadores da II Guerra Mundial a partir de fontes históricas.	CSC CAA CCL

a b c d e h	B5.8. Desenvolvemento da II Guerra Mundial.	B5.8. Establecer as etapas do desenvolvemento da II Guerra Mundial, distinguindo as que afectaron a Europa e as que afectaron aos Estados Unidos e a Xapón.	HMCB5.8.1. Explica as etapas da II Guerra Mundial tanto na fronte europea como na guerra do Pacífico.	CSC CAA CCL
			HMCB5.8.2. Analiza o desenvolvemento da II Guerra Mundial a partir de mapas históricos.	CSC CAA CCL
a b c d e h	B5.9. Consecuencias da II Guerra Mundial.	B5.9. Analizar o papel da guerra mundial como elemento de transformación da vida cotiá.	HMCB5.9.1. Describe as consecuencias da II Guerra Mundial.	CSC CAA CCL
a b c d e h m	B5.10. Antisemitismo: o Holocausto.	B5.10. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias.	HMCB5.10.1. Analiza imaxes que explican o Holocausto levado acabo pola Alemaña nazi.	CSC CAA CD
			HMCB5.10.2. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	CSC CAA CCL
a b c d e h	B5.11. Preparación da Paz e a ONU.	B5.11. Obter e seleccionar información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa á posguerra.	HMCB5.11.1. Sintetiza textos que explican a intervención da ONU nas relacións internacionais e nos asuntos de descolonización.	CSC CCL CAA

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 6. Evolución de dous mundos diferentes e os seus enfrontamentos				
a b c	B6.1. Formación do bloque comunista fronte ao bloque	B6.1. Describir os feitos políticos, económicos, sociais e culturais que explican o xurdimento dos dous bloques antagónicos, clasificándoos e	HMCB6.1.1. Localiza nun mapa os países que formaban os bloques comunista e capitalista.	CSC CD

d e h	capitalista: Guerra Fría.	presentándoos adecuadamente.		
a b c d e h	B6.2. Evolución das relacións entre as dúas superpotencias. Conflitos: da Guerra Fría á coexistencia pacífica e a distensión.	B6.2. Interpretar a Guerra Fría, a coexistencia pacífica e a distensión, e as súas consecuencias, e establecer acontecementos que exemplifiquen cada unha destas etapas das relacións internacionais.	HMCB6.2.1. Identifica e explica os conflitos da Guerra Fría a partir dun mapa histórico.	CSC CAA CCL CD
a b c d e h	B6.3. Evolución da economía mundial de posguerra.	B6.3. Distinguir feitos que explican o enfrontamento entre os bloques comunista e capitalista, revisando as novas dos medios de comunicación da época.	HMCB6.3.1. Selecciona símbolos e imaxes que se identifiquen co mundo capitalista e o mundo comunista.	CSC
			HMCB6.3.2. Extrae conclusións dos textos, imaxes, mapas e gráficas que expliquen a evolución de ambos os bloques enfrontados na Guerra Fría, e sinala a que bloque pertence e algúns motivos que explican esa pertenza.	CSC CAA CCL CD CMCCT
a b c d e h	B6.4. Características sociais e culturais de dous modelos políticos diferentes: comunismo e capitalismo.	B6.4. Comparar e analizar o modelo capitalista co comunista desde os puntos de vista político, social ,económico e cultural, e exemplificar coa selección de feitos que durante este período afectan as dúas grandes superpotencias: a URSS e os Estados Unidos.	HMCB6.4.1. Explica algunhas características da economía capitalista a partir de gráficas.	<input type="checkbox"/> CSC <input type="checkbox"/> CCL <input type="checkbox"/> CMCCT
			HMCB6.4.2. Explica algunhas características da economía comunista a partir de gráficos.	<input type="checkbox"/> CSC <input type="checkbox"/> CCL <input type="checkbox"/> CMCCT
			HMCB6.4.3. Establece razoadamente e comparativamente as diferenzas entre o mundo capitalista e o comunista.	<input type="checkbox"/> CSC <input type="checkbox"/> CAA <input type="checkbox"/> CCL
			HMCB6.4.4. Identifica formas políticas do mundo occidental e do mundo comunista.	CSC CCL

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
------------	----------	-------------------------	---------------------------	--------------------

Bloque 7. A descolonización e o terceiro mundo				
a b c d e h	B7.1. Orixe, causas e factores da descolonización.	B7.1. Explicar os motivos e os feitos que conducen á descolonización, e establecer as causas e os factores que explican o proceso.	HMCB7.1.1. Localiza nun mapa as zonas afectadas pola descolonización e os seus conflitos.	CSC CCL CD
a b c d e h	B7.2. Etapas e modelos de descolonización.	B7.2. Describir as etapas e as consecuencias do proceso descolonizador, e identificar as que afectan a unhas colonias e a outras, establecendo feitos e personaxes significativos de cada proceso.	HMCB7.2.1. Establece de xeito razoado as causas, os feitos e os factores que desencadean e explican o proceso descolonización.	CSC CCL CAA
			HMCB7.2.2. Identifica e compara as características da descolonización de Asia e de África.	CSC CCL
a b c d e h	B7.3. Desenvolvemento do proceso descolonizador: papel da ONU.	B7.3. Definir o papel da ONU na descolonización, analizando información que demostre as súas actuacións.	HMCB7.3.1. Explica as actuacións da ONU no proceso descolonizador a partir de fontes históricas.	CSC CCL
a b c d e h m	B7.4. O terceiro mundo e o Movemento de Países Non Aliñados: problemas dos países do terceiro mundo.	B7.4. Analizar o subdesenvolvemento do terceiro mundo e establecer as causas que o explican.	HMCB7.4.1. Analiza as características dos países do terceiro mundo a partir de gráficas.	CSC CCL CMCCT
			HMCB7.4.2. Localiza nun mapa os países do terceiro mundo.	CSC CD
			HMCB7.4.3. Analiza textos e imaxes do Movemento de Países Non Aliñados e dos países subdesenvolvidos.	CSC CCL
a b c d e	B7.5. Relacións entre os países desenvolvidos e non desenvolvidos; nacemento da axuda	B7.5. Apreciar o nacemento da axuda internacional e o xurdimento das relacións entre os países desenvolvidos e subdesenvolvidos, reproducindo as formas de axuda ao desenvolvemento e describindo as formas de neocolonialismo dentro	HMCB7.5.1. Explica a evolución das relacións entre os países desenvolvidos e os países en vías de desenvolvemento, comparando a axuda internacional coa intervención neocolonialista.	CSC CCL CAA

h	internacional.	da política de bloques.		
---	----------------	-------------------------	--	--

Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 8. A crise do bloque comunista				
a b c d e h i	B8.1. A URSS e as democracias populares.	B8.1. Describir a situación da URSS a finais do século XX, establecendo os seus trazos máis significativos desde unha perspectiva política, social e económica.	<p>HMCB8.1.1. Localiza nun mapa as repúblicas exsoviéticas e os países formados tras a caída do muro de Berlín.</p> <p>HMCB8.1.2. Elabora un eixe cronolóxico que ordena os acontecementos que explican a desintegración da URSS, a formación da CEI e o xurdimento das repúblicas exsoviéticas.</p> <p>HMCB8. 1.3. Compara os países dos Balcáns desde os anos 80 ata a actualidade, utilizando mapas de situación.</p>	<p>CSC CD</p> <p>CSC CMCCT</p> <p>CSC CAA CD CCL</p>
a b c d e h	B8.2. Irrupción de M. Gorbachov: Perestroika e Glasnost.	B8.2. Resumir as políticas de M.Gorbachov nomeando as disposicións concernentes á Perestroika e á Glasnost, e resaltar as súas influencias.	HMCB8.2.1. Describe os trazos políticos e socioeconómicos da URSS desde a época de Breznev ata a de Gorbachov.	CSC CCL
a b c d e h	B8.3. Desintegración da URSS:CEI-Federación Rusa e as novas repúblicas exsoviéticas.	B8.3. Analizar a situación creada co xurdimento da CEI e as repúblicas exsoviéticas, recollendo informacións que resuman as novas circunstancias políticas e económicas.	HMCB8.3.1. Elabora un cadro sinóptico sobre a situación política e económica das repúblicas exsoviéticas e a CEI-Federación Rusa.	CSC CAA CMCCT

i				
a b c d e h	B8.4. Caída do muro de Berlín e evolución dos países de Europa central e oriental.	B8.4. Explicar a caída do muro de Berlín e nomear as súas repercusións nos países de Europa central e oriental.	HMCB8.4.1. Analiza imaxes que reflicten a caída do muro de Berlín. HMCB8.4.2. Explica as novas relacións das repúblicas exsoviéticas con Europa occidental. HMCB8.4.3. Realiza unha procura guiada en internet para explicar de maneira razoada a disolución do bloque comunista.	CSC CCL CSC CCL CSC CAA CCL
a b c d e h	B8.5. Problema dos Balcáns. Guerra de Iugoslavia.	B8.5. Identificar o problema dos Balcáns, enumerar as causas do xurdimento de tal situación e resumir os feitos que configuran o desenvolvemento de conflitos nesta zona.	HMCB8.5.1. Describe comparativamente a evolución política dos países de Europa central e oriental tras a caída do muro de Berlín. HMCB8.5.2. Describe e analiza as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da guerra dos Balcáns, nomeadamente en Iugoslavia.	CSC CCL CSC CCL

Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 9. O mundo capitalista na segunda metade do século XX				
a b c d e h m	B9.1. Pensamento e cultura da sociedade capitalista na segunda metade do século XX.	B9.1. Distinguir os postulados que defende a cultura capitalista da segunda metade do século XX establecendo as liñas de pensamento e os logros obtidos.	HMCB9.1.1. Enumera as liñas de pensamento económico do mundo capitalista na segunda metade do século XX. HMCB9.1.2. Explica o modelo capitalista dun país elaborando información a partir dunha procura guiada en internet	CSC CCL CSC CAA CCL

a b c d e h m	B9.2. Estado do benestar.	B9.2. Describir o Estado do benestar, aludindo ás características significativas que inflúen na vida cotiá.	HMCB9.2.1. Identifica razoadamente as características e símbolos do Estado do benestar.	CSC CCL
a b c d e h	B9.3. Proceso de construción da Unión Europea: das Comunidades Europeas á Unión.	B9.3. Explicar o proceso de construción da Unión Europea enumerando os fitos máis destacados que configuran a súa evolución.	HMCB9.3.1. Elabora eixes cronolóxicos sobre o proceso de construción da Unión Europea.	CSC CMCCT
a b c d e h	B9.4. Obxectivos e institucións da Unión Europea.	B9.4. Coñecer os obxectivos da Unión Europea en relación coas institucións que compoñen a súa estrutura.	HMCB9.4.1. Relaciona razoadamente as institucións da Unión Europea cos obxectivos que esta persegue.	CSC CCL
a b c d e h	B9.5. Evolución dos Estados Unidos: dos anos 60 aos 90.	B9.5. Describir a evolución política, social e económica dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90 do século XX, sintetizando os aspectos que explican a transformación da sociedade norteamericana e que constitúen elementos orixinarios do Estado do benestar.	HMCB9.5.1. Realiza un eixe cronolóxico dos feitos máis significativos de tipo político, social e económico dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90.	CSC CMCCT
			HMCB9.5.2. Selecciona e presenta mediante mapas ou redes conceptuais información referida aos Estados Unidos entre 1960 e 2000.	CSC CD CAA
a b c d e h	B9.6. Xapón e os novos países asiáticos industrializados.	B9.6. Identificar as singularidades do capitalismo de Xapón e os novos países industriais asiáticos, establecendo trazos de carácter político, económico, social e cultural.	HMCB9.6.1. Establece razoadamente as características e os símbolos que explican aspectos singulares do capitalismo de Xapón e a área do Pacífico.	CSC CAA CCL

Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 10. O mundo actual desde unha perspectiva histórica				
a b c d e g h m	B10.1. Globalización e medios de comunicación: impacto científico e tecnolóxico. Caída do muro de Berlín. Atentados de Nova York. A inmigración como fenómeno globalizado.	B10.1. Analizar as características da globalización e describir a influenciados medios de comunicación neste fenómeno, así como o impacto dos medios científicos e tecnolóxicos na sociedade actual.	HMxCB10.1.1. Identifica as principais características ligadas á fiabilidade e á obxectividade do fluxo de información existente en internet e noutros medios dixitais. HMxCB10.1.2. Elabora un breve informe sobre as relacións entre inmigración e globalización a partir de fontes históricas. HMxCB10.1.3. Extrae conclusións de imaxes e material videográfico relacionados co mundo actual.	CSC CD CCL CAA CSC CD CCL CSIEE CSC CD CCL
a b c d e h m	B10.2. A ameaza terrorista nun mundo globalizado.	B10.2. Describir os efectos da ameaza terrorista (yihadismo, etc.) sobre a vida cotiá, e explicar as súas características. que a sustentan, actos máis relevantes(11-S de Nova York, 11-Mde Madrid, 7-X de Londres, etc.),os seus símbolos e as repercusións na sociedade (cidadanía ameazada, asociacións de vítimas, mediación en conflitos, etc.),	HMxCB10.2.1. Realiza unha procura guiada en internet sobre a ameaza terrorista, organizacións e analiza e comunica a información máis relevante.	CSC CD CCL CAA
a b c d e h	B10.3. Europa: reto e unión.	B10.3. Resumir os retos da Unión Europea no mundo actual, identificando os seus problemas para amosarse como zona xeopolítica unida fronte a outras áreas.	HMxCB10.3.1. Identifica os retos actuais da Unión Europea a partir de novas xornalísticas seleccionadas. HMxCB10.3.2. Explica comparativamente os desaxustes da Unión Europea na relación con outros países ou áreas xeopolíticas.	CSC CCL CAA CSC CCL CAA

a b c d e h m n	B10.4. Trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI, tras os atentados do 11 de setembro de 2001.	B10.4. Enumerar os trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI identificando a transcendencia dos atentados do 11-S e explicando as transformacións e o impacto ocasionado a este país.	HMCB10.4.1. Elabora mapas conceptuais sobre os trazos da sociedade norteamericana, agrupados en política, sociedade, economía e cultura.	CSC CD CCL CAA
a b c d e h n	B10.5. Hispanoamérica: situación actual.	B10.5. Analizar a evolución política, económica, social e cultural de Hispanoamérica.	HMCB10.5.1. Describe os principais movementos políticos, económicos, sociais e culturais da Hispanoamérica actual.	CSC CCL CAA
a b c d e h m	B10.6. O mundo islámico na actualidade .	B10.6. Describir a evolución do mundo islámico na actualidade, resumindo os seus trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais.	HMCB10.6.1. Enumera e explica os trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais do mundo islámico, e localiza nun mapa os países que o forman na actualidade.	CSC CD CCL CAA
a b c d e h	B10.7. África islámica, subsahariana e Sudáfrica.	B10.7. Distinguir a evolución dos países de África relacionando as súas zonas xeoestratéxicas.	HMCB10.7.1. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre os principais países do continente africano.	CSC CCL CAA
a b c	B10.8. A India e China do século XX ao XXI: evolución	B10.8. Resumir a evolución de China e a India desde finais do século XX ao século XXI, seleccionando trazos políticos, económicos, sociais e de	HMCB10.8.1. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais de China e a India.	CAA CSC CCL

d e h	política, económica, social e de mentalidades.	mentalidades	HMCB10.8.2. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre países emerxentes de Asia e África.	CSC CCL CAA
-------------	--	--------------	--	-------------------

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 11. A historia contemporánea: o tempo histórico. Métodos e ferramentas propias da disciplina.				
h l m	B11.1. Tempo histórico.	B11.1. Recoñecer que os acontecementos e procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo(diacronía e sincronía).	HMCB11.1.1. Recoñece que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).	CSC CMCCT CAA
e g h l m i	B11.2. Fontes históricas.	B11.2. Localizar e seleccionar información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias (biblioteca, internet, etc.), e analizar a súa credibilidade.	HMCB11.2.1. Localiza e selecciona información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primaria se secundarias, e analiza a súa credibilidade.	CSC CD CAA CCL
e h i n	B11.3. Vocabulario histórico e artístico da Idade Contemporánea.	B11.3. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.	HMCB11.3.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	CSC CCL

Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicárase o 50%.

BLOQUE 1. O ANTIGO RÉXIME

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
HMCB1.1.1. Extrae os trazos do Antigo Réxime dun texto proposto que os conteña.	• Extrae dun texto proposto os trazos do Antigo Réxime; explica os usos, os costumes e os modelos sociais.
HMCB1.1.2. Obtén e selecciona información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa ao Antigo Réxime.	• Extrae de diversas fontes información relevante, relativa ao Antigo Réxime, e expón, realizando un comentario de texto.
HMCB1.1.3. Clasifica os trazos do Antigo Réxime en aspectos demográficos,	• Selecciona os aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais

económicos, políticos, sociais e culturais	do Antigo Réxime; clasifícaos e análzaos.
HMCB1.1.4. Elabora mapas conceptuais que explican os trazos característicos do Antigo Réxime.	• Realiza mapas conceptuais para explicar as características propias do Antigo Réxime.
HMCB1.2.1. Explica as transformacións do Antigo Réxime que afectan a economía, a poboación e a sociedade.	• Explica as transformacións do Antigo Réxime relacionadas coa economía, coa poboación e coa sociedade.
HMCB1.2.2. Analiza a evolución dos trazos do Antigo Réxime do século XVII e o século XVIII.	• Explica a evolución dos trazos característicos do Antigo Réxime.
HMCB1.3.1. Describe as características do parlamentarismo inglés a partir de fontes históricas.	• Describe as características do parlamentarismo inglés fronte ao absolutismo.
HMCB1.3.2. Distingue as revolucións inglesas do século XVII como formas que promoven o cambio político do Antigo Réxime.	Extrae de distintos documentos os aspectos fundamentais das revolucións inglesas do século XVII como formas que promoven o cambio político do Antigo Réxime; explícaas de forma precisa.
HMCB1.4.1. Enumera e describe as ideas da Ilustración e as do Liberalismo de comezos do século	• Enumera e describe as ideas da Ilustración e as do Liberalismo de comezos do século XIX
HMCB1.4.2. Establece as semellanzas e as diferenzas entre as ideas da Ilustración e o Liberalismo de comezos do século XIX.	• Define, explica, analiza e valora as características fundamentais das ideas da Ilustración e as ideas do Liberalismo de comezos do século XIX
HMCB1.5.1. Sitúa en mapas de Europa os países ou reinos en función dos conflitos en que interveñen.	• Identifica, define e valora os conflitos nos que interveñen os diversos países ou reinos, en función dos conflitos nos que interveñen, e sitúaos en mapas de Europa.
HMCB1.6.1. Distingue e caracteriza obras de arte do Rococó	• Distingue as características básicas do Barroco.
BLOQUE 2. AS REVOLUCIÓNS INDUSTRIAIS E AS SÚAS CONSECUCIAS SOCIAIS	
HMCB2.1.1. Identifica as causas da primeira Revolución Industrial.	• Explica as orixes da Revolución Industrial.
HMCB2.2.1. Explica razoadamente a evolución cara á segunda Revolución Industrial.	• Analiza, identifica e explica os factores que favoreceron a II Revolución Industrial e as industrias que as fomentaron consultando diversas fontes. • Identifica, de forma autónoma, elementos propios da transformación que no transporte, o comercio e os capitais supuxo a Revolución Industrial do século XIX.
HMCB2.2.2. Analiza comparativa e esquematicamente as dúas revolucións industriais.	• Analiza comparativa e esquematicamente as dúas revolucións industriais, distinguíndoas.
HMCB2.3.1. Localiza nun mapa os países industrializados e as súas rexións industriais.	• Identifica os países industrializados e as súas rexións industriais e localízaos nun mapa.

HMCB2.3.2. Analiza aspectos que expliquen o desenvolvemento económico do sector industrial dos primeiros países industrializados, a partir de fontes historiográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza aspectos que expliquen o desenvolvemento económico do sector industrial a partir dalgunhas fontes historiográficas.
HMCB2.3.3. Debate en torno ao éxito ou o fracaso da industrialización en España e en Galicia.	<ul style="list-style-type: none"> • Participa con interese nos debates entornos ao éxito ou fracaso da industrialización en España e en Galicia.
HMCB2.4.1. Sinala os cambios sociais máis relevantes do século XIX asociándoos ao proceso da Revolución Industrial.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece a aparición dunha nova estrutura social como consecuencia da Revolución Industrial e a importancia que o proletariado tivo nela, identificando e describindo as clases sociais da estrutura social.
HMCB2.4.2. Describe a partir dun plano a cidade industrial británica.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e describe unha cidade industrial propia do século XIX.
HMCB2.4.3. Identifica en imaxes os elementos propios da vida nunha cidade industrial do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala os cambios producidos nas sociedades industriais; identifica a cidade como o centro da nova sociedade; recoñece as formas de vida das elites sociais e da burguesía; identifica e describe os niveis de vida e as condicións de traballo da clase obreira.
HMCB2.4.4. Comenta mapas que expliquen a evolución da extensión das redes de transporte: ferrocarril, estradas e canles.	<ul style="list-style-type: none"> • Comenta mapas que expliquen a evolución da extensión das redes de transporte. • Identifica os elementos propios da vida nunha cidade industrial do século XIX.
HMCB2.5.1. Explica as causas e consecuencias das crises económicas e as súas posibles solucións a partir de fontes históricas.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica, de forma autónoma, as causas e consecuencias das crises económicas.
HMCB2.6.1. Compara as correntes de pensamento social da época da Revolución Industrial: socialismo utópico, socialismo científico e anarquismo.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara as correntes de pensamento social da Revolución Industrial: socialismo utópico, socialismo científico e anarquismo.
HMCB2.6.2. Distingue e explica as características dos tipos de asociacionismo obreiro.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue e explica as características dos tipos de asociacionismo obreiro; identifica e explica as orixes, desenvolvemento e crise da I e II Internacional Socialista; valora o papel do internacionalismo no século XIX e o legado das Internacionais ao sindicalismo e ao socialismo actuais.

BLOQUE 3. A CRISE DO ANTIGO RÉXIME

HMCB3.1.1. Realiza eixos cronolóxicos que inclúan diacronía e sincronía dos acontecementos da primeira metade do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> • Realiza eixos cronolóxicos dos acontecementos da primeira metade do século XIX.
HMCB3.2.1. Identifica xerarquías causais na guerra de independencia dos Estados Unidos a partir de fontes historiográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as orixes, causas e consecuencias da independencia dos Estados Unidos.
HMCB3.3.1. Explica as causas da Revolución Francesa de 1789.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as orixes da Revolución francesa.
HMCB3.3.2. Explica esquematicamente o desenvolvemento da Revolución	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as distintas etapas da Revolución francesa; os seus trazos característicos

Francesa.	e os acontecementos máis importantes.
HMCB3.4.1. Identifica nun mapa histórico a extensión do Imperio Napoleónico.	• Identifica nun mapa histórico a extensión do Imperio Napoleónico; analiza o sistema político imposto por Napoleón a partir de 1804; compara os ideais que inspiraron a Revolución francesa co réxime que implantou Napoleón.
HMCB3.5.1. Analiza as ideas defendidas e as conclusións do Congreso de Viena, e relaciónaas coas súas consecuencias.	• Identifica os principais cambios territoriais en Europa tras o Congreso de Viena; analiza as ideas defendidas e as conclusións do Congreso de Viena.
HMCB3.6.1. Compara as causas e o desenvolvemento das revolucións de 1820, 1830 e 1848.	• Describe e compara, de forma autónoma, as causas e o desenvolvemento das revolucións de 1820, 1830 e 1848.
HMCB3.7.1. Describe e explica unificación de Italia e a de Alemaña a partir de fontes gráficas.	• Recoñece os nacionalismos como unha reacción á Restauración; describe e explica a unificación de Italia e a unificación de Alemaña a partir de fontes gráficas.
HMCB3.8.1. Establece as características propias da pintura, a escultura e a arquitectura do Neoclasicismo e o Romanticismo a partir de fontes gráficas.	• Identifica as características do Romanticismo e a súa influencia na literatura, a música e as artes e as ciencias; recoñece os autores e científicos máis destacados do Romanticismo.
HMCB3.9.1. Realiza un friso cronolóxico explicativo da independencia das colonias hispanoamericanas ao comezo do século XIX.	• Analiza e valora as causas, o proceso e as consecuencias da independencia de Hispanoamérica; recoñece algúns dos principais personaxes da independencia de Hispanoamérica; identifica e sitúa nun mapa os países que xurdiron das colonias españolas e portuguesas en América.

BLOQUE 4. A DOMINACIÓN EUROPEA DO MUNDO E A I GUERRA MUNDIAL

HMCB4.1.1. Realiza un diagrama en que se expliquen as cadeas causais e os procesos dentro do período de finais do século XIX e comezos do XX.	• Elabora un mapa conceptual con sucesos ocorridos dentro do período “finais do século XIX e comezos do XX”.
HMCB4.2.1. Elabora un eixe cronolóxico con feitos que explican a evolución durante a segunda metade do século XIX de Inglaterra, Francia, Alemaña, o Imperio Austrohúngaro, Rusia, os Estados Unidos e Xapón.	• Analiza e identifica os feitos que explican a evolución durante a Segunda Metade do século XIX de Inglaterra, Francia, Alemaña, Rusia, Estados Unidos e Xapón.
HMCB4.2.2. Explica a partir de imaxes as características que permiten identificar a Inglaterra vitoriana.	• Explica as características que permiten identificar a Inglaterra vitoriana.
HMCB4.2.3. Analiza textos relativos á época de Napoleón III en Francia.	• Explica as claves da transformación de imperio francés desde o Segundo Imperio ata a III República.
HMCB4.2.4. Identifica e explica razoadamente os feitos que converten Alemaña nunha potencia europea durante o mandato de Bismarck.	• Identifica e explica, de forma autónoma, os feitos que converten a Alemaña durante o mandato de Bismarck nunha potencia europea.
HMCB4.3.1. Identifica e explica razoadamente as causas e as consecuencias da expansión colonial da segunda metade do século XIX.	• Valora as causas e as consecuencias do colonialismo.

HMCB4.3.2. Localiza nun mapamundi as colonias das potencias imperialistas.	<ul style="list-style-type: none"> • Localiza en mapas as colonias das distintas potencias imperialistas.
HMCB4.3.3. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza os conflitos sen resolver nos Balcáns utilizando un mapa. • Identificar o problema dos Balcáns e enumera as súas causas explicando os feitos que configuran o desenvolvemento de conflitos nesta zona.
HMCB4.4.1. Describe as alianzas dos países máis destacados durante a Paz Armada.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece as relacións internacionais que se propiciaron en Europa no período 1870-1914; identifica a Tripla Alianza e a Tripla Entente como exemplos dos resultados das relacións internacionais do período 1870-1914.
HMCB4.5.1. Identifica a partir de fontes históricas ou historiográficas as causas da I Guerra Mundial.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica causas que propiciaron a I Guerra Mundial; explica a formación dos dous bloques de alianzas internacionais; analiza a influencia das crises en Marrocos e nos Balcáns no estalido da I Guerra Mundial, e identifica o atentado de Saraievo como o detonante da guerra.
HMCB4.5.2. Comenta símbolos conmemorativos vinculados á I Guerra Mundial.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e comenta símbolos da vinculados á I Guerra Mundial.
HMCB4.5.3. Analiza e explica as etapas da Gran Guerra a partir de mapas históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe e compara as distintas fases da guerra; explica e valora a intervención de Estados Unidos na I Guerra Mundial; analiza e explica o desenvolvemento da guerra en Europa a partir de mapas históricos.
HMCB4.5.4. Extrae conclusións de gráficos e imaxes sobre as consecuencias da I Guerra Mundial.	<ul style="list-style-type: none"> • Extrae conclusións de gráficos e imaxes sobre as consecuencias da I Guerra Mundial; analiza as repercusións demográficas, económicas e sociais da guerra, e compara a repercusión da I Guerra Mundial sobre os distintos grupos sociais.

BLOQUE 5. O PERÍODO DE ENTRE GUERRAS, A SEGUNDA GUERRA MUNDIAL E AS SÚAS CONSECUENCIAS

HMCB5.1.1. Explica as características do período de Entreguerras a partir de manifestacións artísticas e culturais de comezos do século XX.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica algunhas características do período de Entreguerras a partir de manifestacións artísticas e culturais de comezos do século XX.
HMCB5.2.1. Identifica e explica algunhas das causas da Revolución Rusa de 1917.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica cal era a situación de Rusia a principios do século XX e cales foron os desencadeantes da Revolución rusa; compara a política que defendía cada un dos partidos de oposición ao tsarismo; analiza os motivos do malestar social en Rusia a comezos do século XX; valora os motivos polos que se frustraron as reformas abertas pola Revolución de 1905, e explica as causas profundas da Revolución de 1917.
HMCB5.2.2. Compara a Revolución Rusa de febreiro de 1917 coade outubro de 1917.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as diferenzas entre a Revolución Rusa de Febreiro de 1917 e a de Outubro de 1917; valora a importancia da Revolución de Outubro; resume as loitas de poder tras a morte de Lenin; analiza e explica as políticas económicas e do réxime de Stalin.
HMCB5.3.1. Explica os acordos dos tratados de paz da I Guerra Mundial e	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os acordos dos tratados de paz da I Guerra Mundial; analiza o papel dos

<p>analiza as súas consecuencias a curto prazo.</p>	<p>vencedores e os vencidos na Conferencia de Paz de París; valora as repercusións políticas dos tratados de paz e analiza as consecuencias dos tratados de paz a través de mapas históricos.</p>
<p>HMCB5.3.2. Analiza o papel que xoga a Sociedade de Nacións nas relacións internacionais, a partir de fontes históricas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Describe o papel da Sociedade de Nacións nas relacións internacionais; explica as causas dos problemas territoriais da posguerra, e analiza como afectou a guerra ás colonias.
<p>HMCB5.4.1. Interpreta imaxes da Gran Depresión.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta imaxes da Gran Depresión; valora criticamente os efectos sociais da Gran Depresión; analiza as consecuencias das masivas repatriacións de capitais estadounidenses, e compara os efectos da crise nos países industrializados e nos exportadores de materias primas.
<p>HMCB5.4.2. Comenta gráficas que explican a crise económica de 1929.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os efectos económicos e financeiros da guerra para os países contendentes; compara a situación económica da posguerra en Estados Unidos e en Europa; describe a evolución da economía mundial entre 1919 e 1924; analiza as distintas políticas para controlar a inflación e pór as bases para a recuperación da economía mundial; valora a importancia dos novos medios de comunicación; explica por que a sociedade de entreguerras foi unha sociedade en transformación. • Explica por que se afundi a Bolsa de Nova York en outubro de 1929; analiza gráficas que explican aspectos da crise económica de 1929; analiza os efectos en cadea desatados polo crac bolsista; compara as políticas que os distintos países puxeron en marcha na década de 1930 para frear a crise; analiza a política do <i>New Deal</i> e sinala que consecuencias tivo a súa aplicación.
<p>HMCB5.5.1. Compara o fascismo italiano e o nazismo alemán.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a crise das democracias liberais europeas no período de entreguerras; compara o que ocorreu nas novas democracias e nos países cunha longa tradición democrática na Europa de entreguerras; analiza e valora o avance das ideoloxías autoritarias, antidemocráticas e ultranacionalistas na Europa de entreguerras. • Resume os factores que favoreceron a chegada ao poder de Mussolini; analiza as tácticas que empregou o fascismo para alcanzar o poder; explica como logrou a ditadura de Mussolini un estrito control da sociedade e da cultura; describe a evolución da economía italiana baixo o réxime fascista; explica que problemas debilitaron a República de Weimar; compara o fascismo co nazismo, as súas tácticas para chegar ao poder e o proceso de implantación dos seus

	Estados totalitarios, e analiza como levou a cabo o adoutramento da sociedade no fascismo e no nazismo.
HMCB5.5.2. Distingue símbolos dos fascismos europeos da primeira metade do século XX.	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera e describe as principais características do fascismo; compara as características do fascismo coas dunha democracia; compara o totalitarismo fascista co comunista indicando as súas similitudes e diferenzas; investiga en Internet sobre a orixe dos símbolos fascistas.
HMCB5.5.3. Analiza a partir de fontes contrapostas as relacións internacionais anteriores ao estoupido da II Guerra Mundial.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as relacións internacionais anteriores á II Guerra Mundial a través das fontes.
HMCB5.7.1. Identifica e explica as causas desencadeadoras da II Guerra Mundial a partir de fontes históricas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e describe os feitos que conduciron á II Guerra Mundial; analiza a política expansionista dos réximes totalitarios; valora a reacción das democracias ante a política exterior alemá, rusa e xaponesa.
HMCB5.8.1. Explica as etapas da II Guerra Mundial tanto na fronte europea como na guerra do Pacífico.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as etapas da II Guerra Mundial; identifica as razóns do éxito inicial do exército alemán en Europa; explica as razóns do ataque de Xapón a Estados Unidos; analiza as consecuencias da invasión alemá da URSS.
HMCB5.8.2. Analiza o desenvolvemento da II Guerra Mundial a partir de mapas históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza o desenvolvemento da II Guerra Mundial a partir de mapas históricos; analiza a forma en que a Alemaña nazi sostivo o esforzo produtivo que esixiu a guerra; explica as razóns polas que certos sectores dos países ocupados colaboraron co réxime nazi; investiga a resistencia contra os nazis na propia Alemaña.
HMCB5.9.1. Describe as consecuencias da II Guerra Mundial.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe as consecuencias da II Guerra Mundial; recoñece a II Guerra Mundial como a maior catástrofe que sufriu a humanidade; analiza os cambios políticos e territoriais que experimentou Europa tras o final do conflito servíndose de mapas; explica os acordos asinados nas Conferencias de Ialta e de Potsdam.
HMCB5.10.1. Analiza imaxes que explican o Holocausto levado a cabo pola Alemaña nazi.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza imaxes que explican o Holocausto levado a cabo pola Alemaña Nazi.
HMCB5.10.2. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece o Holocausto levado a cabo pola Alemaña nazi como un crime contra a humanidade.
HMCB5.11.1. Sintetiza textos que explican a intervención da ONU nas relacións internacionais e nos asuntos de descolonización.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe e valora o labor e os obxectivos da ONU nas relacións internacionais.
BLOQUE 6.EVOLUCIÓN DE DOUS MUNDOS DIFERENTES E OS SEUS ENFRONTAMENTOS	
HMCB6.1.1. Localiza nun mapa os países que formaban os bloques comunista e capitalista.	<ul style="list-style-type: none"> • Localiza nun mapa os países que forma o bloque comunista e capitalista.

HMCB6.2.1. Identifica e explica os conflitos da Guerra Fría a partir dun mapa histórico.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara os sistemas políticos, económicos e ideolóxicos dos dous bloques; explica o proceso que levou á Guerra Fría; analiza o papel das Nacións Unidas durante a Guerra Fría
HMCB6.3.1. Selecciona símbolos e imaxes que se identifiquen co mundo capitalista e o mundo comunista.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica símbolos e imaxes que se relacionan co mundo capitalista e comunista.
HMCB6.3.2. Extrae conclusións dos textos, imaxes, mapas e gráficas que expliquen a evolución de ambos os bloques enfrontados na Guerra Fría, e sinala a que bloque pertence e algúns motivos que explican esa pertenza.	<ul style="list-style-type: none"> • Investiga a guerra civil grega, os bandos e os apoios recibidos; identifica e explica que son o Plan Marshall, o COMECON, a OTAN, o Pacto de Varsovia, a SEATO, o Pacto de Bagdad; enumera e localiza nun mapa os países que formaban cada bloque; describe e analiza a expansión do enfrontamento entre os bloques a Asia. • Explica e valora o papel dos líderes dos dous bloques na Guerra Fría; compara a coexistencia pacífica e a etapa de máxima tensión; describe o movemento dos países non aliñados; explica os factores que favoreceron o inicio do desexo; analiza os conflitos internos que tiveron lugar en cada bloque e entre ambos os bloques; compara a situación de cada unha das dúas superpotencias ao longo da Guerra Fría; describe a revolución islamista en Irán, a invasión soviética de Afganistán e a caída do muro de Berlín; analiza a reacción de Estados Unidos ante a ofensiva estratéxica da URSS; valora a existencia de armas nucleares; valora o final da Guerra Fría.
HMCB6.4.1. Explica algunhas características da economía capitalista a partir de gráficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica algunhas características da economía capitalista a partir de gráficos; describe o crecemento da economía entre 1950 e 1970; analiza as causas das crises dos anos setenta e oitenta do século XX.
HMCB6.4.2. Explica algunhas características da economía comunista a partir de gráficos.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica algunhas características da economía comunista a partir de gráficos.
HMCB6.4.3. Establece razoadamente e comparativamente as diferenzas entre o mundo capitalista e o comunista.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica, de forma autónoma, as diferenzas entre o modelo capitalista e o modelo comunista a partir da análise de documentos e da procura de información en diversas fontes.
HMCB6.4.4. Identifica formas políticas do mundo occidental e do mundo comunista.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os países da Europa occidental; identifica os países capitalistas do Pacífico asiático; identifica a expansión do comunismo por Europa, Asia e África.
BLOQUE 7. A DESCOLONIZACIÓN E O TERCEIRO MUNDO	
HMCB7.1.1. Localiza nun mapa as zonas afectadas pola descolonización e os seus conflitos.	<ul style="list-style-type: none"> • Localiza en diversos mapas, de forma autónoma, as zonas e países afectados pola descolonización e os seus conflitos.
HMCB7.2.1. Establece de xeito razoado as causas, os feitos e os factores que	<ul style="list-style-type: none"> • Establece as causas que desencadean o proceso descolonización; explica as

desencadean e explican o proceso descolonización.	fases da descolonización e a que zonas afectou cada unha; define conceptos como descolonización, non aliñación e antiimperialismo; analiza e valora as posturas da URSS e Estados Unidos sobre a descolonización; explica a influencia das ideoloxías indixenistas no proceso.
HMCB7.2.2. Identifica e compara as características da descolonización de Asia e de África.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara os procesos de descolonización da India e de Indonesia; compara a revolución exipcia de Nasser coa islámica de Irán; compara a descolonización de Marrocos e Alxeria; compara o proceso descolonizador das colonias francesas e as colonias británicas en África; sinala as diferenzas entre Irán e os procesos de independencia en Asia.
HMCB7.3.1. Explica as actuacións da ONU no proceso descolonizador a partir de fontes históricas.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza o papel da ONU na descolonización.
HMCB7.4.1. Analiza as características dos países do terceiro mundo a partir de gráficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza e describe as características dos países do Terceiro Mundo a partir de gráficas e diversos textos.
HMCB7.4.2. Localiza nun mapa os países do terceiro mundo.	<ul style="list-style-type: none"> • Localiza a través do uso de mapas os Países do Terceiro Mundo.
HMCB7.4.3. Analiza textos e imaxes do Movemento de Países Non Aliñados e dos países subdesenvolvidos.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza textos e imaxes relacionados coa Conferencia de Bandung pola que se crea o Movemento de Países Non Aliñados.
HMCB7.5.1. Explica a evolución das relacións entre os países desenvolvidos e os países en vías de desenvolvemento, comparando a axuda internacional coa intervención neocolonialista.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os termos Norte-Sur, subdesenvolvemento, terceiro mundo, intercambio desigual, neocolonialismo coas relacións entre os países desenvolvidos e os países en vías de desenvolvemento; enumera os principais problemas dos países do terceiro mundo; explica as causas e as características do subdesenvolvemento; analiza a orixe dos conflitos internos que padecen estes países.

BLOQUE 8. A CRISE DO BLOQUE COMUNISTA

HMCB8.1.1. Localiza nun mapa as repúblicas exsoviéticas e os países formados tras a caída do muro de Berlín.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza a situación creada co xurdimento da CEI e as repúblicas exsoviéticas a través de mapas.
HMCB8.1.2. Elabora un eixe cronolóxico que ordena os acontecementos que explican a desintegración da URSS, a formación da CEI e o xurdimento das repúblicas exsoviéticas.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a desintegración da URSS, a formación da CEI e o xurdimento das repúblicas exsoviéticas; explica a orixe das tensións nacionalistas na URSS e a solución proposta por Gorbachov.
HMCB8. 1.3. Compara os países dos Balcáns desde os anos 80 ata a actualidade, utilizando mapas de situación.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara os países dos Balcáns desde os anos 80 ata a actualidade, utilizando mapas de situación.
HMCB8.2.1. Describe os trazos políticos e socioeconómicos da URSS desde a época de Breznev ata a de Gorbachov.	<ul style="list-style-type: none"> • Define o concepto de <i>nomenklatura</i>; explica as condicións de vida do soviético medio; analiza a situación económica da URSS; describe as características da economía planificada; explica o proceso de desestalinización; valora a

	transformación da URSS tras a morte de Stalin.
HMCB8.3.1. Elabora un cadro sinóptico sobre a situación política e económica das repúblicas exsoviéticas e a CEI-Federación Rusa.	• Valora, de forma autónoma, a situación actual dos países comunistas.
HMCB8.4.1. Analiza imaxes que reflicten a caída do muro de Berlín.	• Identifica e analiza imaxes referentes á caída do muro de Berlín.
HMCB8.4.2. Explica as novas relacións das repúblicas exsoviéticas con Europa occidental.	• Identifica e explica as novas relacións das repúblicas exsoviéticas con Europa occidental.
HMCB8.4.3. Realiza unha procura guiada en internet para explicar de maneira razoada a disolución do bloque comunista.	• Obtén e selecciona información para explicar os diversos feitos que determinan a crise do bloque comunista.
HMCB8.5.1. Describe comparativamente a evolución política dos países de Europa central e oriental tras a caída do muro de Berlín.	• Compara a evolución política dos países exsoviéticos tras a caída do muro de Berlín
HMCB8.5.2. Describe e analiza as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da guerra dos Balcáns, nomeadamente en Iugoslavia.	• Explica os aspectos máis débiles da política exterior da UE; analiza a actuación dos serbios en Bosnia; recoñece as consecuencias dos acordos de Dayton; describe e valora os desprazamentos de poboación na antiga Iugoslavia e o drama dos refuxiados; analiza un mapa dos refuxiados na antiga Iugoslavia;

BLOQUE 9. O MUNDO CAPITALISTA NA SEGUNDA MITADE DO SÉCULO XX

HMCB9.1.1. Enumera as liñas de pensamento económico do mundo capitalista na segunda metade do século XX.	• Sinala as principais liñas de pensamento económico actual do mundo capitalista
HMCB9.1.2. Explica o modelo capitalista dun país elaborando información a partir dunha procura guiada en internet.	• Explica o modelo capitalista dun país elaborando información a partir dunha procura guiada en internet.
HMCB9.2.1. Identifica razoadamente as características e símbolos do Estado do benestar.	• Define que é o Estado de benestar; identifica e describe os trazos xerais do Estado de benestar e as modificacións que ha ir experimentando.
HMCB9.3.1. Elabora eixes cronolóxicos sobre o proceso de construción da Unión Europea.	• Describe o proceso de ampliación europea; explica os obxectivos da CEE; valora a importancia de cada un dos pasos na creación da Unión Europea; sitúa nun mapa os países membros da Unión Europea.
HMCB9.4.1. Relaciona razoadamente as institucións da Unión Europea cos obxectivos que esta persegue.	• Identifica a función das institucións da Unión Europea e os seus obxectivos.
HMCB9.5.1. Realiza un eixe cronolóxico dos feitos máis significativos de tipo político, social e económico dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90.	• Realiza un eixe cronolóxico dos feitos máis significativos dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90.
HMCB9.5.2. Selecciona e presenta mediante mapas ou redes conceptuais información referida aos Estados Unidos entre 1960 e 2000.	• Identifica as causas do crecemento económico estadounidense dos anos cincuenta e sesenta; explica o proceso polo que Estados Unidos se converte en líder do mundo occidental; identifica os países beneficiados polo Plan Marshall;

	analiza a contestación social que se produciu en Europa occidental nos anos sesenta; identifica medidas económicas que se adoptaron para loitar contra a crise dos 70.
HMCB9.6.1. Establece razoadamente as características e os símbolos que explican aspectos singulares do capitalismo de Xapón e a área do Pacífico.	<ul style="list-style-type: none"> Define que son as «SogoShoshas» e o milagre xaponés; compara as causas do crecemento económico de Xapón co dos outros países asiáticos; analiza as relacións comerciais de Xapón co resto do mundo; identifica o Pacífico asiático como unha zona económica emerxente.

BLOQUE 10. O MUNDO ACTUAL DESDE UNHA PERSPECTIVA HISTÓRICA

HMCB10.1.1. Identifica as principais características ligadas á fiabilidade e á obxectividade do fluxo de información existente en internet e noutros medios dixitais.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza a existencia de internet e as súas vantaxes e inconvenientes consultando diversos textos e extraendo as súas propias conclusións.
HMCB10.1.2. Elabora un breve informe sobre as relacións entre inmigración e globalización a partir de fontes históricas.	<ul style="list-style-type: none"> Elabora un breve informe sobre as relacións entre inmigración e globalización a partir de fontes históricas.
HMCB10.1.3. Extrae conclusións de imaxes e material videográfico relacionados co mundo actual.	<ul style="list-style-type: none"> Realiza un comentario do documental <i>Unha verdade incómoda</i> sobre o cambio climático; analiza a loita pola terra e a auga no mundo actual.
HMCB10.2.1. Realiza unha procura guiada en internet sobre a ameaza terrorista, organizacións e analiza e comunica a información máis relevante.	<ul style="list-style-type: none"> valora a importancia de controlar a información e a súa relación co poder nun mundo globalizado; recoñece as vantaxes que obtén Al Qaeda da globalización.
HMCB10.3.1. Identifica os retos actuais da Unión Europea a partir de novas xornalísticas seleccionadas.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica os retos actuais da Unión Europea traballando con novas xornalísticas seleccionadas.
HMCB10.3.2. Explica comparativamente os desaxustes da Unión Europea na relación con outros países ou áreas xeopolíticas.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza a irrelevancia da Unión Europea en moitos grandes problemas de seguridade
HMCB10.4.1. Elabora mapas conceptuais sobre os trazos da sociedade norteamericana, agrupados en política, sociedade, economía e cultura.	<ul style="list-style-type: none"> Explica o modelo de vida americano, as súas características e a súa imitación en Europa tras a guerra. Compara as diferenzas en política exterior e en política social de republicanos e demócratas; valora a loita polos dereitos civís en Estados Unidos e analiza os seus resultados.
HMCB10.5.1. Describe os principais movementos políticos, económicos, sociais e culturais da Hispanoamérica actual.	<ul style="list-style-type: none"> Describe os principais movementos políticos, económicos, sociais e culturais da Hispanoamérica actual.
HMCB10.6.1. Enumera e explica os trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais do mundo islámico, e localiza nun mapa os países que o forman na actualidade.	<ul style="list-style-type: none"> Enumera e explica os trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais do mundo islámico, e localiza nun mapa os países que o forman na actualidade. Define o concepto de salafismo; analiza as causas e consecuencias da revolución de Tunisia en 2011; enumera as causas das revolucións da primavera árabe; explica as formas que adquiriu a protesta da primavera árabe nos distintos

	países.
HMCB10.7.1. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre os principais países do continente africano.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara os principais aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre os principais países do continente africano. • Sinala os principais focos de conflito en África desde 1990; recoñece a relación entre fame e conflitos armados; analiza as causas dos conflitos do África subsahariana.
HMCB10.8.1. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais de China e a India.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza a evolución do PIB de China; valora a importancia de China no mercado financeiro internacional; identifica os sectores económicos que atraeron o capital chinés e os principais investimentos chineses no exterior;; recoñece os sectores económicos punteiros con gran presenza en India; explica as razóns da crecente importancia internacional de China; analiza os principais problemas aos que se enfrenta India.
HMCB10.8.2. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre países emerxentes de Asia e África.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre países emerxentes de Asia e África
BLOQUE 11. A HISTORIA CONTEMPORÁNEA: O TEMPO HISTÓRICO. MÉTODOS E FERRAMENTAS	
HMCB11.1.1. Recoñece que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).
HMCB11.2.1. Localiza e selecciona información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias, e analiza a súa credibilidade.	<ul style="list-style-type: none"> • Localiza e selecciona información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias, e analiza a súa credibilidade.
HMCB11.3.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza con certa fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.

Procedementos e Instrumentos de avaliación

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de bacharelato será continua e diferenciada, terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe.

Na materia de Historia do Mundo Contemporáneo usaranse os seguintes instrumentos de avaliación, sen prexuízo de que se podan utilizar outros que o/a profesor/a estime oportunos dependendo das actividades propostas:

- Probas escritas: como mínimo dúas probas escritas trimestrais referentes aos criterios de avaliación e aos estándares de aprendizaxe correspondentes. Considérase superadas positivamente as probas cando a nota media das probas chegue ao cinco. No caso de non superar as probas escritas, o profesor pode realizar, no momento que determine, unha proba de recuperación das probas ou avaliacións non superadas.

- Observación e valoración do traballo da clase e das tarefas a realizar na casa, a participación, a actitude cara a materia e os compañeiros e outras actividades que considere o profesor (traballos de ampliación, caderno, actividades extraescolares, plan lector).

Criterios de cualificación e de promoción da materia

En canto a **criterios de cualificación**:

- O 20% da nota se dedicará á valoración do traballo do alumnado e das tarefas de ampliación, incluído o plan lector. Todo quedará reflectido nos rexistros do profesorado, sexa no caderno do profesor ou con copia.
- O 80% da nota será para valorar os exames. En calquera caso, o comportamento desleal na realización dun traballo ou dun exame (copiar, cambiar os folios do exame, recibir información por medios externos, ou calquera método desleal) será puntuado cun 0. Tamén se terá en conta a correcta expresión e redacción.

Considérase que un alumno acada os obxectivos marcados na materia para a súa promoción cando consegue unha nota mínima dun 5 na avaliación ordinaria. Esta nota obtense do cálculo da media aritmética das tres avaliacións.

En caso de non acadar a avaliación positiva, o profesorado realizará unha proba final, onde o alumno deberá mostrar a consecución dos estándares de aprendizaxe mínimos da materia. De non superala contará a mellor nota posible (a media das avaliacións ou a desta proba). O alumnado suspenso poderá realizar unha proba extraordinaria, sempre e cando non haxa modificacións legais a través das autoridades educativas.

Na proba extraordinaria o exame será o mesmo para todos os grupos do mesmo nivel de acordo coa normativa legal vixente, e será necesario acadar unha nota mínima dun 5 para aprobar a materia.

HISTORIA DE ESPAÑA.

Crterios de avaliación e estándares de aprendizaxe

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 0: Como se escribe a Historia. Crterios comúns				
d e g h i l m	B0.1. Método histórico. Fontes e perspectivas.	B0.1. Localizar fontes primarias (históricas) e secundarias (historiográficas) en bibliotecas, internet, etc., e extraer información salientable sobre o tratado, valorando criticamente a súa fiabilidade.	HEB0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	CCL CD CAA CSC CSIEE CCEC
d e h i l	B0.2. Análise e comentario de fontes.	B0.2. Elaborar mapas e liñas de tempo, localizando as fontes adecuadas, utilizando os datos proporcionados ou servíndose dos coñecementos xa adquiridos.	HEB0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	CCL CAA CSC
h i l	B0.3. Utilidade das fontes.	B0.3. Comentar e interpretar fontes primarias (históricas) e secundarias (historiográficas), relacionando a súa información cos coñecementos previos.	HEB0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas.	CMCCT CAA CSC
d	B0.4. Mapas e liñas do tempo.	B0.4. Recoñecer a utilidade das	HEB0.4.1. Distingue o carácter das fontes	CMCCT

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
e h i l		fontes para o/a historiador/a, á parte da súa fiabilidade.	históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.	CAA CSC
Bloque 1. A Península Ibérica desde os primeiros humanos ata a desaparición da monarquía Visigoda (711)				
d e h i l n p	B1.1. Da prehistoria á monarquía visigoda: prehistoria (evolución do Paleolítico ao Neolítico; pintura cantábrica e levantina; importancia da metalurxia); configuración das áreas celta e ibérica (Tartesos, indoeuropeos e colonizadores orientais; cultura castrexa); Hispania romana (conquista e romanización da Península; legado cultural romano; exemplo galego); monarquía visigoda (ruralización da economía; poder da Igrexa e a nobreza).	B1.1. Explicar as características dos principais feitos e procesos históricos da Península Ibérica desde a prehistoria ata a desaparición da monarquía visigoda, e identificar as súas causas e consecuencias.	HEB1.1.1. Explica as diferenzas entre a economía e a organización social do Paleolítico e do Neolítico, e as causas do cambio.	CCL CCS
HEB1.1.2. Identifica as diferenzas entre unha imaxe de pintura cantábrica e outra de pintura levantina.			CCEC	
HEB1.1.3. Describe os avances no coñecemento das técnicas metalúrxicas e explica as súas repercusións.			CCL CMCCT CSC	
HEB1.1.4. Resume as características principais do reino de Tartesos e cita as fontes históricas para o seu coñecemento.			CCL CAA CSC	
HEB1.1.5. Explica o diferente nivel de desenvolvemento das áreas celta e ibérica en vésperas da conquista romana en relación coa influencia recibida dos indoeuropeos, o reino de Tartesos e os colonizadores fenicios e gregos.			CCL CSC CCEC	

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			HEB1.1.6. Debuxa un mapa esquemático da Península Ibérica e delimita nel as áreas ibérica e celta.	CAA CSC
			HEB1.1.7. Define o concepto de romanización e describe os medios empregados para levala a cabo.	CCL CSC CCEC
			HEB1.1.8. Compara o ritmo e grao de romanización dos territorios peninsulares.	CCL CSC CCEC
			HEB1.1.9. Resume as características da monarquía visigoda e explica por que alcanzou tanto poder a igrexa e a nobreza.	CCL CSC
			HEB1.1.10. Procura información de interese (en libros e internet) sobre o mantemento cultural e artístico do legado romano na España actual, e elabora unha breve exposición.	CCL CD CAA CSIEE CCEC
			HEB1.1.11. Representa unha liña do tempo desde 250 a.C. ata 711 d.C., e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC
			HEB1.1.12. Partindo de fontes historiográficas, responde a cuestións ou situacións.	CCL CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 2. A Idade Media: tres culturas e un mapa político en constante cambio (711-1474)				
de h i n	B2.1. Al-Andalus: conquista musulmá da Península; evolución política de Al-Andalus; revitalización económica e urbana; estrutura social; relixión, cultura e arte.	B2.1. Explicar a evolución dos territorios musulmáns na Península, describindo as súas etapas políticas e os cambios económicos, sociais e culturais que introduciron.	HEB2.1.1. Explica as causas da invasión musulmá e da súa rápida ocupación da Península.	CCL CSC
			HEB2.1.2. Representa unha liña do tempo desde 711 ata 1474 e sitúa nunha ringleira os principais acontecementos relativos a Al-Andalus e noutra os relativos aos reinos cristiáns.	CMCCT CAA CSC
			HEB2.1.3. Describe a evolución política de Al-Andalus.	CCL CSC
			HEB2.1.4. Resume os cambios económicos, sociais e culturais introducidos polos musulmáns en Al-Andalus.	CCL CSC CCEC
de h i p	B2.2. Os reinos cristiáns do século XIII ao XV: evolución política; nacemento das Cortes. Os reinos cristiáns na baixa Idade Media (séculos XIV e XV); diferente evolución e organización política das coroas de Castela, Aragón e Navarra. Proceso de reconquista e repoboación.	B2.2. Explicar a evolución e configuración política dos reinos cristiáns, en relación co proceso de reconquista e o concepto patrimonial da monarquía.	HEB2.2.1. Describe as grandes etapas e as causas xerais que conducen ao mapa político da Península Ibérica ao remate da Idade Media.	CCL CSC
			HEB2.2.2. Explica a orixe das Cortes nos reinos cristiáns e as súas principais funcións.	CCL CSC
			HEB2.2.3. Compara a organización política da coroa de Castela, a de Aragón e o reino de Navarra ao remate da Idade Media.	CCL CAA CSC
			HEB2.2.4. Comenta o ámbito territorial e as	CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			características de cada sistema de repoboación, así como as súas causas e as súas consecuencias.	CAA CSC
d e h i p	B2.3. Os reinos cristiáns na Idade Media: réxime señorial e sociedade estamental. Tensións sociais.	B2.3. Diferenciar as tres grandes fases da evolución económica dos reinos cristiáns durante toda a Idade Media (estancamento, expansión e crise), e sinalar os seus factores e as súas características.	HEB2.3.1. Describe as grandes fases da evolución económica dos territorios cristiáns durante a Idade Media.	CCL CSC
d e h i p	B2.4. Os reinos cristiáns na Idade Media: do estancamento á expansión económica. Crises agraria e demográfica.	B2.4. Analizar a estrutura social dos reinos cristiáns e describir o réxime señorial e as características da sociedade estamental.	HEB2.4.1. Explica a orixe e as características do réxime señorial e a sociedade estamental no ámbito cristián.	CCL CMCCT CSC
d e g h m n p	B2.5. O Camiño de Santiago. Unha cultura plural: cristiáns, musulmáns e xudeus. Manifestacións artísticas.	B2.5. Describir as relacións culturais de cristiáns, musulmáns e xudeus, e especificar as súas colaboracións e as influencias mutuas.	HEB2.5.1. Describe o labor dos centros de tradución. HEB2.5.2. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística do Camiño de Santiago, e elabora unha breve exposición.	CCL CSC CCEC CCL CD CAA CSIEE CCEC
Bloque 3. A formación da monarquía hispánica e a súa expansión mundial (1474-1700)				

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
d e h i p	B3.1. Os Reis Católicos: unión dinástica de Castela e Aragón; reorganización do Estado; política relixiosa; conquista de Granada; descuberta de América; incorporación de Navarra; relacións con Portugal.	B3.1. Analizar o reinado dos Reis Católicos como unha etapa de transición entre a Idade Media e a Idade Moderna, e identificar as reminiscencias medievais e os feitos salientables que abren o camiño á modernidade.	HEB3.1.1. Define o concepto de unión dinástica aplicado a Castela e Aragón en tempos dos Reis Católicos e describe as características do novo Estado.	CCL CSC
			HEB3.1.2. Explica as causas e as consecuencias dos feitos máis relevantes de 1492.	CCL CSC
			HEB3.1.3. Analiza as relacións dos Reis Católicos con Portugal e os obxectivos que perseguían.	CCL CAA CSC
d e h i	B3.2. Auxe do Imperio no século XVI: dominios de Carlos I e de Filipe II; modelo político dos Austrias; conflitos internos; conflitos relixiosos no seo do Imperio; conflitos exteriores; exploración e colonización de América e do Pacífico; política económica respecto a América; a revolución dos prezos e o custo do Imperio.	B3.2. Explicar a evolución e a expansión da monarquía hispánica durante o século XVI, diferenciando os reinados de Carlos I e Filipe II.	HEB3.2.1. Compara os imperios territoriais de Carlos I e de Filipe II, e explica os problemas que provocaron.	CCL CAA CSC
			HEB3.2.2. Explica a expansión colonial en América e no Pacífico durante o século XVI.	CCL CSC
			HEB3.2.3. Analiza a política respecto a América no século XVI e as súas consecuencias para España, Europa e a poboación americana.	CCL CAA CSC
d e	B3.3. Crise e decadencia do Imperio no século XVII: os	B3.3. Explicar as causas e as consecuencias da decadencia da	HEB3.3.1. Describe a práctica do valemto e os seus efectos na crise da monarquía.	CCL CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
h i	validos; expulsión dos mouriscos; proxectos de reforma de Olivares; guerra dos Trinta Anos e perda da hexemonía en Europa en favor de Francia; rebelións de Cataluña e Portugal en 1640; Carlos II e o problema sucesorio; crise demográfica e económica.	monarquía hispánica no século XVII, relacionando os problemas internos, a política exterior e a crise económica e demográfica.	HEB3.3.2. Explica os principais proxectos de reforma do Conde Duque de Olivares.	CCL CSC
			HEB3.3.3. Analiza as causas da guerra dos Trinta Anos e as súas consecuencias para a monarquía hispánica e para Europa.	CCL CSC CAA
			HEB3.3.4. Compara e comenta as rebelións de Cataluña e Portugal de 1640.	CCL CSC CAA
			HEB3.3.5. Explica os principais factores da crise demográfica e económica do século XVII, e as súas consecuencias.	CCL CSC
			HEB3.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1474 ata 1700, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC
d e g h i m n p	B3.4. Século de Ouro español: do Humanismo á Contrarreforma; Renacemento e Barroco na literatura e na arte.	B3.4. Recoñecer as grandes achegas culturais e artísticas do Século de Ouro español, extraendo información de interese en fontes primarias e secundarias (en bibliotecas, internet, etc.).	HEB3.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre os seguintes pintores do Século de Ouro español: El Greco, Ribera, Zurbarán, Velázquez e Murillo.	CCL CD CAA CSC CCEC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 4. España na órbita francesa: o reformismo dos primeiros Borbóns (1700-1788)				
d e h i	B4.1. Cambio dinástico e Guerra de Sucesión: unha contenda civil e europea; a Paz de Utrecht e o novo equilibrio europeo; os pactos de familia con Francia.	B4.1. Analizar a Guerra de Sucesión española como contenda civil e europea, e explicar as súas consecuencias para a política exterior española e a nova orde internacional.	HEB4.1.1. Explica as causas da Guerra de Sucesión Española e a composición dos bandos en conflito.	CCL CSC
			HEB4.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1700 ata 1788, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC
			HEB4.1.3. Detalla as características da nova orde europea xurdida da Paz de Utrecht e o papel de España nela.	CCL CSC
d e h i p	B4.2. Reformas institucionais: novo modelo de Estado; Administración en América; Facenda Real; relacións Igrexa-Estado.	B4.2. Describir as características do novo modelo de Estado, especificando o alcance das reformas promovidas polos primeiros monarcas da dinastía borbónica.	HEB4.2.1. Define os decretos de nova planta e explica a súa importancia na configuración do novo Estado borbónico.	CCL CSC
			HEB4.2.2. Elabora un esquema comparativo do modelo político dos Austrias e dos Borbóns.	CCL CSC CAA
			HEB4.2.3. Explica as medidas que adoptaron ou proxectaron os primeiros Borbóns para sanear a Facenda Real.	CCL CSC
			HEB4.2.4. Describe as relacións Igrexa-Estado e as causas da expulsión dos xesuítas.	CCL CSC
d	B4.3. Economía e política	B4.3. Comentar a situación inicial	HEB4.3.1. Compara a evolución demográfica do	CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
e h i m p	económica: recuperación demográfica; problemas da agricultura, a industria e o comercio; liberalización do comercio con América.	dos sectores económicos, detallando os cambios introducidos e os obxectivos da nova política económica.	século XVIII coa da centuria anterior.	CSC CAA
			HEB4.3.2. Desenvolve os principais problemas da agricultura e as medidas impulsadas por Carlos III neste sector.	CCL CSC
			HEB4.3.3. Explica a política industrial da monarquía e as medidas adoptadas respecto ao comercio con América.	CCL CSC
d e h i m p	B4.4. Engalaxe económica de Cataluña. Estancamento económico de Galicia.	B4.4. Explicar a engalaxe económica de Cataluña, en comparación coa evolución económica do resto de España.	HEB4.4.1. Especifica as causas da engalaxe económica de Cataluña no século XVIII.	CCL CSC
d e h i p	B4.5. A Ilustración en España e Galicia: proxectistas, anovadores e ilustrados; despotismo ilustrado; novo concepto de educación; Sociedades Económicas de Amigos do País; prensa periódica.	B4.5. Expor os conceptos fundamentais do pensamento ilustrado, identificando as súas vías de difusión.	HEB4.5.1. Comenta as ideas fundamentais da Ilustración e define o concepto de despotismo ilustrado.	CCL CAA CSC CCEC
			HEB4.5.2. Razona a importancia das Sociedades Económicas de Amigos do País e da prensa periódica na difusión dos valores da Ilustración.	CCL CSC CCEC
Bloque 5. A crise do Antigo Réxime (1788-1833): Liberalismo fronte a Absolutismo				

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
dehi p	B5.1. Impacto da Revolución Francesa: relacións entre España e Francia; Guerra da Independencia.	B5.1. Analizar as relacións entre España e Francia desde a Revolución Francesa ata a Guerra da Independencia, e especificar en cada fase os principais acontecementos e as súas repercusións para España.	HEB5.1.1. Resume os cambios que experimentan as relacións entre España e Francia desde a Revolución Francesa ata o comezo da Guerra de Independencia.	CCL CSC
			HEB5.1.2. Describe a Guerra da Independencia: as súas causas, a composición dos bandos en conflito e o desenvolvemento dos acontecementos.	CCL CSC
adehi p	B5.2. Primeiro intento de revolución liberal, Cortes de Cádiz e Constitución de 1812.	B5.2. Comentar o labor lexislador das Cortes de Cádiz, en relación co ideario do liberalismo.	HEB5.2.1. Compara as Cortes de Cádiz coas estamentais do Antigo Réxime.	CCL CSC CAA
			HEB5.2.2. Comenta as características esenciais da Constitución de 1812.	CCL CSC CAA
dehi p	B5.3. Reinado de Fernando VII: restauración do absolutismo; trienio liberal; reacción absolutista.	B5.3. Describir as fases do reinado de Fernando VII, e explicar os principais feitos de cada unha.	HEB5.3.1. Detalla as fases do conflito entre liberais e absolutistas durante o reinado de Fernando VII.	CCL CSC
			HEB5.3.2. Define o carlismo e resume a súa orixe e os apoios con que contaba inicialmente.	CCL CSC
			HEB5.3.3. Representa unha liña do tempo desde 1788 ata 1833 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC
			HEB5.3.4. Representa nun esquema as	CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			diferenzas, en canto a sistema político e estrutura social, entre o Antigo Réxime e o réxime liberal burgués.	CAA CSC
d e h i	B5.4. Emancipación da América española: protagonismo crioulo; fases do proceso; repercusións para España.	B5.4. Explicar o proceso de independencia das colonias americanas, diferenciando as súas causas e as súas fases, así como as repercusións económicas para España.	HEB5.4.1. Explica as causas e o desenvolvemento do proceso de independencia das colonias americanas.	CCL CSC
			HEB5.4.2. Especifica as repercusións económicas para España da independencia das colonias americanas.	CCL CSC
d e g h i l m n	B5.5. A obra de Goya como testemuño da época.	B5.5. Relacionar as pinturas e os gravados de Goya cos acontecementos deste período, e identificar nelas o reflexo da situación e os feitos contemporáneos.	HEB5.5.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre Goya e elabora unha breve exposición sobre a súa visión da guerra.	CCL CD CSC CCEC
Bloque 6. A conflitiva construción do Estado liberal (1833-1874)				
d e h i p	B6.1. O carlismo como derradeiro bastión absolutista: ideario e apoios sociais; as dúas primeiras guerras carlistas.	B6.1. Describir o fenómeno do carlismo como resistencia absolutista fronte á revolución liberal, analizando os seus compoñentes ideolóxicos, as súas bases sociais, a súa evolución no	HEB6.1.1. Identifica o ámbito xeográfico do carlismo e explica o seu ideario e os seus apoios sociais.	CAA CSC
			HEB6.1.2. Especifica as causas e consecuencias das dúas primeiras guerras carlistas.	CCL CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		tempo e as súas consecuencias.	HEB6.1.3. Representa unha liña do tempo desde 1833 ata 1874 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC
d e h i p	B6.2. Triunfo e consolidación do liberalismo no reinado de Isabel II: primeiros partidos políticos; protagonismo político dos militares; lexislación económica de signo liberal; nova sociedade de clases.	B6.2. Analizar a transición definitiva do Antigo Réxime ao réxime liberal burgués durante o reinado de Isabel II, explicar o protagonismo dos militares e especificando os cambios políticos, económicos e sociais.	HEB6.2.1. Describe as características dos partidos políticos que xurdiron durante o reinado de Isabel II.	CCL CSC
			HEB6.2.2. Resume as etapas da evolución política do reinado de Isabel II desde a súa minoría de idade, e explica o papel dos militares.	CCL CSC
			HEB6.2.3. Explica as medidas de liberalización do mercado da terra levadas a cabo durante o reinado de Isabel II.	CCL CAA CSC
			HEB6.2.4. Compara as desamortizacións de Mendizábal e Madoz, e especifica os obxectivos dunha e outra.	CCL CAA CSC
			HEB6.2.5. Especifica as características da nova sociedade de clases e compáraa coa sociedade estamental do Antigo Réxime.	CCL CSC CCEC
d e h i	B6.3. Proceso constitucional.	B6.3. Explicar o proceso constitucional durante o reinado de Isabel II, en relación coas correntes ideolóxicas dentro do liberalismo e a súa loita polo	HEB6.3.1. Compara o Estatuto Real de 1834 e as Constitucións de 1837 e 1845.	CCL CAA CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		poder.		
d e h i p	B6.4. Sexenio Democrático: revolución de 1868 e caída da monarquía isabelina; procura de alternativas políticas e monarquía de Amadeo I; primeira República; guerra de Cuba, terceira guerra carlista e insurrección cantonal.	B6.4. Explicar o Sexenio Democrático como período de procura de alternativas democráticas á monarquía isabelina, especificando os grandes conflitos internos e externos que desestabilizaron o país.	HEB6.4.1. Explica as etapas políticas do Sexenio Democrático.	CCL CSC
			HEB6.4.2. Describe as características esenciais da Constitución democrática de 1869.	CCL CSC
			HEB6.4.3. Identifica os grandes conflitos do sexenio e explica as súas consecuencias políticas.	CAA CSC
c d e h i p	B6.5. Inicios do movemento obreiro español: condicións de vida da poboación obreira e labrega; a Asociación Internacional de Traballadores e o xurdimento das correntes anarquista e socialista.	B6.5. Describir as condicións de vida das clases traballadoras e os inicios do movemento obreiro en España, en relación co desenvolvemento do movemento obreiro internacional.	HEB6.5.1. Relaciona a evolución do movemento obreiro español durante o Sexenio Democrático coa do movemento obreiro internacional.	CCL CAA CSC
Bloque 7. A Restauración Borbónica: implantación e afianzamento dun novo sistema político (1874-1902)				
d e h i p	B7.1. Teoría e realidade do sistema canovista: inspiración no modelo inglés; a Constitución de 1876 e o bipartidismo; quenda de partidos, caciquismo e fraude electoral.	B7.1. Explicar o sistema político da Restauración, distinguindo a súa teoría e o seu funcionamento real.	HEB7.1.1. Explica os elementos fundamentais do sistema político ideado por Cánovas.	CCL CAA CSC
			HEB7.1.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1876.	CCL CSC
			HEB7.1.3. Describe o funcionamento real do	CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			sistema político da Restauración.	CSC
			HEB7.1.4. Representa unha liña do tempo desde 1874 ata 1902 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC
d e h i p	B7.2. Oposición ao sistema: catalanismo, nacionalismo vasco, rexionalismo galego e movemento obreiro.	B7.2. Analizar os movementos políticos e sociais excluídos do sistema, especificando a súa evolución durante o período estudado.	HEB7.2.1. Resume a orixe e a evolución do catalanismo, o nacionalismo vasco e o rexionalismo galego.	CCL CSC CCEC
			HEB7.2.2. Analiza as correntes ideolóxicas do movemento obreiro e labrego español, así como a súa evolución durante o derradeiro cuarto do século XIX.	CCL CAA CSC CCEC
d e h i	B7.3. Éxitos políticos: estabilidade e consolidación do poder civil; liquidación do problema carlista; solución temporal do problema de Cuba.	B7.3. Describir os principais logros do reinado de Afonso XII e a rexencia de María Cristina, inferindo as súas repercusións na consolidación do novo sistema político.	HEB7.3.1. Compara o papel político dos militares no reinado de Afonso XII co das etapas precedentes do século XIX.	CCL CAA CSC
			HEB7.3.2. Describe a orixe, o desenvolvemento e as repercusións da terceira guerra carlista.	CCL CSC
d e h i	B7.4. Perda das derradeiras colonias e crise de 1898: guerra de Cuba e con Estados Unidos; Tratado de París; rexeneracionismo.	B7.4. Explicar o desastre colonial e a crise do 98, identificando as súas causas e as súas consecuencias.	HEB7.4.1. Explica a política española respecto ao problema de Cuba.	CCL CSC
			HEB7.4.2. Sinala os principais feitos do desastre colonial de 1898 e as consecuencias territoriais do Tratado de París.	CCL CSC
			HEB7.4.3. Especifica as consecuencias para	CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			España da crise do 98 nos ámbitos económico, político e ideolóxico.	CSC CCEC
Bloque 8. Continuidade e transformacións económicas no século XIX: un desenvolvemento insuficiente				
d e h i l p	B8.1. Lento crecemento da poboación: mantemento dun réxime demográfico antigo; excepción de Cataluña.	B8.1. Explicar a evolución demográfica de España ao longo do século XIX, comparando o crecemento da poboación española no seu conxunto co de Cataluña e o dos países máis avanzados de Europa.	HEB8.1.1. Identifica os factores do lento crecemento demográfico español no século XIX.	CCL CSC
			HEB8.1.2. Compara a evolución demográfica de Cataluña coa do resto de España no século XIX.	CCL CAA CSC
d e h i l p	B8.2. Economía española no XIX: agricultura protexida e estancada (efectos das desamortizacións; baixos rendementos); deficiente industrialización (industria téxtil catalá, siderurxia e a minaría); dificultades dos transportes (condicionamentos xeográficos; rede de ferrocarrís); comercio (proteccionismo fronte a librecambismo); finanzas (a peseta como unidade monetaria; desenvolvemento da banca moderna; problemas	B8.2. Analizar os sectores económicos e especificar a situación herdada, as transformacións de signo liberal e as consecuencias que se derivan delas.	HEB8.2.1. Explica os efectos económicos das desamortizacións de Mendizábal e Madoz.	CCL CSC
			HEB8.2.2. Especifica as causas dos baixos rendementos da agricultura española do século XIX.	CCL CSC
			HEB8.2.3. Describe a evolución da industria téxtil catalá, a siderurxia e a minaría ao longo do século XIX.	CCL CSC
			HEB8.2.4. Compara a revolución industrial española coa dos países máis avanzados de Europa.	CCL CAA CSC
			HEB8.2.5. Relaciona as dificultades do transporte e o comercio interior cos condicionamentos	CCL CAA

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	da Facenda; investimentos estranxeiros. O caso galego.		xeográficos.	CSC
			HEB8.2.6. Explica os obxectivos da rede ferroviaria e as consecuencias da lei xeral de ferrocarrís de 1855.	CCL CSC
			HEB8.2.7. Compara os apoios, os argumentos e as actuacións de proteccionistas e librecambistas ao longo do século XIX.	CCL CAA CSC
			HEB8.2.8. Explica o proceso que conduciu á unidade monetaria e á banca moderna.	CCL CSC
			HEB8.2.9. Explica a reforma Mon-Santillán da Facenda pública e os seus efectos.	CCL CSC
			HEB8.2.10. Especifica como os investimentos en España de Francia e de Inglaterra afectaron o modelo de desenvolvemento económico español durante o século XIX.	CCL CSC
Bloque 9. A crise do sistema da Restauración e a caída da monarquía (1902-1931)				
d e h i p	B9.1. Intentos de modernización do sistema: revisionismo político dos primeiros gobernos de Afonso XIII; oposición de republicanos e nacionalistas cataláns, vascos, galegos e andaluces.	B9.1. Relacionar o rexeneracionismo xurdido da crise do 98 co revisionismo político dos primeiros gobernos, e especificar as súas actuacións máis importantes.	HEB9.1.1. Define en que consistiu o revisionismo político inicial do reinado de Afonso XIII, e as principais medidas adoptadas.	CCL CSC
			HEB9.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1902 ata 1931, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			HEB9.1.3. Elabora un esquema cos factores internos e externos da quebra do sistema político da Restauración.	CCL CAA CSC
d e h i	B9.2. Quebra do sistema: impacto dos acontecementos exteriores (intervención en Marrocos; I Guerra Mundial; Revolución Rusa); crecente axitación social (Semana Tráxica de Barcelona; crise xeral de 1917; "trienio bolchevique" en Andalucía).	B9.2. Analizar as causas da quebra do sistema político da Restauración e identificar os factores internos e os externos.	HEB9.2.1. Especifica a evolución das forzas políticas de oposición ao sistema: republicanos e nacionalistas.	CCL CSC
			HEB9.2.2. Explica as repercusións da I Guerra Mundial e da Revolución Rusa en España.	CCL CSC
			HEB9.2.3. Analiza as causas, os principais feitos e as consecuencias da intervención de España en Marrocos entre 1904 e 1927.	CCL CSC
			HEB9.2.4. Analiza a crise xeral de 1917: as súas causas, manifestacións e consecuencias.	CCL CSC
d e h i	B9.3. Ditadura de Primo de Rivera: directorio militar e directorio civil; remate da guerra de Marrocos; caída da ditadura; afundimento da monarquía.	B9.3. Explicar a ditadura de Primo de Rivera como solución autoritaria á crise do sistema, e describir as súas características, etapas e actuacións.	HEB9.3.1. Especifica as causas do golpe de estado de Primo de Rivera e os apoios con que contou inicialmente.	CCL CSC
			HEB9.3.2. Describe a evolución da ditadura de Primo de Rivera, desde o directorio militar ao directorio civil e o seu remate.	CCL CSC
			HEB9.3.3. Explica as causas da caída da monarquía.	CCL CSC
d	B9.4. Crecemento económico e	B9.4. Explicar a evolución económica	HEB9.4.1. Analiza os efectos da I Guerra Mundial	CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
e h i p	cambios demográficos no primeiro terzo do século: efectos da Guerra Mundial na economía española; intervencionismo estatal da ditadura; transición ao réxime demográfico moderno; movementos migratorios; transvasamento de poboación da agricultura á industria.	e demográfica no primeiro terzo do século XX, en relación coa situación herdada do século XIX.	sobre a economía española.	CSC
			HEB9.4.2. Describe a política económica da ditadura de Primo de Rivera.	CCL CSC
			HEB9.4.3. Explica os factores da evolución demográfica de España no primeiro terzo do século XX.	CCL CSC
Bloque 10. A II República. A Guerra Civil nun contexto de crise internacional (1931-1939)				
d e h i	B10.1. A II República como solución democrática ao afundimento do sistema da Restauración.	B10.1. Explicar a II República como solución democrática ao afundimento do sistema político da Restauración, enmarcándoa no contexto internacional de crise económica e conflictividade social.	HEB10.1.1. Explica as causas que levaron á proclamación da II República e relaciona as súas dificultades coa crise económica mundial dos anos 30.	CCL CAA CSC
			HEB10.1.2. Diferencia as forzas de apoio e oposición á República nos seus comezos, e describe as súas razóns e as principais actuacións.	CCL CAA CSC
a b d e h i	B10.2. Evolución política durante a II República: bienio reformista (Constitución de 1931; política de reformas; Estatuto de Cataluña; forzas de oposición á República); bienio radical-cedista (política restauradora e	B10.2. Diferenciar as etapas da República ata o comezo da Guerra Civil, especificando os feitos e as actuacións principais en cada unha.	HEB10.2.1. Resume as reformas impulsadas durante o bienio reformista da República.	CCL CSC
			HEB10.2.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1931.	CCL CSC
			HEB10.2.3. Analiza o proxecto de reforma agraria: as súas razóns, o seu desenvolvemento	CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
p	radicalización popular; revolución de Asturias); Frente Popular (primeiras actuacións do Goberno; preparación do golpe militar).		e os seus efectos.	CSC
			HEB10.2.4. Compara as actuacións do bienio radical-cedista coas do bienio anterior.	CCL CSC CAA
			HEB10.2.5. Describe as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución de Asturias de 1934.	CCL CSC
			HEB10.2.6. Explica as causas da formación da Frente Popular e as actuacións tras o seu triunfo electoral, ata o comezo da guerra.	CCL CSC
b d e h i p	B10.3. Guerra Civil: sublevación e desenvolvemento da guerra; dimensión internacional do conflito; evolución das dúas zonas; consecuencias da guerra.	B10.3. Analizar a Guerra Civil, identificando as súas causas e as consecuencias, a intervención internacional e o curso dos acontecementos nas dúas zonas.	HEB10.3.1. Especifica os antecedentes da Guerra Civil.	CCL CSC
			HEB10.3.2. Relaciona a Guerra Civil española co contexto internacional.	CCL CAA CSC
			HEB10.3.3. Compara a evolución política e a situación económica dos dous bandos durante a guerra.	CCL CAA CSC
			HEB10.3.4. Especifica os custos humanos e as consecuencias económicas e sociais da guerra.	CCL CSC
			HEB10.3.5. Sintetiza nun esquema as grandes fases da guerra, desde o punto de vista militar.	CCL CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			HEB10.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1931 ata 1939, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC
d e g h i m n p	B10.4. Idade de Prata da cultura española: da xeración do 98 á do 36.	B10.4. Valorar a importancia da Idade de Prata da cultura española, e expor as achegas das xeracións e das figuras máis representativas.	HEB10.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a Idade de Prata da cultura española.	CCL CD CAA CSC CSIEE CCEC
Bloque 11. A ditadura franquista (1939-1975)				
b c d e h i p	B11.1. Características e evolución do franquismo: postguerra (grupos ideolóxicos e apoios sociais do franquismo; oscilantes relacións co exterior; configuración política do novo Estado; represión política; autarquía económica); anos do "desenvolvemento" (plans de desenvolvemento e o crecemento económico; transformacións sociais; reafirmación política do	B11.1. Analizar as características do franquismo e a súa evolución no tempo e especificar as transformacións políticas, económicas e sociais que se produciron, en relación coa cambiante situación internacional.	HEB11.1.1. Elabora un esquema cos grupos ideolóxicos e os apoios sociais do franquismo na súa etapa inicial.	CCL CAA CSC
			HEB11.1.2. Diferencia etapas na evolución de España durante o franquismo, e resume os trazos esenciais de cada unha.	CCL CAA CSC
			HEB11.1.3. Explica a organización política do Estado franquista.	CCL CSC
			HEB11.1.4. Explica as relacións exteriores, a evolución política e a situación económica de	CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	<p>régime; política exterior; crecente oposición ao franquismo); fin do franquismo (inestabilidade política; dificultades exteriores; efectos da crise económica internacional de 1973).</p>		España desde o remate da Guerra Civil ata 1959.	CSC
			HEB11.1.5. Explica as relacións exteriores, a evolución política e as transformacións económicas e sociais de España desde 1959 ata 1973.	CCL CSC
			HEB11.1.6. Especifica as causas da crise final do franquismo desde 1973.	CCL CSC
			HEB11.1.7. Relaciona a evolución política do réxime cos cambios que se producen no contexto internacional.	CCL CSC CAA
			HEB11.1.8. Explica a política económica do franquismo nas súas etapas e a evolución económica do país.	CCL CSC
			HEB11.1.9. Describe as transformacións que experimenta a sociedade española durante os anos do franquismo, así como as súas causas.	CCL CSC
			HEB11.1.10. Especifica os grupos de oposición política ao réxime franquista e comenta a súa evolución no tempo.	CCL CSC
			HEB11.1.11. Representa unha liña do tempo desde 1939 ata 1975, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
b d e g h i m p	B11.2. Cultura española durante o franquismo: cultura oficial; cultura do exilio; cultura interior á marxe do sistema.	B11.2. Describir a diversidade cultural do período, distinguindo as súas manifestacións.	HEB11.2.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a cultura do exilio durante o franquismo.	CCL CD CSIEE CCEC
Bloque 12. Normalización democrática de España e integración en Europa (desde 1975)				
a b d e h i p	B12.1. Transición á democracia: crise económica mundial; alternativas políticas ao franquismo, continuísmo, reforma ou ruptura; o papel do Rei; a lei para a reforma política; primeiras eleccións democráticas.	B12.1. Describir as dificultades da transición á democracia desde o franquismo nun contexto de crise económica, e explicar as medidas que permitiron a celebración das primeiras eleccións democráticas.	HEB12.1.1. Explica as alternativas políticas que se propuñan tras a morte de Franco, e quen defendía cada unha.	CCL CSC
			HEB12.1.2. Describe o papel desempeñado polo Rei durante a transición.	CCL CSC
			HEB12.1.3. Describe as actuacións impulsadas polo presidente de Goberno Adolfo Suárez para a reforma política do réxime franquista: lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, etc.	CCL CSC
			HEB12.1.4. Explica as causas e os obxectivos dos Pactos da Moncloa.	CCL CSC
a b	B12.2. Período constituínte: Pactos da Moncloa;	B12.2. Caracterizar o novo modelo de Estado democrático establecido	HEB12.2.1. Explica o proceso de elaboración e aprobación da Constitución de 1978 e as súas	CCL CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
c d e h i p	preautonomías de Cataluña e o País Vasco; Constitución de 1978 e Estado das autonomías. O caso de Galicia.	na Constitución de 1978, especificando as actuacións previas encamiñadas a alcanzar o máis amplo acordo social e político.	características esenciais.	
			HEB12.2.2. Describe como se estableceron as preautonomías de Cataluña e o País Vasco.	CCL CSC
a b c d e h i	B12.3. Gobernos constitucionais: problema do terrorismo; golpe de Estado frustrado de 1981; ingreso na OTAN; plena integración en Europa.	B12.3. Analizar a evolución económica, social e política de España desde o primeiro Goberno constitucional de 1979 ata a aguda crise económica iniciada en 2008, sinalando as ameazas máis salientables ás que se enfrenta e os efectos da plena integración en Europa.	HEB12.3.1. Elabora un esquema coas etapas políticas desde 1979 ata a actualidade, segundo o partido no poder, e sinala os principais acontecementos de cada unha delas.	CCL CAA CSC
			HEB12.3.2. Comenta os feitos máis salientables do proceso de integración en Europa e as consecuencias para España desta integración.	CCL CAA CSC
			HEB12.3.3. Analiza a evolución económica e social de España desde a segunda crise do petróleo en 1979 ata o comezo da crise financeira mundial de 2008.	CCL CSC
			HEB12.3.4. Analiza o impacto da ameaza terrorista sobre a normalización democrática de España, describe a xénese e evolución das organizacións terroristas que actuaron desde a transición democrática ata os nosos días (ETA, GRAPO, etc.) e reflexiona sobre outros temas relacionados: a cidadanía ameazada, os movementos asociativos de vítimas, a	CCL CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			mediación en conflitos, etc.	
			HEB12.3.5. Representa unha liña do tempo desde 1975 ata os nosos días, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CMCCT CAA CSC
a b d e h	B12.4. Papel de España no mundo actual.	B12.4. Resumir o papel de España no mundo actual, especificando a súa posición na Unión Europea e as súas relacións con outros ámbitos xeopolíticos.	HEB12.4.1. Explica a posición e o papel da España actual na Unión Europea e no mundo.	CCL CSC

Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.

BLOQUE O. COMO SE ESCRIBE A HISTORIA. CRITERIOS COMÚNS.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> Recompila, organiza e analiza información relevante de diversas fontes sobre o tema para completar os seus traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza e interpreta liñas do tempo para localizar e ordenar feitos históricos relevantes.
B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza diferentes fontes históricas e historiográficas para responder as diversas cuestións que se expoñen na clase.
B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.	<ul style="list-style-type: none"> Valora a importancia das fontes de información como elemento de proba das teorías que expoñen os historiadores.

BLOQUE 1. A PENÍNSULA IBÉRICA DENDE OS PRIMEIROS HUMANOS ATA A DESAPARICIÓN DA MONARQUÍA VISIGODA.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN. 50%
B1.1.1. Explica as diferenzas entre a economía e a organización social do Paleolítico e do Neolítico, e as causas do cambio.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os trazos do Neolítico e indica as diferenzas co Paleolítico.
B1.1.2. Identifica as diferenzas entre unha imaxe de pintura cantábrica e outra de pintura levantina.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as diferenzas entre a pintura cantábrica e a pintura levantina.
B1.1.3. Describe os avances no coñecemento das técnicas metalúrxicas e explica as súas repercusións.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as principais culturas da etapa dos metais na Península.
B1.1.4. Resume as características principais do reino de Tartesos e cita as fontes históricas para o seu coñecemento.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os principais trazos da cultura tartésica; localización, actividades económicas e organización política.
B1.1.5. Explica o diferente nivel de desenvolvemento das áreas celta e ibérica en vésperas da conquista romana en relación coa influencia recibida dos indoeuropeos, o reino de Tartesos e os colonizadores fenicios e gregos.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara as características sociais e económicas e bélicas dos pobos que habitaban a Península antes da conquista romana.
B1.1.6. Debuxa un mapa esquemático da Península Ibérica e delimita nel as áreas ibérica e celta.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza os asentamentos dos distintos pobos que habitaron a península ibérica desde a prehistoria ata o final do reino visigodo a través de mapas esquemáticos.
B1.1.7. Define o concepto de romanización e describe os medios empregados para levala a cabo.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece a influencia da cultura romana nos pobos que habitaban a península ibérica e explica o éxito da romanización.
B1.1.8. Compara o ritmo e grao de romanización dos territorios peninsulares.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza o grao de romanización dos diferentes territorios peninsulares.
B1.1.9. Resume as características da monarquía visigoda e explica por que alcanzou tanto poder a igrexa e a nobreza.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as características do reino visigodo, analiza o proceso de unificación territorial e explica a súa evolución.
B1.1.10. Procura información de interese (en libros e internet) sobre o mantemento cultural e artístico do legado romano na España actual, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> • Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a pervivencia do legado cultural romano para responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B1.1.11. Representa unha liña do tempo desde 250 a.C. ata 711 d.C., e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Elabora e analiza liñas do tempo e eixes cronolóxicos para situar feitos desde 250 a.C. ata 711 d.C.

<p>B1.1.12. Partindo de fontes historiográficas, responde a cuestións ou situacións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza fontes historiográficas para explicar os principais feitos e procesos históricos da península ibérica desde a prehistoria ata a desaparición da monarquía visigoda.
---	---

BLOQUE 2. A IDADE MEDIA: TRES CULTURAS E UN MAPA POLÍTICO EN CONSTANTE CAMBIO (711-1474)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
<p>B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
<p>B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.
<p>B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
<p>B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.
<p>B2.1.1. Explica as causas da invasión musulmá e da súa rápida ocupación da península.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as causas da invasión musulmá e recoñece diversos factores que influíron na súa rápida expansión.
<p>B2.1.2. Representa unha liña do tempo desde 711 ata 1474 e sitúa nunha ringleira os principais acontecementos relativos a Al-Andalus e noutra os relativos aos reinos cristiáns.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza unha liña do tempo e localiza as etapas de al-Ándalus.
<p>B2.1.3. Describe a evolución política de Al-Ándalus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a evolución política de al-Ándalus.
<p>B2.1.4. Resume os cambios económicos, sociais e culturais introducidos polos musulmáns en Al-Ándalus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetiza os cambios económicos, sociais e culturais introducidos polos musulmáns en al-Ándalus.
<p>B2.2.1. Describe as grandes etapas e as causas xerais que conducen ao mapa político da Península Ibérica ao remate da Idade Media.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as principais causas e fases do mapa político da península ibérica ao final da Idade Media.

B2.2.2. Explica a orixe das Cortes nos reinos cristiáns e as súas principais funcións.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a orixe das Cortes, o seu funcionamento e a súa composición
B2.2.3. Compara a organización política da coroa de Castela, a de Aragón e o reino de Navarra ao remate da Idade Media.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara a organización política da Coroa de Castela, a Coroa de Aragón e o Reino de Navarra ao final da Idade Media.
B2.2.4. Comenta o ámbito territorial e as características de cada sistema de repoboación, así como as súas causas e as súas consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> • Define e compara os distintos modelos de repoboación.
B2.3.1. Describe as grandes fases da evolución económica dos territorios cristiáns durante a Idade Media.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as grandes fases da evolución económica dos territorios cristiáns durante a Idade Media.
B2.4.1. Explica a orixe e as características do réxime señorial e a sociedade estamental no ámbito cristián	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as causas da feudalización e explica a sociedade estamental dos reinos cristiáns.
B2.5.1. Describe o labor dos centros de tradución.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica en que consistían os centros de tradución como transmisores de grande parte do saber clásico e oriental a Europa.
B2.5.2. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística do Camiño de Santiago, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> • Recompila, organiza e analiza información relevante sobre o Camiño de Santiago a través de diversas fontes.

BLOQUE 3. A FORMACIÓN DA MONARQUÍA HISPÁNICA E A SÚA EXPANSIÓN MUNDIAL (1474-1700)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> • Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.
B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas	<ul style="list-style-type: none"> • Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.	<ul style="list-style-type: none"> • Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.

B3.1.1. Define o concepto de unión dinástica aplicado a Castela e Aragón en tempos dos Reis Católicos e describe as características do novo Estado.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que supuxo a «unión dinástica» en Castela e Aragón na época dos Reis Católicos e describe as características do novo Estado.
B3.1.2. Explica as causas e as consecuencias dos feitos máis relevantes de 1492.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as causas e as consecuencias dos feitos máis importantes de 1492.
B3.1.3. Analiza as relacións dos Reis Católicos con Portugal e os obxectivos que perseguían.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica en que consistiron e as consecuencias que produciron as relacións dos Reis Católicos con Portugal.
B3.2.1. Compara os imperios territoriais de Carlos I e de Filipe II, e explica os problemas que provocaron	<ul style="list-style-type: none"> • Realiza unha comparativa entre os imperios territoriais de Carlos I e Filipe II e os problemas que provocaron.
B3.2.2. Explica a expansión colonial en América e no Pacífico durante o século XVI.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a expansión colonial en América e no Pacífico durante o século XVI.
B3.2.3. Analiza a política respecto a América no século XVI e as súas consecuencias para España, Europa e a poboación americana.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as consecuencias para España, Europa e a poboación americana da política realizada en América no século XVI.
B3.3.1. Describe a práctica do valemto e os seus efectos na crise da monarquía.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica en que consistiu a práctica do valemto, o seu máximo representante e os efectos que produciu na monarquía española
B3.3.2. Explica os principais proxectos de reforma do Conde Duque de Olivares.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os principais proxectos de reforma do Conde Duque de Olivares.
B3.3.3. Analiza as causas da guerra dos Trinta Anos e as súas consecuencias para a monarquía hispánica e para Europa.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza as causas da guerra dos Trinta Anos, e as súas consecuencias para a monarquía hispánica e para Europa.
B3.3.4. Compara e comenta as rebelións de Cataluña e Portugal de 1640.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica e realiza unha comparación entre as rebelións de Cataluña e Portugal de 1640.
B3.3.5. Explica os principais factores da crise demográfica e económica do século XVII, e as súas consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica en que consistiron a crise demográfica e económica do século XVII e as súas consecuencias.
B3.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1474 ata 1700, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza unha liña do tempo das monarquías dos Reis Católicos e dos Austrias.
B3.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre os seguintes pintores do Século de Ouro español: El Greco, Ribera, Zurbarán, Velázquez e Murillo.	<ul style="list-style-type: none"> • Busca información a través de diversas fontes sobre Diego de Velázquez. Analiza as características da súa obra como fonte histórica

BLOQUE 4. ESPAÑA NA ÓRBITA FRANCESA: O REFORMISMO DOS PRIMEIROS BORBÓNS (1700-1788)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
<p>B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
<p>B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.
<p>B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
<p>B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.
<p>B4.1.1. Explica as causas da Guerra de Sucesión Española e a composición dos bandos en conflito.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Describe as causas da Guerra de Sucesión española e a composición dos bandos en conflito.
<p>B4.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1700 ata 1788, e sitúa nela os principais acontecementos histórico</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos ocorridos entre 1700 e 1788.
<p>B4.1.3. Detalla as características da nova orde europea xurdida da Paz de Utrecht e o papel de España nela.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica en profundidade as características principais da nova orde que xurdiu en Europa despois da Paz de Utrecht e o papel que desempeñou España nela.
<p>B4.2.1. Define os decretos de nova planta e explica a súa importancia na configuración do novo Estado borbónico.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica en que consistiron os decretos de nova planta e a importancia que tiveron na configuración do novo Estado borbónico.
<p>B4.2.2. Elaboro un esquema comparativo do modelo político dos Austrias e dos Borbóns.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboro un esquema comparativo do modelo político dos Austrias e dos Borbóns.
<p>B4.2.3. Explica as medidas que adoptaron ou proxectaron os primeiros Borbóns para sanear a Facenda Real.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Describe as medidas iniciais adoptadas polos Borbóns para sanear a Facenda Real.
<p>B4.2.4. Describe as relacións Igrexa-Estado e as causas da expulsión dos xesuítas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as relacións Igrexa-Estado e as causas que propiciaron a

	expulsión das xesuítas.
B4.3.1. Compara a evolución demográfica do século XVIII coa da centuria anterior.	<ul style="list-style-type: none"> Realiza unha comparativa entre a evolución demográfica do século XVIII e a evolución demográfica anterior.
B4.3.2. Desenvolve os principais problemas da agricultura e as medidas impulsadas por Carlos III neste sector.	<ul style="list-style-type: none"> Explica os problemas e as medidas adoptadas por Carlos III para impulsar o sector agrícola.
B4.3.3. Explica a política industrial da monarquía e as medidas adoptadas respecto ao comercio con América	<ul style="list-style-type: none"> Expón a política industrial da monarquía e as medidas adoptadas respecto ao comercio con América.
B4.4.1. Especifica as causas da engalaxe económica de Cataluña no século XVIII.	<ul style="list-style-type: none"> Explica con detalle as causas do despegamento económico de Cataluña no século XVIII.
B4.5.1. Comenta as ideas fundamentais da Ilustración e define o concepto de despotismo ilustrado.	<ul style="list-style-type: none"> Desenvolve as ideas fundamentais da Ilustración e define o concepto de despotismo ilustrado.
B4.5.2. Razona a importancia das Sociedades Económicas de Amigos do País e da prensa periódica na difusión dos valores da Ilustración.	<ul style="list-style-type: none"> Valora a importancia que tiveron as Sociedades Económicas de Amigos do País e da prensa periódica na difusión dos valores da Ilustración.

BLOQUE 5. A CRISE DO ANTIGO RÉXIME (1788-1833): LIBERALISMO FRONTE A ABSOLUTISMO

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.
B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas	<ul style="list-style-type: none"> Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.	<ul style="list-style-type: none"> Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.

B5.1.1. Resume os cambios que experimentan as relacións entre España e Francia desde a Revolución Francesa ata o comezo da Guerra de Independencia.	<ul style="list-style-type: none"> Sintetiza os cambios que experimentaron as relacións entre España e Francia nunha liña do tempo entre a Revolución Francesa e o comezo da guerra da Independencia.
B5.1.2. Describe a Guerra da Independencia: as súas causas, a composición dos bandos en conflito e o desenvolvemento dos acontecementos.	<ul style="list-style-type: none"> Detalla as causas, a composición dos bandos en conflito e o desenvolvemento dos acontecementos da guerra da Independencia.
B5.2.1. Compara as Cortes de Cádiz coas estamentais do Antigo Réxime	<ul style="list-style-type: none"> Realiza unha comparativa entre as Cortes de Cádiz e as Cortes estamentais do Antigo Réxime.
B5.2.2. Comenta as características esenciais da Constitución de 1812.	<ul style="list-style-type: none"> Desenvolve as características esenciais da Constitución de 1812.
B5.3.1. Detalla as fases do conflito entre liberais e absolutistas durante o reinado de Fernando VII.	<ul style="list-style-type: none"> Desenvolve de maneira detallada as fases do conflito entre liberais e absolutistas durante o reinado de Fernando VII.
B5.3.2. Define o carlismo e resume a súa orixe e os apoios con que contaba inicialmente.	<ul style="list-style-type: none"> Explica o carlismo, a súa orixe e os apoios iniciais que recibiu.
B5.3.3. Representa unha liña do tempo desde 1788 ata 1833 e sitúa nela os principais acontecementos histórico	<ul style="list-style-type: none"> Representa unha liña do tempo desde 1788 ata 1833, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.
B5.3.4. Representa nun esquema as diferenzas, en canto a sistema político e estrutura social, entre o Antigo Réxime e o réxime liberal burgués.	<ul style="list-style-type: none"> Esquematiza as diferenzas políticas e de estrutura social entre o Antigo Réxime e o réxime liberal burgués.
B5.4.1. Explica as causas e o desenvolvemento do proceso de independencia das colonias americanas.	<ul style="list-style-type: none"> Expón as causas e o desenvolvemento do proceso de independencia das colonias americanas.
B5.4.2. Especifica as repercusións económicas para España da independencia das colonias americanas.	<ul style="list-style-type: none"> Describe o impacto económico para España da independencia das colonias americanas.
B5.5.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre Goya e elabora unha breve exposición sobre a súa visión da guerra.	<ul style="list-style-type: none"> Recompila, organiza e analiza información relevante sobre Goya e elabora unha breve exposición sobre a súa visión da guerra.

BLOQUE 6. A CONFLITIVA CONSTRUCCIÓN DO ESTADO LIBERAL (1833-1874)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN. 50%
B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve	<ul style="list-style-type: none"> Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve

exposición.	exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.
B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas	<ul style="list-style-type: none"> • Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.	<ul style="list-style-type: none"> • Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.
B6.1.1. Identifica o ámbito xeográfico do carlismo e explica o seu ideario e os seus apoios sociais.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece o ámbito xeográfico onde se desenvolveu e foi máis favorable o carlismo e explica o seu ideario e os seus apoios sociais.
B6.1.2. Especifica as causas e as consecuencias das dúas primeiras guerras carlistas.	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolve as causas e as consecuencias das dúas primeiras guerras carlistas.
B6.1.3. Representa unha liña do tempo desde 1833 ata 1874 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos ocorridos entre 1833 e 1874.
B6.2.1. Describe as características dos partidos políticos que xurdiron durante o reinado de Isabel II.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que caracterizaba a cada un dos partidos políticos que xurdiron durante o reinado de Isabel II.
B6.2.2. Resume as etapas da evolución política do reinado de Isabel II desde a súa minoría de idade, e explica o papel dos militares.	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetiza as etapas políticas do reinado de Isabel II. Explica o papel xogado polos militares.
B6.2.3. Explica as medidas de liberalización do mercado da terra levadas a cabo durante o reinado de Isabel II.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica o proceso desamortizador que liberalizou a terra no reinado de Isabel II.
B6.2.4. Compara as desamortizacións de Mendizábal e Madoz, e especifica os obxectivos dunha e outra.	<ul style="list-style-type: none"> • Realiza unha comparativa entre as desamortizacións de Mendizábal e Madoz, e especifica os obxectivos dunha e doutra.
B6.3.1. Compara o Estatuto Real de 1834 e as Constitucións de 1837 e 1845.	<ul style="list-style-type: none"> • Realiza unha comparativa entre o Estatuto Real de 1834 e as Constitucións de 1837 e 1845.
B6.4.1. Explica as etapas políticas do Sexenio Democrático.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe as distintas etapas políticas do Sexenio Democrático.

B6.4.2. Describe as características esenciais da Constitución democrática de 1869.	<ul style="list-style-type: none"> Describe as particularidades da Constitución democrática de 1869.
B6.4.3. Identifica os grandes conflitos do sexenio e explica as súas consecuencias políticas.	<ul style="list-style-type: none"> Localiza e describe os grandes conflitos ocorridos durante o Sexenio Democrático e as súas repercusións políticas.
B6.5.1. Relaciona a evolución do movemento obreiro español durante o Sexenio Democrático coa do movemento obreiro internacional.	<ul style="list-style-type: none"> Conecta o movemento obreiro español e a súa evolución coa evolución do movemento obreiro internacional, durante o Sexenio Democrático.

BLOQUE 7. A RESTAURACIÓN BORBÓNICA: IMPLANTACIÓN E AFIANZAMENTO DUN NOVO SISTEMA POLÍTICO (1874-1902)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN. 50%
B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.
B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas	<ul style="list-style-type: none"> Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
B7.3.2. Describe a orixe, o desenvolvemento e as repercusións da terceira guerra carlista.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a orixe, o desenvolvemento e as repercusións da terceira guerra carlista.
B7.1.1. Explica os elementos fundamentais do sistema político ideado por Cánovas.	<ul style="list-style-type: none"> Describe os principais puntos do sistema político de Cánovas.
B7.1.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1876.	<ul style="list-style-type: none"> Explica os principais puntos da Constitución de 1876.
B7.1.3. Describe o funcionamento real do sistema político da Restauración.	<ul style="list-style-type: none"> Explica o auténtico funcionamento do sistema político durante a Restauración.
B7.1.4. Representa unha liña do tempo desde 1874 ata 1902 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> Sitúa nunha liña do tempo entre 1874 e 1902 os principais acontecementos históricos.

B7.2.1. Resume a orixe e a evolución do catalanismo, o nacionalismo vasco e o rexionalismo galego.	<ul style="list-style-type: none"> Resume a orixe e a evolución do catalanismo, o nacionalismo vasco e o rexionalismo galego.
B7.2.2. Analiza as correntes ideolóxicas do movemento obreiro e labrego español, así como a súa evolución durante o derradeiro cuarto do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza as diferentes correntes ideolóxicas do movemento obreiro e campesiño español, así como a súa evolución durante o derradeiro cuarto do século XIX.
B7.3.1. Compara o papel político dos militares no reinado de Afonso XII co das etapas precedentes do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> Contrasta o papel dos militares durante o reinado de Afonso XII co papel dos militares en etapas anteriores.
B7.4.1. Explica a política española respecto ao problema de Cuba.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a política española respecto ao problema de Cuba.
B7.4.2. Sinala os principais feitos do desastre colonial de 1898 e as consecuencias territoriais do Tratado de París.	<ul style="list-style-type: none"> Explica as principais consecuencias derivadas do desastre colonial de 1898 e do Tratado de París.
B7.4.3. Especifica as consecuencias para España da crise do 98 nos ámbitos económico, político e ideolóxico.	<ul style="list-style-type: none"> Explica as principais consecuencias para España da crise do 98 no ámbito económico, político e ideolóxico.

BLOQUE 8. CONTINUIDADE E TRANSFORMACIÓNS ECONÓMICAS NO SÉCULO XIX: UN DESENVOLVEMENTO INSUFICIENTE

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.
B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas	<ul style="list-style-type: none"> Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.	<ul style="list-style-type: none"> Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.

B6.2.4. Compara as desamortizacións de Mendizábal e Madoz, e especifica os obxectivos dunha e outra.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara as desamortizacións de Mendizábal e Madoz, e especifica os obxectivos dunha e outra.
B6.2.5. Especifica as características da nova sociedade de clases e compáraa coa sociedade estamental do Antigo Réxime.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as características da nova sociedade de clases e compáraa coa sociedade estamental do Antigo Réxime.
B7.2.2. Analiza as correntes ideolóxicas do movemento obreiro e labrego español, así como a súa evolución durante o derradeiro cuarto do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as ideoloxías que influíron e constituíron o movemento obreiro español e a súa evolución no derradeiro cuarto do século XIX.
B8.1.1. Identifica os factores do lento crecemento demográfico español no século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os factores do lento crecemento demográfico en España durante o século XIX.
B8.1.2. Compara a evolución demográfica de Cataluña coa do resto de España no século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara a evolución demográfica das principais cidades españolas.
B8.2.1. Explica os efectos económicos das desamortizacións de Mendizábal e Madoz.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe os efectos económicos que produciron as desamortizacións de Mendizábal e Madoz.
B8.2.2. Especifica as causas dos baixos rendementos da agricultura española do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as causas dos baixos rendementos da agricultura española durante o século XIX.
B8.2.3. Describe a evolución da industria téxtil catalá, a siderurxia e a minaría ao longo do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a evolución da industria téxtil catalá, a siderurxia e a minaría ao longo do século XIX.
B8.2.4. Compara a revolución industrial española coa dos países máis avanzados de Europa.	<ul style="list-style-type: none"> • Realiza a comparación entre a revolución industrial española e a de países máis avanzados en Europa.
B8.2.5. Relaciona as dificultades do transporte e o comercio interior cos condicionamentos xeográficos.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica como influíron os condicionamentos xeográficos no transporte e no desenvolvemento do comercio interior.
B8.2.6. Explica os obxectivos da rede ferroviaria e as consecuencias da lei xeral de ferrocarrís de 1855.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que obxectivos se perseguían coa construción da rede ferroviaria e que consecuencias tivo a lei xeral de ferrocarrís de 1855.
B8.2.7. Compara os apoios, os argumentos e as actuacións de proteccionistas e librecambistas ao longo do século XIX.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica como afectaron as políticas proteccionistas ao sector agrario e ao comercio interior e exterior español.
B8.2.8. Explica o proceso que conduciu á unidade monetaria e á banca moderna.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe o proceso que conduciu á unidade monetaria e á banca moderna.
B8.2.9. Explica a reforma Mon-Santillán da Facenda pública e os seus efectos.	<ul style="list-style-type: none"> • Expón a reforma Mon-Santillán da Facenda pública e os seus efectos.

<p>B8.2.10. Especifica como os investimentos en España de Francia e de Inglaterra afectaron o modelo de desenvolvemento económico español durante o século XIX.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece a importancia dos investimentos estranxeiros no desenvolvemento do sector siderúrxico e das industrias derivadas da agricultura.
--	---

BLOQUE 9. A CRISE DO SISTEMA DA RESTAURACIÓN E A CAÍDA DA MONARQUÍA (1902-1931)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
<p>B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
<p>B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.
<p>B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
<p>B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.
<p>B9.1.1. Define en que consistiu o revisionismo político inicial do reinado de Afonso XIII, e as principais medidas adoptadas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os gobernos de Canalejas e Maura, o chamado revisionismo político, ao principio do reinado de Afonso XIII.
<p>B9.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1902 ata 1931, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Representa nunha liña do tempo os principais acontecementos históricos ocorridos entre 1902 e 1931.
<p>B9.1.3. Elabora un esquema cos factores internos e externos da quebra do sistema político da restauración.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreta e completa un esquema sobre a quebra do sistema político da restauración.
<p>B9.2.1. Especifica a evolución das forzas políticas de oposición ao sistema: republicanos e nacionalistas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as formas en que evolucionaron as forzas políticas de oposición ao sistema: republicanos e nacionalistas.
<p>B9.2.2. Explica as repercusións da I Guerra Mundial e da Revolución Rusa en España.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Describe que consecuencias tivo para España a Primeira Guerra Mundial.

B9.2.3. Analiza as causas, os principais feitos e as consecuencias da intervención de España en Marrocos entre 1904 e 1927.	<ul style="list-style-type: none"> • Investiga e describe as causas, os principais feitos e as consecuencias da intervención de España en Marrocos entre 1904 e 1927.
B9.2.4. Analiza a crise xeral de 1917: as súas causas, manifestacións e consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> • Investiga e describe as causas, os principais acontecementos e as consecuencias da crise xeral de 1917.
B9.3.1. Especifica as causas do golpe de estado de Primo de Rivera e os apoios con que contou inicialmente.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe as causas do golpe de estado de Primo de Rivera e os seus apoios iniciais.
B9.3.2. Describe a evolución da ditadura de Primo de Rivera, desde o directorio militar ao directorio civil e o seu remate	<ul style="list-style-type: none"> • Expón a evolución da ditadura de Primo de Rivera, desde o directorio militar ao directorio civil e o seu remate.
B9.3.3. Explica as causas da caída da monarquía.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as causas da caída da monarquía.
B9.4.1. Analiza os efectos da I Guerra Mundial sobre a economía española.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe que consecuencias económicas tivo para España a Primeira Guerra Mundial.
B9.4.2. Describe a política económica da ditadura de Primo de Rivera.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica en que consistiu a política económica da ditadura de Primo de Rivera.
B10.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a Idade de Prata da cultura española.	<ul style="list-style-type: none"> • Busca información acerca dalgúns dos máximos expoñentes da Idade de Prata da cultura española.
B9.4.3. Explica os factores da evolución demográfica de España no primeiro terzo do século XX.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe e explica como evolucionou a demografía en España durante o primeiro terzo do século XX e que factores influíron.

BLOQUE 10. A II REPÚBLICA. A GUERRA CIVIL NUN CONTEXTO DE CRISE INTERNACIONAL (1931-1939)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> • Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.

B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas	<ul style="list-style-type: none"> • Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.	<ul style="list-style-type: none"> • Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.
B10.1.1. Explica as causas que levaron á proclamación da II República e relaciona as súas dificultades coa crise económica mundial dos anos 30.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as circunstancias que favoreceron a proclamación da Segunda República.
B10.1.2. Diferencia as forzas de apoio e oposición á República nos seus comezos, e describe as súas razóns e as principais actuacións.	<ul style="list-style-type: none"> • Contrasta as forzas de apoio e oposición á República nos seus comezos, e describe as súas razóns e as principais actuacións.
B10.2.1. Resume as reformas impulsadas durante o bienio reformista da República.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as reformas impulsadas durante o bienio reformista da República.
B10.2.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1931.	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera as características esenciais da Constitución de 1931.
B10.2.3. Analiza o proxecto de reforma agraria: as súas razóns, o seu desenvolvemento e os seus efectos.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as orixes da reforma agraria da Segunda República, o seu desenvolvemento e as súas consecuencias.
B10.2.4. Compara as actuacións do bienio radical-cedista coas do bienio anterior.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica en que consistiu a política do bienio dereitista e compáraa coa levada a cabo polo bienio reformista.
B10.2.5. Describe as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución de Asturias de 1934.	<ul style="list-style-type: none"> • Investiga e explica as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución de Asturias de 1934.
B10.2.6. Explica as causas da formación da Fronte Popular e as actuacións tras o seu triunfo electoral, ata o comezo da guerra.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as causas da formación da Fronte Popular e as actuacións tras o seu triunfo electoral ata o comezo da guerra.
B10.3.1. Especifica os antecedentes da Guerra Civil.	<ul style="list-style-type: none"> • Detalla os antecedentes da Guerra Civil.
B10.3.2. Relaciona a Guerra Civil española co contexto internacional.	<ul style="list-style-type: none"> • Relaciona a Guerra Civil española co contexto internacional.
B10.3.3. Compara a evolución política e a situación económica dos dous bandos durante a guerra.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara a evolución política e a situación económica dos dous bandos durante a guerra.
B10.3.4. Especifica os custos humanos e as consecuencias económicas e sociais da guerra.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os custos humanos e as consecuencias económicas e sociais da guerra.

B10.3.5. Sintetiza nun esquema as grandes fases da guerra, desde o punto de vista militar.	<ul style="list-style-type: none"> • Esquematiza as grandes fases militares da guerra.
B10.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1931 ata 1939, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos desde 1936 ata 1939.
B10.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a Idade de Prata da cultura española.	<ul style="list-style-type: none"> • Busca información a través de diversos medios sobre a Idade de Prata da cultura española.

BLOQUE 11. A DITADURA FRANQUISTA (1939-1975)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50%
B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> • Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> • Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.
B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas	<ul style="list-style-type: none"> • Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.	<ul style="list-style-type: none"> • Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.
B11.1.1. Elaboro un esquema cos grupos ideolóxicos e os apoios sociais do franquismo na súa etapa inicial.	<ul style="list-style-type: none"> • Esquematiza os grupos ideolóxicos e os apoios sociais recibidos polo franquismo na súa etapa inicial.
B11.1.2. Diferencia etapas na evolución de España durante o franquismo, e resume os trazos esenciais de cada unha.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue as etapas de evolución de España durante o franquismo e enumera as súas principais características.
B11.1.3. Explica a organización política do Estado franquista.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe e esquematiza a organización política do Estado franquista.

B11.1.4. Explica as relacións exteriores, a evolución política e a situación económica de España desde o remate da Guerra Civil ata 1959.	<ul style="list-style-type: none"> Describe as relacións exteriores, a evolución política e a situación económica de España desde o remate da Guerra Civil ata 1959.
B11.1.5. Explica as relacións exteriores, a evolución política e as transformacións económicas e sociais de España desde 1959 ata 1973.	<ul style="list-style-type: none"> Relaciona a evolución política do réxime coa evolución da política exterior.
B11.1.8. Explica a política económica do franquismo nas súas etapas e a evolución económica do país.	<ul style="list-style-type: none"> Describe as etapas da política económica de Franco e a evolución económica do país.
B11.1.9. Describe as transformacións que experimenta a sociedade española durante os anos do franquismo, así como as súas causas.	<ul style="list-style-type: none"> Explica as transformacións que sufriu a sociedade española durante os anos do franquismo e as súas causas.
B11.1.10. Especifica os grupos de oposición política ao réxime franquista e comenta a súa evolución no tempo.	<ul style="list-style-type: none"> Explica cales foron os grupos de oposición ao réxime e cal foi a súa evolución no tempo.
B11.1.11. Representa unha liña do tempo desde 1939 ata 1975, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos desde 1939 ata 1975.
B11.1.6. Especifica as causas da crise final do franquismo desde 1973.	<ul style="list-style-type: none"> Explica cales foron as causas que provocaron o final do franquismo.
B11.1.7. Relaciona a evolución política do réxime cos cambios que se producen no contexto internacional.	<ul style="list-style-type: none"> Asocia a evolución política do réxime cos cambios que se producen no contexto internacional.
B11.2.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a cultura do exilio durante o franquismo.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza e interpreta a cultura española durante o franquismo: a cultura oficial, a cultura do exilio e a cultura interior á marxe do sistema

BLOQUE 12. NORMALIZACIÓN DEMOCRÁTICA DE ESPAÑA E INTEGRACIÓN EN EUROPA (DESDE 1975)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN. 50%
B0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	<ul style="list-style-type: none"> Recompila, organiza e analiza información relevante sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente relevante, un feito ou un proceso histórico e elabora unha breve exposición para completar traballos, responder cuestións e expor dita información oralmente e/ou por escrito.
B0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> Representa unha liña do tempo onde sitúa acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.

<p>B0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Responde a cuestións expostas a partir de fontes históricas e historiográficas.
<p>B0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Considera as fontes históricas como a materia prima da Historia.
<p>B12.1.1. Explica as alternativas políticas que se propuñan tras a morte de Franco, e quen defendía cada unha.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Describe as opcións políticas existentes despois da morte de Franco e o seu ideario político.
<p>B12.1.2. Describe o papel desempeñado polo Rei durante a transición.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica o papel que representou o Rei durante a transición.
<p>B12.1.3. Describe as actuacións impulsadas polo presidente de Goberno Adolfo Suárez para a reforma política do réxime franquista: lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as actuacións realizadas polo presidente de Goberno, Adolfo Suárez, para a reforma política do réxime franquista.
<p>B12.1.4. Explica as causas e os obxectivos dos Pactos da Moncloa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Describe as causas e os obxectivos dos pactos da Moncloa.
<p>B12.2.1. Explica o proceso de elaboración e aprobación da Constitución de 1978 e as súas características esenciais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Describe o proceso de elaboración e aprobación da Constitución de 1978, e as súas características fundamentais.
<p>B12.2.2. Describe como se estableceron as preautonomías de Cataluña e o País Vasco.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica como se produciu o proceso preautonómico catalán e vasco. • Resume o proceso de concesión de autonomía de Galicia.
<p>B12.3.2. Comenta os feitos máis salientables do proceso de integración en Europa e as consecuencias para España desta integración.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica algúns dos feitos máis importantes e as súas consecuencias sobre o proceso de integración España en Europa
<p>B12.3.4. Analiza o impacto da ameaza terrorista sobre a normalización democrática de España, describe a xénese e evolución das organizacións terroristas que actuaron desde a transición democrática ata os nosos días (ETA, GRAPO, etc.) e reflexiona sobre outros temas relacionados: a cidadanía ameazada, os movementos asociativos de vítimas, a mediación en conflitos, etc</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Razona e investiga o impacto da ameaza terrorista sobre a normalización democrática de España. Analiza a orixe e evolución das diferentes organizacións terroristas que actuaron desde a transición democrática ata a actualidade.
<p>B12.3.1. Elabora un esquema coas etapas políticas desde 1979 ata a actualidade, segundo o partido no poder, e sinala os principais acontecementos de cada unha delas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Esquematiza as etapas políticas desde 1979 ata a actualidade, segundo o partido no poder, sinalando os principais acontecementos en cada unha delas.
<p>B12.3.3. Analiza a evolución económica e social de España desde a segunda crise do</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a evolución política e social de España desde 1979, coa

petróleo en 1979 ata o comezo da crise financeira mundial de 2008	segunda crise do petróleo, ata a crise financeira mundial de 2008
B12.3.5. Representa unha liña do tempo desde 1975 ata os nosos días, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	<ul style="list-style-type: none"> Sitúa os principais acontecementos históricos desde 1975 ata a actualidade.
B12.4.1. Explica a posición e o papel da España actual na Unión Europea e no mundo.	<ul style="list-style-type: none"> Detalla a posición e a actuación de España respecto da Unión Europea e do mundo.

Procedementos e Instrumentos de avaliación

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de bacharelato será continua e diferenciada, terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe.

Na materia de Historia de España usaranse os seguintes instrumentos de avaliación, sen prexuízo de que se podan utilizar outros que o/a profesor/a estime oportunos dependendo das actividades propostas:

- Probas escritas: como mínimo dúas probas escritas trimestrais referentes aos criterios de avaliación e aos estándares de aprendizaxe correspondentes. Considéranse superadas positivamente as probas cando a nota media das probas chegue ao cinco. No caso de non superar as probas escritas, o profesor pode realizar, no momento que determine, unha proba de recuperación das probas ou avaliacións non superadas.
- Observación e valoración do traballo da clase e das tarefas a realizar na casa, a participación, a actitude cara a materia e os compañeiros e outras actividades que considere o profesor (traballos de ampliación, caderno, actividades extraescolares, plan lector).

Criterios de cualificación e de promoción da materia

En canto a **criterios de cualificación**:

- O 10% da nota se dedicará á valoración do traballo do alumnado e das tarefas de ampliación, incluído o plan lector. Todo quedará reflectido nos rexistros do profesorado, sexa no caderno do profesor ou con copia.
- O 90% da nota será para valorar os exames. En calquera caso, o comportamento desleal na realización dun traballo ou dun exame (copiar, cambiar os folios do exame, recibir información por medios externos, ou calquera método desleal) será puntuado cun 0. Tamén se terá en conta a correcta expresión e redacción.

Considérase que un alumno acada os obxectivos marcados na materia para a súa promoción cando consegue unha nota mínima dun 5 na avaliación ordinaria. Esta nota obterase do cálculo da media aritmética das tres avaliacións.

En caso de non acadar a avaliación positiva, o profesorado realizará unha proba final, onde o alumno deberá mostrar a consecución dos estándares de aprendizaxe mínimos da materia. De non superala contará a mellor nota posible (a media das avaliacións ou a desta proba). O alumnado suspenso poderá realizar unha proba extraordinaria, sempre e cando non haxa modificacións legais a través das autoridades educativas.

Na proba extraordinaria o exame será o mesmo para todos os grupos do mesmo nivel de acordo coa normativa legal vixente, e será necesario acadar unha nota mínima dun 5 para aprobar a materia.

HISTORIA DA ARTE

Crterios de avaliación e Estándares de aprendizaxe

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Raíces da arte europea: o legado da arte clásica				
▪ n	▪ B1.1. Grecia, creadora da linguaxe clásica: principais manifestacións.	▪ B1.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte grega, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB1.1.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB1.1.2. Define o concepto de orde arquitectónica e compara as tres ordes da arquitectura grega.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB1.1.3. Describe os tipos de templo grego, con referencia ás características arquitectónicas e a decoración escultórica.	▪ CCEC ▪ CCL
			▪ HAB1.1.4. Describe as características do teatro grego e a función das súas partes.	▪ CCEC ▪ CCL
			▪ HAB1.1.5. Explica a evolución da figura humana masculina na escultura grega a partir do "Kouros" de Anavysos, o "Doríforo" (Policleto) e o "Apoxiomenos" (Lisipo).	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B1.2. A función social da arte en Grecia.	▪ B1.2. Explicar a función social da arte grega, especificando o papel	▪ HAB1.2.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte grega, e a consideración social da arte e dos/das artistas.	▪ CCEC ▪ CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen cias clave
		desempeñado polos/as clientes e artistas, e as relacións entre eles.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Comentario de obras de arte: Grecia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte grega, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas gregas: Partenón, Tribuna das Cariátides do Erecteion, templo de Atenea Niké e teatro de Epidauro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas gregas: Kouros de Anavysos, Auriga de Delfos, Discóbolo (Mirón), Doríforo (Policleto), unha metopa do Partenón (Fidias), Hermes con Dioniso neno (Praxíteles), Apoxiomenos (Lisipo), Vitoria de Samotracia, Venus de Milo e friso do altar de Zeus en Pérgamo (detalle de Atenea e Gea). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Visión do clasicismo en Roma. A arte na Hispania romana e na Gallaecia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte romana, en relación co seu contexto histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.1. Explica as características esenciais da arte romana e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.2. Especifica as achegas da arquitectura romana en relación coa grega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.3. Describe as características e funcións dos principais tipos de edificio romanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.4. Compara o templo e o teatro romanos cos respectivos gregos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.5. Explica os trazos principais da cidade romana a partir de fontes históricas ou historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.6. Especifica as innovacións da escultura romana en relación coa grega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.7. Describe as características xerais dos mosaicos e a pintura en Roma a partir dunha fonte histórica ou historiográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Función social da arte en Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Explicar a función social da arte romana, especificando o papel desempeñado polos/as clientes e artistas, e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.5.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte romana, e a consideración social da arte e dos/das artistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Comentario de obras de arte: Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte romana, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas romanas: Maison Carrée de Nimes, Panteón de Roma, teatro de Mérida, Coliseo de Roma, basílica de Maxencio e Constantino en Roma, ponte de Alcántara, acueduto de Segovia, arco de Tito en Roma e columna de Traxano en Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen- cias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HAB1.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas romanas: Augusto de Prima Porta, estatua ecuestre de Marco Aurelio, relevo do Arco de Tito (detalle dos soldados co candelabro e outros obxectos do Templo de Xerusalén) e relevo da columna de Traxano. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> d e g m n 	<ul style="list-style-type: none"> B1.7. Traballo de investigación sobre historia da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.7. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB1.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre Fidias. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA CD CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> HAB1.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre o debate acerca da autoría grega ou romana do grupo escultórico de "Laocoonte e os seus fillos". 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA CD CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> h n p 	<ul style="list-style-type: none"> B1.8. Conservación do patrimonio: arte grecorromana 	<ul style="list-style-type: none"> B1.8. Respectar as creacións artísticas da Antigüidade grecorromana, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que cómpre conservar. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB1.8.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte antiga que se conservan en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA CSIEE
Bloque 2. Nacemento da tradición artística occidental: a arte medieval				

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ n	▪ B2.1. Achega cristiá na arquitectura e na iconografía.	▪ B2.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte paleocristiá, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB2.1.1. Explica as características esenciais da arte paleocristiá e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.1.2. Describe a orixe, a características e a función da basílica paleocristiá.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			▪ HAB2.1.3. Describe as características e función dos baptisterios, mausoleos e "martiria" paleocristiáns, e as súas partes.	▪ CCEC ▪ CCL
			▪ HAB2.1.4. Explica a evolución da pintura e o mosaico na arte paleocristiá, con especial referencia á iconografía.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B2.2. Arte bizantina.	▪ B2.2. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte bizantina, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB2.2.1. Explica as características esenciais da arte bizantina a partir de fontes históricas ou historiográficas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.2.2. Explica a arquitectura bizantina a través da igrexa de Santa Sofía de Constantinopla.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.2.3. Describe as características do mosaico bizantino e dos temas iconográficos do Pantocrátor e a Virxe e a Déesis, así como a súa influencia na arte occidental.	▪ CCEC ▪ CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen cias clave
				<ul style="list-style-type: none"> CAA
<ul style="list-style-type: none"> d e m n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Comentario de obras de arte bizantina 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte bizantina, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.3.1. Identifica, analiza e comenta o mosaico do Cortexo da emperatriz Teodora en San Vital de Rávena. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n p 	<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Arte prerrománica. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte prerrománica, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.4.1. Define o concepto de arte prerrománica e especifica as súas manifestacións en España e en Galicia. HAB2.4.2. Identifica e clasifica razoadamente no seu estilo as seguintes obras: San Pedro da Nave (Zamora), Santa María do Naranco (Oviedo), San Miguel da Escalada (León), Santa Comba de Bande e San Miguel de Celanova (Ourense). 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.5. Configuración e desenvolvemento da arte románica. Igrexas e mosteiros. Iconografía románica. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.5. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte románica, en relación co seu contexto histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.5.1. Describe as características xerais da arte románica a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB2.5.2. Describe as características e as función das igrexas e dos mosteiros na arte románica. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA CCEC CCL CSC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen- cias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.5.3. Explica as características da escultura e a pintura románicas, con especial referencia á iconografía. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.6. Función social da arte románica. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.6. Explicar a función social da arte románica, especificando o papel de clientes e artistas, e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.6.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte románica. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> d e m n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.7. Comentario de obras de arte románica. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.7. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte románica, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.7.1. Identifica, analiza e comenta as esculturas románicas do Xuízo Final no tímpano de Santa Fe de Conques (Francia). 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.8. Achega do Gótico: expresión dunha cultura urbana. A catedral e a arquitectura civil. Modalidades escultóricas. Pintura italiana e flamenga, orixe da pintura moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.8, Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte gótica, en relación co seu contexto histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.8.1. Describe as características xerais da arte gótica a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB2.8.2. Describe as características e a evolución da arquitectura gótica e especifica os cambios introducidos respecto á románica. HAB2.8.3. Describe as características e a evolución da escultura gótica, e especifica as súas diferenzas tipolóxicas, formais e iconográficas respecto á escultura románica. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA CCEC CCL CAA CCEC CCL CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.8.4. Recoñece e explica as innovacións da pintura de Giotto e do Trecento italiano respecto á pintura románica e bizantina. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.8.5. Explica as innovacións da pintura flamenga do século XV e cita algunhas obras dos seus principais representantes. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.9. Función social da arte gótica. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.9. Explicar a función social da arte gótica, especificando o papel desempeñado por clientes e artistas, e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.9.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte gótica, e a súa variación respecto ao románico. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC CAA
<ul style="list-style-type: none"> d e m n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.10. Comentario de obras de arte gótica. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.10. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte gótica, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental da catedral de Reims, interior da planta superior da Sainte Chapelle de París. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.10.2. Identifica, analiza e comenta o grupo da Anunciación e a Visitación da catedral de Reims. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas góticas: escena de "A fuxida a Exipto", de Giotto, na Capela Scrovegni de Padua, "Matrimonio Arnolfini", de Jan Van Eyck, "O descendemento da cruz", de Roger van der Weyden, e o "Xardín das Delicias, de Hieronymus Bosch. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen- cias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.11. O peculiar desenvolvemento artístico da Península Ibérica. Arte hispanomusulmá. O Románico no Camiño de Santiago. O Gótico e a súa longa duración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.11. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte románica e gótica española e hispanomusulmá, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.11.1. Explica as características e evolución da arte románica e gótica en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.11.2. Explica as características xerais da arte islámica a partir de fontes históricas ou historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.11.3. Describe os trazos esenciais da mesquita e o pazo islámico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.11.4. Explica a evolución da arte hispanomusulmá. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.11.5. Explica as características da arte mudéjar e específica, con exemplos de obras concretas, as diferenzas entre o mudéjar popular e o cortesán. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.12. Comentario de obras de arte medieval española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.12. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte medieval española, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas románicas: San Vicente de Cardona (Barcelona), San Martín de Frómista e a catedral de Santiago de Compostela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n ▪ p 		<p>formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas románicas: "A dúbida de San Tomé", no ángulo do claustro de San Domingos de Silos (Burgos), "Última cea" do capitel historiado do claustro de San Xoán da Peña (Huesca) e fachada de Praterías e Pórtico da Gloria da catedral de Santiago. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas murais románicas: bóveda da Anunciación aos pastores no Panteón Real de San Isidoro de León, e ábsida de San Clemente de Tahull (Lleida). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.4. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental e interior da catedral de León, interior da catedral de Barcelona, e interior da igrexa de San Xoán dos Reis, de Toledo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.5. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas góticas: tímpano da Portada do Sarmental da catedral de Burgos, e retablo de Gil de Siloé, na Cartuxa de Miraflores (Burgos). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.6. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras hispanomusulmás: Mesquita de Córdoba, Aljafería de Zaragoza, Giralda de Sevilla e Alhambra de Granada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.13. Traballo de investigación sobre historia da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.13. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre o tratamento iconográfico e o significado da visión apocalíptica de Cristo e o Xuízo Final na arte medieval. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.14. Conservación do patrimonio: arte medieval. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.14. Respetar as creacións da arte medieval, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.14.1. Explica a importancia da arte románica no Camiño de Santiago. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.14.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables de arte medieval que se conservan en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
Bloque 3. Desenvolvemento e evolución da arte europea no mundo moderno				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Renacemento. Patróns e artistas. Orixe e desenvolvemento da nova linguaxe en arquitectura, escultura e pintura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Renacemento, en relación co seu contexto histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.1.1. Explica as características esenciais do Renacemento italiano e a súa periodización a partir de fontes históricas ou historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.1.2. Especifica as características da arquitectura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Achegas de grandes artistas do Renacemento italiano.		<ul style="list-style-type: none"> HAB3.1.3. Especifica as características da escultura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.1.4. Especifica as características da pintura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.1.5. Compara a pintura italiana do Quattrocento coa dos pintores góticos flamengos contemporáneos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.1.6. Explica a peculiaridade da pintura veneciana do Cinquecento e cita os artistas máis representativos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Función social da arte no Renacemento 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Explicar a función social da arte especificando o papel desempeñado por patróns, academias, clientes e artistas, e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB3.2.1. Describe a práctica do patrocinio no Renacemento italiano e as novas reivindicacións dos artistas en relación co seu recoñecemento social e a natureza do seu labor. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Comentario de obras de arte: arte do Renacemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do Renacemento, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento italiano: cúpula de Santa María das Flores e interior da igrexa de San Lorenzo, ambas en Florencia e de Brunelleschi; pazo Médici-Riccardi en Florencia, de Michelozzo; fachada de Santa María Novella e do pazo Rucellai, ambos en Florencia e de Alberti; templo de San Pietro in Montorio en Roma, de Bramante; cúpula e proxecto de planta de San Pedro do Vaticano, de Michelangelo; Il Gesù en Roma, de Giacomo della Porta e Vignola; Villa Capra (Villa Rotonda) en Vicenza, de Palladio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Renacemento italiano: primeiro panel da "Porta do Paraíso" (da creación do mundo á expulsión do Paraíso), de Ghiberti; "Gattamelata", de Donatello; "Piedade" do Vaticano, "David", "Moisés" e as tumbas mediceas, de Michelangelo; "O rapto das sabinas", de Giambologna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.3.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Renacemento italiano: "O tributo da moeda" e "A Trindade", de Masaccio; "Anunciación" do Convento de San Marcos en Florencia, de Fra Angelico; "Madonna do Duque de Urbino", de Piero della Francesca; "A Virxe das rochas", "A última cea" e "A Gioconda", de Leonardo da Vinci; "A Escola de Atenas" de Rafael; a bóveda e o "Xuízo Final" da Capela Sixtina, de Michelangelo; "A tempestade", de Giorgione; "Venus de Urbino" e "Carlos V en Mühlberg", de Tiziano; "O lavatorio", de Tintoretto; "As vodas de Caná", de Veronés. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ n	▪ B3.4. A recepción da estética renacentista na Península Ibérica.	▪ B3.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte española do Renacemento, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB3.4.1. Especifica as características peculiares do Renacemento español en comparación co italiano.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB3.4.2. Describe a evolución da arquitectura renacentista española.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB3.4.3. Explica a peculiaridade da escultura renacentista española.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB3.4.4. Explica as características da pintura de El Greco a través dalgunhas das súas obras máis representativas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ d ▪ e ▪ m ▪ n	▪ B3.5. Comentario de obras de arte: arte española do Renacemento.	▪ B3.5. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte española do Renacemento, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	▪ HAB3.5.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento español: fachada da Universidade de Salamanca; pazo de Carlos V na Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; mosteiro de San Lorenzo de El Escorial, de Juan de Herrera.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB3.5.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do Renacemento español: "Sacrificio de Isaac" do retablo de San Bieito de Valladolid, de Alonso Berruguete; "Santo enterro", de Juan de Juni.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.5.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas de El Greco: "O expolio", "A Santa Liga" ou "Adoración do nome de Xesús", "O martirio de San Mauricio", "O enterro do Señor de Orgaz", "A adoración dos pastores", "O cabaleiro da man no peito". 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Unidade e diversidade do Barroco. Linguaxe artística ao servizo do poder civil e eclesiástico. Urbanismo barroco. Igrexas e pazos. Principais tendencias. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Barroco, en relación co seu contexto histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB3.6.1. Explica as características esenciais do Barroco. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.6.2. Especifica as diferenzas entre a concepción barroca da arte e a renacentista. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.6.3. Compara a arquitectura barroca coa renacentista. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.6.4. Explica as características xerais do urbanismo barroco. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.6.5. Compara a escultura barroca coa renacentista a través da representación de "<i>David</i>" por Michelangelo e por Bernini. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.6.6. Describe as características xerais da pintura barroca e especifica as diferenzas entre a Europa católica e a protestante. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen cias clave
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.6.7. Distingue e caracteriza as grandes tendencias da pintura barroca en Italia e os seus principais representantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.6.8. Especifica as peculiaridades da pintura barroca flamenga e holandesa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Función social da arte no Barroco. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Explicar a función social da arte especificando o papel desempeñado por patróns, academias, clientes e artistas, e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.7.1. Describe o papel desempeñado no século XVIII polas academias en toda Europa e, en particular, polo Salón de París. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Comentario de obras de arte: arte do Barroco. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do Barroco, aplicando un método que abranca diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.8.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco europeo do século XVII: fachada de San Pedro do Vaticano, de Carlo Maderno; columnata da praza de San Pedro do Vaticano, de Bernini; San Carlos das Catro Fontes en Roma, de Borromini; Pazo de Versailles, de Le Vau, J.H. Mansart e Le Nôtre. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.8.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas de Bernini: "David", "Apolo" e "Dafne", "A éxtase de Santa Teresa", "Cátedra de San Pedro". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.8.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Barroco europeo do século XVII: "Vocación de San Mateo" e "Morte da Virxe", de Caravaggio; "Triunfo de Baco e Ariadna", na bóveda do pazo Farnese de Roma, de Annibale Carracci; "Adoración do nome de Xesús", bóveda de Il Gesù en Roma, de Gaulli (Il Baciccia); "Adoración dos Magos", "As tres Grazas" e "O xardín do Amor", de Rubens; "A lección de anatomía do doutor Tulpy", "A rolda nocturna", de Rembrandt. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B3.9. Barroco hispánico. Urbanismo e arquitectura. Imaxinaría barroca. Achega da pintura española: grandes figuras do Século de Ouro. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.9. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte española do Barroco, en relación co seu contexto histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB3.9.1. Explica as características do urbanismo barroco en España e a evolución da arquitectura española durante o século XVII. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.9.2. Explica as características da imaxinaría barroca española do século XVII e compara a escola castelá coa andaluza. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.9.3. Explica as características xerais da pintura española do século XVII. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.9.4. Describe as características e evolución da pintura de Velázquez a través dalgunhas das súas obras máis significativas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen- cias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Comentario de obras de arte: arte española do Barroco. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte española do Barroco, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco español do século XVII: Praza Maior de Madrid, de Xoán Gómez de Mora; Retablo de Santo Estevo de Salamanca, de Churriguera. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.10.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Barroco español do século XVII: "Piedad", de Gregorio Fernández; "Inmaculada do facistol", de Alonso Cano; "Magdalena penitente", de Pedro de Mena. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas españolas do Barroco español do século XVII: "Martirio de San Filipe", "O soño de Xacob" e "O zambro", de Ribera; "Bodegón" do Museo do Prado, de Zurbarán; "O augador de Sevilla", "Os borrachos", "A fragua de Vulcano", "A rendición de Breda", "O Príncipe Baltasar Carlos a cabalo", "A Venus do espello", "As meninas" e "As fiandeiras", de Velázquez; "A Sagrada Familia do paxariño", "A Inmaculada de El Escorial", "Os nenos da concha" e "Nenos xogando aos dados", de Murillo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Século XVIII. Mantemento do Barroco. Refinamento rococó. Neoclasicismo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do século XVIII, relacionando cada un dos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.1. Explica o século XVIII como época de coexistencia de vellos e novos estilos artísticos nun contexto histórico de cambios profundos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen cias clave
	e Romanticismo.	seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.2. Compara o Barroco tardío e o Rococó, e especifica a diferente concepción da vida e a arte que encerran. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.3. Explica as razóns do xurdimento do Neoclasicismo e as súas características xerais en arquitectura, escultura e pintura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.4. Comenta a escultura neoclásica a través da obra de Canova. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.5. Especifica as posibles coincidencias entre o Neoclasicismo e o Romanticismo na pintura de David. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.6. Distingue entre a corrente tradicional e a clasicista da arquitectura barroca española do século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.7. Explica a figura de Salzillo como derradeiro representante da imaxinaría relixiosa española en madeira policromada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Comentario de obras de arte: arte do século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do século XVIII, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do século XVIII: fachada do Hospicio de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; fachada do Obradoiro da catedral de Santiago de Compostela, de Casas e Novoa; Pazo Real de Madrid, de Juvara e Sacchetti; Panteón de París, de Soufflot; Museo do Prado en Madrid, de Juan de Villanueva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do século XVIII: "A oración no horto", de Salzillo; "Eros e Psique" e "Paulina Bonaparte", de Canova. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de David: "O xuramento dos Horacios" e "A morte de Marat". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Traballo de investigación en historia da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre o proceso de construción da nova basílica de San Pedro do Vaticano ao longo dos séculos XVI e XVII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.14. Conservación do patrimonio: arte moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.14. Respetar as creacións da arte da Idade Moderna, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.14.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte dos séculos XVI ao XVIII que se conservan en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen- cias clave
Bloque 4. O século XIX: a arte dun mundo en transformación				
▪ n	▪ B4.1. A figura de Goya.	▪ B4.1. Analizar a obra de Goya e identificar nela os trazos propios das correntes da súa época e os que anticipan diversas vangardas posteriores.	▪ HAB4.1.1. Analiza a evolución da obra de Goya como pintor e gravador, desde a súa chegada á Corte ata o seu exilio final en Bordeos.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB4.1.2. Compara a visión de Goya nas series de gravados "Os caprichos" e "Os disparates ou proverbios".	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ d ▪ e ▪ m ▪ n	▪ B4.2. Comentario de obras de arte: Goya.	▪ B4.2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas de Goya, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	▪ HAB4.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Goya: "O parasol", "A familia de Carlos IV", "O 2 de maio de 1808 en Madrid" ("A loita cos mamelucos"), "Os fusilamentos do 3 de maio de 1808"; desastre nº 15 ("E non hai remedio") da serie "Os desastres da guerra"; "Saturno devorando un fillo" e "A leiteira de Bordeos".	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B4.3. A Revolución Industrial e o impacto dos novos materiais na arquitectura. Do Historicismo ao Modernismo. A Escola de Chicago. Nacemento do urbanismo moderno.	▪ B4.3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	▪ HAB4.3.1. Describe as características e a evolución da arquitectura do ferro no século XIX, en relación cos avances e as necesidades da revolución industrial.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CMCCT
			▪ HAB4.3.2. Explica as diferenzas entre enxeñeiros e arquitectos na primeira metade do século XIX.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.3.3. Explica as características do neoclasicismo arquitectónico durante o Imperio de Napoleón. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.3.4. Explica as características do historicismo en arquitectura e a súa evolución cara ao eclecticismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.3.5. Explica as características e principais tendencias da arquitectura modernista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.3.6. Especifica as achegas da Escola de Chicago á arquitectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.3.7. Describe as características e os obxectivos das remodelacións urbanas de París, Barcelona e Madrid na segunda metade do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Comentario de obras de arte: arquitectura do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: templo da Madalena en París, de Vignon; Parlamento de Londres, de Barry e Pugin; Auditorio de Chicago, de Sullivan e Adler; torre Eiffel de París; templo da Sagrada Familia en Barcelona, de Gaudí. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Evolución da pintura: Romanticismo, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da pintura do 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.5.1. Describe as características do Romanticismo na pintura e distingue entre o romanticismo da liña de Ingres e o romanticismo da cor de Gericault e Delacroix. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen- cias clave
	Realismo, Impresionismo e Simbolismo. Os postimpresionistas, xerme das vangardas pictóricas do século XX.	século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	▪ HAB4.5.2. Compara as visións románticas da paisaxe en Constable e Turner.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB4.5.3. Explica o Realismo e a súa aparición no contexto dos cambios sociais e culturais de mediados do século XIX.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			▪ HAB4.5.4. Compara o Realismo co Romanticismo.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB4.5.5. Describe as características xerais do Impresionismo e o Neoimpresionismo.	▪ CCEC ▪ CCL
			▪ HAB4.5.6. Define o concepto de postimpresionismo e especifica as achegas de Cézanne e Van Gogh como precursores das grandes correntes artísticas do século XX.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB4.5.7. Explica o Simbolismo de finais do século XIX como reacción fronte ao Realismo e ao Impresionismo.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B4.6. Función social da arte no século XIX.	▪ B4.6. Explicar a evolución cara á independencia dos artistas respecto aos clientes, especificando o papel desempeñado polas academias, os	▪ HAB4.6.1. Explica os cambios que se producen no século XIX nas relacións entre artistas e clientes, referidos á pintura.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		salóns, as galerías privadas e os marchantes.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.7. Comentario de obras de arte: o século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.7. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da pintura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.7.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do século XIX: "O baño turco", de Ingres; "A balsa da Medusa", de Gericault; "A liberdade guiando o pobo", de Delacroix; "O carro de feo", de Constable; "Chuvia, vapor e velocidade", de Turner; "O enterro de Ornans", de Courbet; "O ánxelus", de Millet; "Almorzo sobre a herba", de Manet; "Impresión, sol nacente" e a serie sobre a Catedral de Ruán, de Monet; "Le Moulin de la Galette", de Renoir; "Unha tarde de domingo na Grande Jatte", de Seurat; "Xogadores de cartas" e "Mazás e laranxas", de Cézanne; "A noite estrelada" e "O segador", de Van Gogh; "Visión despois do sermón" e "O mercado" ("Ta matete"), de Gauguin. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.8. Escultura: mantemento do clasicismo. Rodin. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.8. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da escultura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.8.1. Relaciona a produción e o academicismo dominante na escultura do século XIX coas transformacións levadas a cabo nas cidades (monumentos conmemorativos en prazas, parques e avenidas, e esculturas funerarias nos novos cemiterios). ▪ HAB4.8.2. Explica as características da renovación escultórica emprendida por Rodin. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC <ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competen cias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.9. Comentario de obras de arte: século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.9. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da escultura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Rodin: "O pensador" e "Os burgueses de Calais". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.10. Traballo de investigación en historia da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.10. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.10.1. Realiza un traballo de investigación sobre as exposicións universais do século XIX e a súa importancia desde o punto de vista arquitectónico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.10.2. Realiza un traballo de investigación sobre a influencia da fotografía e o gravado xaponés no desenvolvemento do Impresionismo, con referencias a obras concretas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.11. Conservación do patrimonio: arte do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.11. Respectar as creacións da arte do século XIX, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.11.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte do século XIX que se conservan en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
<p>Bloque 5. A ruptura da tradición: a arte na primeira metade do século XX</p>				

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. O fenómeno das vangardas nas artes plásticas: Fauvismo, Cubismo, Futurismo, Expresionismo, pintura abstracta, Dadaísmo e Surrealismo. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das vangardas artísticas das artes plásticas na primeira metade do século XX, relacionando cada unha delas cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.1. Define o concepto de vangarda artística en relación co acelerado ritmo de cambios na sociedade da época e a liberdade creativa dos/das artistas iniciada na centuria anterior. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.2. Describe a orixe e as características do Fauvismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.3. Describe o proceso de xestación e as características do Cubismo, distinguindo entre o Cubismo analítico e o sintético. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.4. Describe o ideario e os principios do futurismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.5. Identifica os antecedentes do expresionismo no século XIX, explica as súas características xerais e especifica as diferenzas entre os grupos alemáns "A ponte" e "O xinete azul". 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.6. Describe o proceso de xestación e as características da pintura abstracta, distingue a vertente cromática e a xeométrica, e especifica algunhas das súas correntes máis significativas, como o Suprematismo ruso ou o Neoplasticismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.7. Describe as características do Dadaísmo como actitude provocadora nun contexto de crise. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.8. Explica a orixe, as características e os obxectivos do Surrealismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.9. Explica a importancia dos pintores españois Picasso, Miró e Dalí no desenvolvemento das vangardas artísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.1.10. Explica a renovación temática, técnica e formal da escultura na primeira metade do século XX, distinguindo as obras relacionadas coas vangardas pictóricas e as que utilizan recursos ou linguaxes independentes. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n e 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Comentario de obras de arte: a plástica na primeira metade do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da plástica da primeira metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB5.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "A alegría de vivir", de Matisse; "As señoritas de Aviñón", "Retrato de Ambroise Vollard", "Natureza morta con cadeira de reixa de cana" e "Guernica", de Picasso; "A cidade que emerge", de Boccioni; "O berro", de Munch; "A rúa", de Kirchner; "Lírica" e "Sobre branco II", de Kandinsky; "Cadrado negro", de Malevich; "Composición II", de Mondrian; "L.H.O.O.Q.", de Duchamp; "O elefante das Celebes", de Ernst; "A chave dos campos", de Magritte; "O entroido de Arlequín" e "Mulleres e paxaros á luz da lúa", de Miró; "O xogo lúgubre" e "A persistencia da memoria", de Dalí. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.2.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas: "O profeta", de Gargallo; "Formas únicas de continuidade no espazo", de Boccioni; "Fonte", de Duchamp; "Muller peiteándose ante un espello", de Xulio González; "Mademoiselle Pogany I", de Brancusi; "Lagosta, nasa e cola de peixe", de Calder; "Figura reclinada", de Henry Moore. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Renovación da linguaxe arquitectónica: o funcionalismo do Movemento Moderno e a arquitectura orgánica. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura da primeira metade do século XX, relacionando cada unha delas cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB5.3.1. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do Movemento Moderno en arquitectura. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB5.3.2. Especifica as achegas da arquitectura orgánica ao Movemento Moderno. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> e n 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Comentario de obras de arte: arquitectura da primeira metade do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura da primeira metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB5.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: edificio da Bauhaus en Dessau (Alemaña), de Gropius; pavillón de Alemaña en Barcelona, de Mies van der Rohe; Vila Saboia en Poissy (Francia), de Le Corbusier; casa Kaufman (Casa da Cascada), de Frank Lloyd Wright. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> d e g m 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Traballo de investigación en Historia da Arte. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais coma as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB5.5.1. Realiza un traballo de investigación sobre o Grupo de Artistas e Técnicos Españoles Para o Progreso da Arquitectura Contemporánea (GATEPAC). 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA CD

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ n				▪ CSIEE
▪ d ▪ h ▪ m ▪ n ▪ p	▪ B5.6. Conservación do patrimonio: arte do século XX.	▪ B5.6. Respectar as manifestacións da arte da primeira metade do século XX, valorando a súa importancia como expresión da profunda renovación da linguaxe artística na que se sustenta a liberdade creativa actual.	▪ HAB5.6.1. Selecciona unha obra arquitectónica, unha escultura ou unha pintura da primeira metade do século XX, das existentes en Galicia, e xustifica a súa elección.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
Bloque 6. A universalización da arte desde a segunda metade do século XX				
▪ n	▪ B6.1. Predominio do Movemento Moderno ou Estilo Internacional en arquitectura. A arquitectura á marxe do estilo internacional: High Tech, arquitectura Posmoderna e Deconstrución.	▪ B6.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura desde a segunda metade do século XX, enmarcándoa nas novas relacións entre clientes, artistas e público que caracterizan ao mundo actual.	▪ HAB6.1.1. Explica o papel desempeñado no proceso de universalización da arte polos medios de comunicación de masas e as exposicións e feiras internacionais de arte. ▪ HAB6.1.2. Explica as razóns do mantemento e a difusión internacional do Movemento Moderno en arquitectura. ▪ HAB6.1.3. Distingue e describe as características doutras tendencias arquitectónicas á marxe do Movemento Moderno ou Estilo Internacional, en particular a High Tech, a posmoderna e a deconstrución.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Comentario de obras de arte: arquitectura desde a segunda metade do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura desde a segunda metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "Unité d'habitation" en Marsella, de Le Corbusier; edificio Seagram en Nova York, de M. van der Rohe e Philip Johnson; o museo Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; a Casa da Ópera de Sydney, de J. Utzon; o centro Pompidou de París, de R. Piano e R. Rogers; o AT & T Building de Nova York, de Philip Johnson; o museo Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Artes plásticas: das segundas vangardas á posmodernidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das artes plásticas desde a segunda metade do século XX, no marco das novas relacións entre clientes, artistas e público que caracterizan o mundo actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.3.1. Explica e compara o Informalismo europeo e o Expresionismo abstracto norteamericano. ▪ HAB6.3.2. Explica a abstracción postpictórica. ▪ HAB6.3.3. Explica o Minimalismo. ▪ HAB6.3.4. Explica a arte cinética e a Op-Art. ▪ HAB6.3.5. Explica a arte conceptual. ▪ HAB6.3.6. Explica a Arte Povera. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CCEC ▪ CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.3.7. Distingue e explica algunhas das principais correntes figurativas: Pop-Art, Nova Figuración, Hiperrealismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.3.8. Explica en que consisten as seguintes manifestacións de arte non duradeira: Happening, Body Art e Land Art. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.3.9. Describe os formulacións xerais da posmodernidade, referida ás artes plásticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Comentario de obras de arte: a arte desde a segunda metade do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte desde a segunda metade do século XX, aplicando un método que abranza diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.4.1. Identifica o autor e a corrente artística (non necesariamente o título), e analiza e comenta as seguintes obras: "Pintura" (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid), de Tapies; "Grito nº 7", de Antonio Saura; "One: number 31, 1950", de J. Pollock; "Ctesiphon III", de F. Stella; "Equivalente VIII", de Carl André; "Vega 200", de Vasarely; "Unha e tres cadeiras", de J. Kosuth; "Iglú con árbore", de Mario Merz; "Marilyn Monroe" (serigrafía de 1967), de A. Warhol; "O Papa que berra" (estudo a partir do retrato do Papa Inocencio X), de Francis Bacon; "A Gran Vía madrileña en 1974", de Antonio López. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Novos sistemas visuais: fotografía, cine e televisión, cartelismo e cómic. Combinación de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Explicar o desenvolvemento e a extensión dos novos sistemas visuais, como a fotografía, o cine, a televisión, o cartelismo ou o cómic, especificando o modo en que combinan diversas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.5.1. Explica brevemente o desenvolvemento dos novos sistemas visuais e as características da súa linguaxe expresiva: fotografía, cartel, cine, cómic, producións televisivas, videoarte e arte por computador. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	linguaxes expresivas.	linguaxes expresivas.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.6. Impacto das novas tecnoloxías na difusión e na creación artística. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.6. Describir as posibilidades que abriron as novas tecnoloxías, e explicar os seus efectos tanto para a creación artística como para a difusión da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.6.1. Especifica as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías para a creación artística e para a difusión da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.7. Arte e cultura visual de masas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.7. Identificar a presenza da arte na vida cotiá, e distinguir os ámbitos en que se manifesta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.7.1. Define o concepto de cultura visual de masas, e describe os seus trazos esenciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.7.2. Identifica a arte nos diferentes ámbitos da vida cotiá. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. O patrimonio artístico como riqueza cultural. A preocupación pola súa conservación. A UNESCO. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. Respectar as manifestacións da arte de todos os tempos, valorándoas como patrimonio cultural herdado que se debe conservar e transmitir ás xeracións futuras, e explicar que é o Patrimonio Mundial da UNESCO, así como a súa orixe e a súa finalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.8.1. Explica a orixe do Patrimonio Mundial da UNESCO e os seus obxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.8.2. Realiza un traballo de investigación relacionado cos bens artísticos de España e de Galicia inscritos no catálogo do Patrimonio Mundial da UNESCO. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 7. O vocabulario artístico				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Vocabulario artístico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Utilizar a terminoloxía específica da arte nas exposicións orais e escritas, denominando con precisión os elementos e as técnicas principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB7.1.1. Utiliza con corrección a terminoloxía específica das artes en exposicións orais e escritas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL

Grao mínimo de consecución para superar a materia: en todos os casos aplicarase o 50%.

BLOQUE 1. RAÍCES DA ARTE EUROPEA: O LEGADO DA ARTE CLÁSICA.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN. 50
HAB1.1.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as características da arte grega e identifica a súa evolución seleccionando información de fontes históricas ou historiográficas.
HAB1.1.2. Define o concepto de orde arquitectónica e compara as tres ordes da arquitectura grega.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece as ordes arquitectónicas gregas.
HAB1.1.3. Describe os tipos de templo grego, con referencia ás características arquitectónicas e a decoración escultórica.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os tipos de templos gregos e as súas características arquitectónicas e de decoración escultórica.
HAB1.1.4. Describe as características do teatro grego e a función das súas partes.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as características e as partes do teatro grego.
HAB1.1.5. Explica a evolución da figura humana masculina na escultura grega a partir do "Kouros" de Anavysos, o "Doríforo" (Policleto) e o "Apoxiomenos" (Lisipo).	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta a evolución da figura escultórica masculina nas obras "Kouros de Anavysos", o "Doríforo" de Policleto, e o "Apoxiomenos" de Lisipo.
HAB1.2.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte grega, e a consideración social da arte e dos/das artistas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica aos clientes da arte grega e a consideración social dos e das artistas.
HAB1.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas gregas: Partenón, Tribuna das Cariátides do Erecteion, templo de Atenea Niké e teatro de Epidauro.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta o Partenón, a Tribuna das Cariátides do Erecteion, o templo de Atenea Niké e o teatro de Epidauro.

HAB1.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas gregas: Kouros de Anavysos, Auriga de Delfos, Discóbolo (Mirón), Doríforo (Policleto), unha metopa do Partenón (Fidias), Hermes con Dioniso neno (Praxíteles), Apoxiomenos (Lisipo), Vitoria de Samotracia, Venus de Milo e friso do altar de Zeus en Pérgamo (detalle de Atenea e Gea).	Recoñece, analiza e comenta o Kouros de Anavysos, o Auriga de Delfos, o Discóbolo de Mirón, o Doríforo de Policleto, unha metopa do Partenón de Fidias, o Hermes con Dioniso Neno de Praxíteles, o Apoxiomenos de Lisipo, a Vitoria de Samotracia, a Venus de Milo e o friso do altar de Zeus en Pérgamo (o detalle de Atenea e Gea)
HAB1.4.1. Explica as características esenciais da arte romana e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as características da arte romana e identifica a súa evolución seleccionando información de fontes históricas ou historiográficas.
HAB1.4.2. Especifica as achegas da arquitectura romana en relación coa grega.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta as diferenzas da arquitectura romana en relación coa grega.
HAB1.4.3. Describe as características e funcións dos principais tipos de edificio romanos.	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera as características e funcións dos principais tipos de edificio romanos.
HAB1.4.4. Compara o templo e o teatro romanos cos respectivos gregos.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue con información comparativa os templos e os teatros dos romanos e os dos gregos.
HAB1.4.5. Explica os trazos principais da cidade romana a partir de fontes históricas ou historiográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os trazos principais da cidade romana a partir dunha fonte histórica ou historiográfica.
HAB1.4.6. Especifica as innovacións da escultura romana en relación coa grega.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue as innovacións da escultura romana en relación coa grega.
HAB1.4.7. Describe as características xerais dos mosaicos e a pintura en Roma a partir dunha fonte histórica ou historiográfica.	<ul style="list-style-type: none"> • Extrae as características dos mosaicos e das pinturas romanas a partir dunha fonte histórica.
HAB1.5.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte romana, e a consideración social da arte e dos/das artistas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica aos clientes da arte romana e a consideración social dos e das artistas.
HAB1.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas romanas: Maison Carrée de Nimes, Panteón de Roma, teatro de Mérida, Coliseo de Roma, basílica de Maxencio e Constantino en Roma, ponte de Alcántara, acueduto de Segovia, arco de Tito en Roma e columna de Traxano en Roma.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a Maison Carrée de Nimes, o Panteón de Roma, o teatro de Mérida, o Coliseo de Roma, a basílica de Maxencio e Constantino en Roma, a ponte de Alcántara, o acueduto de Segovia, o Arco de Tito en Roma e a columna de Traxano en Roma.
HAB1.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas romanas: Augusto de Prima Porta, estatua ecuestre de Marco Aurelio, relevo do Arco de Tito (detalle dos soldados co candelabro e outros obxectos do Templo de Xerusalén) e relevo da columna de Traxano.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta o Augusto de Prima Porta, a estatua ecuestre de Marco Aurelio, o relevo do Arco de Tito (o detalle dos soldados co candelabro e outros obxectos do Templo de Xerusalén) e o relevo da columna de Traxano.
HAB1.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre Fidias.	<ul style="list-style-type: none"> • Selecciona información sobre Fidias.
HAB1.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre o debate acerca da autoría grega ou romana do grupo escultórico de "Laocoonte e os seus fillos".	<ul style="list-style-type: none"> • Selecciona información sobre a autoría do grupo escultórico de "Laocoonte e os seus fillos"
HAB1.8.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis	<ul style="list-style-type: none"> • Elabora un listado coas obras da arte antiga que se conservan en Galicia e

salientables da arte antiga que se conservan en Galicia.	resume as súas características.
BLOQUE 2. NACEMENTO DA TRADICIÓN ARTÍSTICA OCCIDENTAL: A ARTE MEDIEVAL.	
HAB2.1.1. Explica as características esenciais da arte paleocristiá e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica a evolución da arte paleocristiá a partir de fontes históricas ou historiográficas.
HAB2.1.2. Describe a orixe, as características e a función da basílica paleocristiá.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue a orixe, as características e a función da basílica dos primeiros cristiáns.
HAB2.1.3. Describe as características e función dos baptisterios, mausoleos e "martiria" paleocristiáns, e as súas partes.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as características e funcións dos baptisterios, mausoleos e "martiria" dos primeiros cristiáns.
HAB2.1.4. Explica a evolución da pintura e o mosaico na arte paleocristiá, con especial referencia á iconografía.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe o proceso evolutivo da pintura e o mosaico na arte paleocristiá.
HAB2.2.1. Explica as características esenciais da arte bizantina a partir de fontes históricas ou historiográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as características esenciais da arte de Bizancio a partir de fontes históricas ou historiográficas.
HAB2.2.2. Explica a arquitectura bizantina a través da igrexa de Santa Sofía de Constantinopla.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a igrexa de Santa Sofía de Constantinopla como exemplo da arquitectura de Bizancio.
HAB2.2.3. Describe as características do mosaico bizantino e dos temas iconográficos do Pantocrátor e a Virxe e a Déesis, así como a súa influencia na arte occidental.	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera as características do mosaico bizantino e dos temas iconográficos do Pantocrátor e a Virxe e a Déesis, así como a súa influencia na arte occidental.
HAB2.3.1. Identifica, analiza e comenta o mosaico do Cortexo da emperatriz Teodora en San Vital de Rávena.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta o mosaico do Cortexo da Emperatriz Teodora en San Vital de Rávena.
HAB2.4.1. Define o concepto de arte prerrománica e especifica as súas manifestacións en España e en Galicia.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica o concepto de arte prerrománica e distingue as súas obras máis salientables en España e en Galicia.
HAB2.4.2. Identifica e clasifica razoadamente no seu estilo as seguintes obras: San Pedro da Nave (Zamora), Santa María do Naranco (Oviedo), San Miguel da Escalada (León), Santa Comba de Bande e San Miguel de Celanova (Ourense).	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta San Pedro da Nave en Zamora, Santa María do Naranco en Oviedo, San Miguel da Escalada en León, Santa Comba de Bande e San Miguel de Celanova.
HAB2.5.1. Describe as características xerais da arte románica a partir de fontes históricas ou historiográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as características da arte románica a partir de fontes históricas ou historiográficas.
HAB2.5.2. Describe as características e as funcións das igrexas e dos mosteiros na arte románica.	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera as funcións e as características das igrexas e dos mosteiros na arte románica.
HAB2.5.3. Explica as características da escultura e a pintura románicas, con especial referencia á iconografía.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue as características das artes plásticas románicas, con especial referencia á iconografía.
HAB2.6.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte románica.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica aos clientes da arte románica e a consideración social dos artistas.
HAB2.7.1. Identifica, analiza e comenta as esculturas románicas do Xuízo Final no	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta o grupo escultórico do Xuízo Final no tímpano

tímpano de Santa Fe de Conques (Francia).	de Santa Fe de Conques.
HAB2.8.1. Describe as características xerais da arte gótica a partir de fontes históricas ou historiográficas.	• Sinala as características da arte gótica a partir de fontes históricas ou historiográficas.
HAB2.8.2. Describe as características e a evolución da arquitectura gótica e especifica os cambios introducidos respecto á románica.	• Distingue as características e a evolución da arquitectura gótica en comparación coa románica.
HAB2.8.3. Describe as características e a evolución da escultura gótica, e especifica as súas diferenzas tipolóxicas, formais e iconográficas respecto á escultura románica.	• Distingue as características e a evolución da escultura gótica en comparación coa románica.
HAB2.8.4. Recoñece e explica as innovacións da pintura de Giotto e do Trecento italiano respecto á pintura románica e bizantina.	• Compara as innovacións da pintura de Giotto di Bondone con respecto á pintura anterior.
HAB2.8.5. Explica as innovacións da pintura flamenga do século XV e cita algunhas obras dos seus principais representantes.	• Sinala as innovacións dos “primitivos flamengos” do século XV e cita as obras máis importantes dos seus representantes.
HAB2.9.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte gótica, e a súa variación respecto ao románico.	• Identifica aos clientes da arte gótica e a consideración social dos artistas, en comparación coa arte románica.
HAB2.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental da catedral de Reims, interior da planta superior da Sainte Chapelle de París.	• Recoñece, analiza e comenta a fachada occidental da catedral de Reims e o interior da planta superior da Sainte Chapelle de París.
HAB2.10.2. Identifica, analiza e comenta o grupo da Anunciación e a Visitación da catedral de Reims.	• Recoñece, analiza e comenta o grupo escultórico da Anunciación e a Visitación da catedral de Reims.
HAB2.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas góticas: escena de "A fuxida a Exipto", de Giotto, na Capela Scrovegni de Padua, "Matrimonio Arnolfini", de Jan Van Eyck, "O descendemento da cruz", de Roger van der Weyden, e o "Xardín das Delicias, de Hieronymus Bosch.	• Recoñece, analiza e comenta “A fuxida de Exipto” de Giotto, na Capela Scrovegni de Padua, “Matrimonio Arnolfini” de Jan Van Eyck, “O descendemento da cruz” de Roger van der Weyden, e o “Xardín das Delicias de Hieronymus Bosch.
HAB2.11.1. Explica as características e evolución da arte románica e gótica en España.	• Describe as características e o proceso evolutivo da arte románica e da arte gótica en España.
HAB2.11.2. Explica as características xerais da arte islámica a partir de fontes históricas ou historiográficas.	• Sinala as características da arte islámica a partir de fontes históricas ou historiográficas.
HAB2.11.3. Describe os trazos esenciais da mesquita e o pazo islámico.	• Resume os trazos da mesquita e do pazo islámico.
HAB2.11.4. Explica a evolución da arte hispanomusulmá.	• Recoñece a evolución da arte hispanomusulmá.
HAB2.11.5. Explica as características da arte mudéxar e especifica, con exemplos de obras concretas, as diferenzas entre o mudéxar popular e o cortesán.	• Sinala as características da arte mudéxar e cita exemplos do mudéxar popular e do mudéxar cortesán.
HAB2.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas	• Recoñece, analiza e comenta San Vicente de Cardona en Barcelona, San

románicas: San Vicente de Cardona (Barcelona), San Martín de Frómista e a catedral de Santiago de Compostela.	Martín de Frómista en Palencia e a catedral de Santiago de Compostela.
HAB2.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas románicas: "A dúbida de San Tomé", no ángulo do claustro de San Domingos de Silos (Burgos), "Última cea" do capitel historiado do claustro de San Xoán da Peña (Huesca) e fachada de Praterías e Pórtico da Gloria da catedral de Santiago.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta "A dúbida de Santo Tomé", no ángulo do claustro de San Domingos de Silos en Burgos, "Última cea" do capitel historiado do claustro de San Xoán da Peña en Burgos e a fachada de Praterías e o Pórtico da Gloria da catedral de Santiago de Compostela.
HAB2.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas murais románicas: bóveda da Anunciación aos pastores no Panteón Real de San Isidoro de León, e ábsida de San Clemente de Tahull (Lleida).	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a pintura da bóveda da Anunciación aos pastores no Panteón Real de San Isidoro de León, e a pintura da ábsida de San Clemente de Tahull en Lleida.
HAB2.12.4. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental e interior da catedral de León, interior da catedral de Barcelona, e interior da igrexa de San Xoán dos Reis, de Toledo.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a fachada occidental e interior da catedral de León, o interior da catedral de Barcelona, e o interior da igrexa de San Xoán dos Reis de Toledo.
HAB2.12.5. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas góticas: tímpano da Portada do Sarmental da catedral de Burgos, e retablo de Gil de Siloé, na Cartuxa de Miraflores (Burgos).	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta o tímpano da Portada do Sarmental da catedral de Burgos, e o retablo de Gil de Siloé na Cartuxa de Miraflores en Burgos.
HAB2.12.6. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras hispanomusulmás: Mesquita de Córdoba, Aljafería de Zaragoza, Giralda de Sevilla e Alhambra de Granada.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a Mesquita de Córdoba, a Aljafería de Zaragoza, a Giralda de Sevilla e a Alhambra de Granada.
HAB2.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre o tratamento iconográfico e o significado da visión apocalíptica de Cristo e o Xuízo Final na arte medieval.	<ul style="list-style-type: none"> • Selecciona información sobre o tratamento iconográfico e o significado da visión apocalíptica de Cristo e o Xuízo Final na arte medieval.
HAB2.14.1. Explica a importancia da arte románica no Camiño de Santiago.	<ul style="list-style-type: none"> • Relaciona a expansión da arte románica coa peregrinación a través do Camiño de Santiago.
HAB2.14.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables de arte medieval que se conservan en Galicia.	<ul style="list-style-type: none"> • Elabora un listado coas obras de arte medieval que se conservan en Galicia e resume as súas características.

BLOQUE 3. DESENVOLVEMENTO E EVOLUCIÓN DA ARTE EUROPEA NO MUNDO MODERNO.

HAB3.1.1. Explica as características esenciais do Renacemento italiano e a súa periodización a partir de fontes históricas ou historiográficas.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características do Renacemento italiano e os seus períodos a partir de fontes históricas ou historiográficas.
HAB3.1.2. Especifica as características da arquitectura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo.	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera as características da arquitectura renacentista italiana desde o Quattrocento ata o manierismo.
HAB3.1.3. Especifica as características da escultura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo.	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera as características da escultura renacentista italiana desde o Quattrocento ata o manierismo.
HAB3.1.4. Especifica as características da pintura renacentista italiana e explica a	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera as características da pintura renacentista italiana desde o

súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo.	Quattrocento ata o manierismo.
HAB3.1.5. Compara a pintura italiana do Quattrocento coa dos pintores góticos flamengos contemporáneos.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta comparativamente a pintura italiana do Quattrocento coa dos “primitivos flamengos”.
HAB3.1.6. Explica a peculiaridade da pintura veneciana do Cinquecento e cita os artistas máis representativos.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica a pintura veneciana do Cinquecento cos seus autores máis representativos.
HAB3.2.1. Describe a práctica do patrocinio no Renacemento italiano e as novas reivindicacións dos artistas en relación co seu recoñecemento social e a natureza do seu labor.	Define o concepto do patrocinio no Renacemento italiano e a nova consideración social dos artistas.
HAB3.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento italiano: cúpula de Santa María das Flores e interior da igrexa de San Lorenzo, ambas en Florencia e de Brunelleschi; pazo Médici-Riccardi en Florencia, de Michelozzo; fachada de Santa María Novella e do pazo Rucellai, ambos en Florencia e de Alberti; templo de San Pietro in Montorio en Roma, de Bramante; cúpula e proxecto de planta de San Pedro do Vaticano, de Michelangelo; Il Gesù en Roma, de Giacomo della Porta e Vignola; Villa Capra (Villa Rotonda) en Vicenza, de Palladio.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a cúpula de Santa María das Flores e o interior da igrexa de San Lorenzo en Florencia, de Brunelleschi; o pazo Médici-Riccardi en Florencia, de Michelozzo; a fachada de Santa María Novella e do pazo Rucellai en Florencia, de Alberti; o templo de San Pietro in Montorio en Roma, de Bramante; a cúpula e o proxecto de planta de San Pedro do Vaticano, de Michelangelo; Il Gesù en Roma, de Giacomo della Porta e Vignola; Villa Capra (Villa Rotonda) en Vicenza, de Palladio.
HAB3.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Renacemento italiano: primeiro panel da "Porta do Paraíso" (da creación do mundo á expulsión do Paraíso), de Ghiberti; "Gattamelata", de Donatello; "Piedade" do Vaticano, "David", "Moisés" e as tumbas mediceas, de Michelangelo; "O rapto das sabinas", de Ciambologna.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta o primeiro panel da “Porta do Paraíso” (da creación do mundo á expulsión do Paraíso), de Ghiberti; “Gattamelata” de Donatello; “Piedade” do Vaticano, “David”, “Moisés”, e as tumbas mediceas, de Michelangelo; “O rapto das sabinas”, de Ciambologna.
HAB3.3.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Renacemento italiano: "O tributo da moeda" e "A Trindade", de Masaccio; "Anunciación" do Convento de San Marcos en Florencia, de Fra Angelico; "Madonna do Duque de Urbino", de Piero della Francesca; "A Virxe das rochas", "A última cea" e "A Gioconda", de Leonardo da Vinci; "A Escola de Atenas" de Rafael; a bóveda e o "Xuízo Final" da Capela Sixtina, de Michelangelo; "A tempestade", de Giorgione; "Venus de Urbino" e "Carlos V en Mühlberg", de Tiziano; "O lavatorio", de Tintoretto; "As vodas de Caná", de Veronés.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta “O tributo da moeda” e “A Trindade” de Masaccio; “Anunciación” do Convento de San Marcos de Florencia, de Fra Angelico; “Madonna do Duque de Urbino”, de Piero della Francesca; “A Virxe das rochas”, “A última cea” e “A Gioconda”, de Leonardo da Vinci; “A Escola de Atenas” de Rafael Sanzio; as pinturas da bóveda e o “Xuízo Final” da Capela Sistina, de Michelangelo; “A tempestade”, de Giorgione; “Venus de Urbino” e “Carlos V en Mühlberg”, de Tiziano; “O lavatorio”, de Tintoretto”; “As vodas de Caná” de Veronés.
HAB3.4.1. Especifica as características peculiares do Renacemento español en comparación co italiano.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara o Renacemento español co italiano.
HAB3.4.2. Describe a evolución da arquitectura renacentista española.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume a evolución da arquitectura renacentista española.
HAB3.4.3. Explica a peculiaridade da escultura renacentista española.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume a evolución da escultura renacentista española.

HAB3.4.4. Explica as características da pintura de El Greco a través dalgunhas das súas obras máis representativas.	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera as características da pintura de El Greco coas súas obras máis representativas.
HAB3.5.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento español: fachada da Universidade de Salamanca; pazo de Carlos V na Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; mosteiro de San Lorenzo de El Escorial, de Juan de Herrera.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a fachada da Universidade de Salamanca; o pazo de Carlos V na Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; o mosteiro de San Lorenzo do Escorial, de Juan de Herrera.
HAB3.5.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do Renacemento español: "Sacrificio de Isaac" do retablo de San Bieito de Valladolid, de Alonso Berruguete; "Santo enterro", de Juan de Juni.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta "O sacrificio de Isaac" do retablo de San Bieito de Valladolid, de Alonso Berruguete; "Santo enterro", de Juan de Juni.
HAB3.5.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas de El Greco: "O expolio", "A Santa Liga" ou "Adoración do nome de Xesús", "O martirio de San Mauricio", "O enterro do Señor de Orgaz", "A adoración dos pastores", "O cabaleiro da man no peito".	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta as obras do Greco: "O expolio", "A Santa Liga" ou "Adoración do nome de Xesús", "O martirio de San Mauricio", "O enterro do Señor de Orgaz", "A adoración dos pastores", "O cabaleiro da man no peito"
HAB3.6.1. Explica as características esenciais do Barroco.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características do Barroco.
HAB3.6.2. Especifica as diferenzas entre a concepción barroca da arte e a renacentista.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara a concepción barroca da arte coa renacentista.
HAB3.6.3. Compara a arquitectura barroca coa renacentista.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as diferenzas entre a arquitectura barroca e a renacentista.
HAB3.6.4. Explica as características xerais do urbanismo barroco.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características do urbanismo barroco.
HAB3.6.5. Compara a escultura barroca coa renacentista a través da representación de "David" por Michelangelo e por Bernini.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta a representación de "David" feita por Michelangelo e a feita por Bernini.
HAB3.6.6. Describe as características xerais da pintura barroca e especifica as diferenzas entre a Europa católica e a protestante.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características da pintura barroca, distinguindo entre a dos países católicos e a dos protestantes.
HAB3.6.7. Distingue e caracteriza as grandes tendencias da pintura barroca en Italia e os seus principais representantes.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as tendencias da pintura barroca italiana e os seus principais representantes.
HAB3.6.8. Especifica as peculiaridades da pintura barroca flamenga e holandesa.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as características da pintura barroca flamenga e holandesa.
HAB3.7.1. Describe o papel desempeñado no século XVIII polas academias en toda Europa e, en particular, polo Salón de París.	<ul style="list-style-type: none"> • Valora o papel das academias no mundo da arte do século XVIII.
HAB3.8.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco europeo do século XVII: fachada de San Pedro do Vaticano, de Carlo Maderno; columnata da praza de San Pedro do Vaticano, de Bernini; San Carlos das Catro Fontes en Roma, de Borromini; Pazo de Versailles, de Le Vau, J.H. Mansart e Le Nôtre.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a fachada de San Pedro do Vaticano, de Maderno; a columnata da praza de San Pedro do Vaticano, de Bernini; a igrexa de San Carlos das Catro Fontes en Roma, de Borromini; e o Pazo de Versailles, de Le Vau, Mansart e Le Nôtre.

<p>HAB3.8.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas de Bernini: "David", "Apolo" e "Dafne", "A éxtase de Santa Teresa", "Cátedra de San Pedro"</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta as esculturas de Bernini: "David", "Apolo e Dafne", "A éxtase de Santa Teresa", "Cátedra de San Pedro"
<p>HAB3.8.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Barroco europeo do século XVII: "Vocación de San Mateo" e "Morte da Virxe", de Caravaggio; "Triunfo de Baco e Ariadna", na bóveda do pazo Farnese de Roma, de Annibale Carracci; "Adoración do nome de Xesús", bóveda de Il Gesù en Roma, de Gaulli (Il Baciccia); "Adoración dos Magos", "As tres Grazas" e "O xardín do Amor", de Rubens; "A lección de anatomía do doutor Tulpy", "A rolda nocturna", de Rembrandt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a "Vocación de San Mateo" e "Morte da Virxe", de Caravaggio; "Triunfo de Baco e Ariadna" na bóveda do pazo Farnese de Roma, de Annibale Carracci; "Adoración do nome de Xesús", bóveda de Il Gesù en Roma, de Gaulli (Il Baciccia); "Adoración dos Magos", "As tres Grazas" e "O xardín do Amor", de Rubens; "A lección de anatomía do doutor Tulpy", "A rolda nocturna", de Rembrandt.
<p>HAB3.9.1. Explica as características do urbanismo barroco en España e a evolución da arquitectura española durante o século XVII.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características do urbanismo barroco español e a evolución da arquitectura española durante o século XVII.
<p>HAB3.9.2. Explica as características da imaxinaría barroca española do século XVII e compara a escola castelá coa andaluza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue as características da escola castelá e da escola andaluza na escultura barroca.
<p>HAB3.9.3. Explica as características xerais da pintura española do século XVII.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as características da pintura española do século XVII.
<p>HAB3.9.4. Describe as características e evolución da pintura de Velázquez a través dalgunhas das súas obras máis significativas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera as características da pintura de Velázquez a través das súas obras máis significativas.
<p>HAB3.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco español do século XVII: Praza Maior de Madrid, de Xoán Gómez de Mora; Retablo de Santo Estevo de Salamanca, de Churriguera.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a Praza Maior de Madrid, de Xoán Gómez de Mora; o Retablo de Santo Estevo de Salamanca, de Churriguera.
<p>HAB3.10.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Barroco español do século XVII: "Piedad", de Gregorio Fernández; "Inmaculada do facistol", de Alonso Cano; "Magdalena penitente", de Pedro de Mena.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta "Piedad" de Gregorio Fernández; "Inmaculada do facistol" de Alonso Cano; "Magdalena Penitente" de Pedro de Mena.
<p>HAB3.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas españolas do Barroco español do século XVII: "Martirio de San Filipe", "O soño de Xacob" e "O zambro", de Ribera; "Bodegón" do Museo do Prado, de Zurbarán; "O augador de Sevilla", "Os borrachos", "A fragua de Vulcano", "A rendición de Breda", "O Príncipe Baltasar Carlos a cabalo", "A Venus do espello", "As meninas" e "As fiandeiras", de Velázquez; "A Sagrada Familia do paxariño", "A Inmaculada de El Escorial", "Os nenos da concha" e "Nenos xogando aos dados" de Murillo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta "Martirio de San Filipe", "O soño de Xacob" e "O zambro" de Ribera; "Bodegón" do Museo do Prado, de Zurbarán; "O augador de Sevilla", "Os borrachos", "A fragua de Vulcano", "A rendición de Breda", "O príncipe Baltasar Carlos a cabalo", "A Venus do espello", "As meninas" e "As fiandeiras", de Velázquez; "A Sagrada Familia do Paxariño", "A Inmaculada de El Escorial", "Os nenos da concha" e "Nenos xogando aos dados" de Murillo.
<p>HAB3.11.1. Explica o século XVIII como época de coexistencia de vellos e novos estilos artísticos nun contexto histórico de cambios profundos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue como no século XVIII coexisten os vellos e os novos estilos artísticos.
<p>HAB3.11.2. Compara o Barroco tardío e o Rococó, e especifica a diferente concepción da vida e a arte que encerran.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue a diferente concepción da vida e da arte entre o Barroco tardío e o Rococó.

HAB3.11.3. Explica as razóns do xurdimento do Neoclasicismo e as súas características xerais en arquitectura, escultura e pintura.	<ul style="list-style-type: none"> • Establece as causas do xurdimento do Neoclasicismo e resume as súas características xerais.
HAB3.11.4. Comenta a escultura neoclásica a través da obra de Canova.	<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza a obra de Canova para entender a escultura neoclásica.
HAB3.11.5. Especifica as posibles coincidencias entre o Neoclasicismo e o Romanticismo na pintura de David.	<ul style="list-style-type: none"> • Investiga a pintura de David e as posibles coincidencias entre o Neoclasicismo e o Romanticismo na súa obra.
HAB3.11.6. Distingue entre a corrente tradicional e a clasicista da arquitectura barroca española do século XVIII.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as diferenzas entre a arquitectura barroca tradicional e a clasicista do século XVIII.
HAB3.11.7. Explica a figura de Salzillo como derradeiro representante da imaxinaría relixiosa española en madeira policromada.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta a obra de Salzillo como escultor en madeira policromada.
HAB3.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do século XVIII: fachada do Hospicio de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; fachada do Obradoiro da catedral de Santiago de Compostela, de Casas e Novoa; Pazo Real de Madrid, de Juvara e Sacchetti; Panteón de París, de Soufflot; Museo do Prado en Madrid, de Juan de Villanueva.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta a fachada do Hospicio de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; a fachada do Obradoiro, da catedral de Santiago de Compostela, de Casas e Novoa; o Pazo Real de Madrid, de Juvara e Sacchetti; o Panteón de París, de Soufflot; o Museo do Prado en Madrid, de Juan de Villanueva.
HAB3.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do século XVIII: "A oración no horto", de Salzillo; "Eros e Psique" e "Paulina Bonaparte", de Canova.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta "A oración no horto", de Salzillo; "Eros e Psique" e "Paulina Bonaparte", de Canova.
HAB3.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de David: "O xuramento dos Horacios" e "A morte de Marat".	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta "O xuramento dos Horacios" e "A morte de Marat", de David.
HAB3.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre o proceso de construción da nova basílica de San Pedro do Vaticano ao longo dos séculos XVI e XVII.	<ul style="list-style-type: none"> • Selecciona información sobre a construción da nova basílica de San Pedro do Vaticano ao longo dos séculos XVI e XVII.
HAB3.14.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte dos séculos XVI ao XVIII que se conservan en Galicia.	<ul style="list-style-type: none"> • Elabora un listado coas obras de arte dos séculos XVI ao XVIII que se conservan en Galicia e resume as súas características.

BLOQUE 4. O SÉCULO XIX: A ARTE DUN MUNDO EN TRANSFORMACIÓN.

HAB4.1.1. Analiza a evolución da obra de Goya como pintor e gravador, desde a súa chegada á Corte ata o seu exilio final en Bordeos.	<ul style="list-style-type: none"> • Describe o proceso evolutivo da obra de Goya.
HAB4.1.2. Compara a visión de Goya nas series de gravados "Os caprichos" e "Os disparates ou proverbios".	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta a visión de Goya nas series de gravados "Os caprichos" e "Os disparates ou proverbios"
HAB4.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Goya: "O parasol", "A familia de Carlos IV", "O 2 de maio de 1808 en Madrid" ("A loita cos mamelucos"), "Os fusilamentos do 3 de maio de 1808"; desastre nº 15 ("E non hai remedio") da serie "Os desastres da guerra"; "Saturno devorando un fillo" e "A leiteira de	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta as seguintes obras de Goya: "O parasol", "A familia de Carlos V", "O 2 de maio de 1808 en Madrid" ("A loita dos mamelucos"), "Os fusilamentos do 3 de maio de 1808", desastre número 15 ("E non hai remedio") da serie "Os desastres da guerra", "Saturno

Bordeos”.	devorando un fillo” e “A leiteira de Bordeos”.
HAB4.3.1. Describe as características e a evolución da arquitectura do ferro no século XIX, en relación cos avances e as necesidades da revolución industrial.	• Establece as causas da arquitectura do ferro nos avances da revolución industrial do século XIX.
HAB4.3.2. Explica as diferenzas entre enxeñeiros e arquitectos na primeira metade do século XIX.	• Define os conceptos de enxeñeiro e arquitecto na primeira metade do século XIX.
HAB4.3.3. Explica as características do neoclasicismo arquitectónico durante o Imperio de Napoleón.	• Enumera as características do neoclasicismo na arquitectura durante os tempos de Napoleón.
HAB4.3.4. Explica as características do historicismo en arquitectura e a súa evolución cara ao eclecticismo.	• Resume as características do historicismo en arquitectura e a súa evolución cara ao eclecticismo.
HAB4.3.5. Explica as características e principais tendencias da arquitectura modernista.	• Resume as características da arquitectura modernista.
HAB4.3.6. Especifica as achegas da Escola de Chicago á arquitectura.	• Resume as achegas da Escola de Chicago á arquitectura
HAB4.3.7. Describe as características e os obxectivos das remodelacións urbanas de París, Barcelona e Madrid na segunda metade do século XIX.	• Resume as remodelacións urbanas de París, Barcelona e Madrid na segunda metade do século XIX.
HAB4.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: templo da Madalena en París, de Vignon; Parlamento de Londres, de Barry e Pugin; Auditorio de Chicago, de Sullivan e Adler; torre Eiffel de París; templo da Sagrada Familia en Barcelona, de Gaudí.	• Recoñece, analiza e comenta o templo da Madalena en París, de Vignon; o Parlamento de Londres, de Barry e Pugin; o Auditorio de Chicago de Sulliva e Adler; a torre Eiffel de París; o templo da Sagrada Familia en Barcelona, de Gaudí.
HAB4.5.1. Describe as características do Romanticismo na pintura e distingue entre o romanticismo da liña de Ingres e o romanticismo da cor de Gericault e Delacroix.	• Identifica as características do Romanticismo de Ingres e o de Gericault e Delacroix.
HAB4.5.2. Compara as visións románticas da paisaxe en Constable e Turner.	• Identifica as visións románticas nas paisaxes de Constable e nas de Turner.
HAB4.5.3. Explica o Realismo e a súa aparición no contexto dos cambios sociais e culturais de mediados do século XIX.	• Describe o proceso polo que xorde o Realismo no contexto social e cultural de mediados do século XIX.
HAB4.5.4. Compara o Realismo co Romanticismo.	• Identifica comparativamente o Realismo e o Romanticismo.
HAB4.5.5. Describe as características xerais do Impresionismo e o Neoimpresionismo.	• Resume as características xerais do Impresionismo e o Neoimpresionismo.
HAB4.5.6. Define o concepto de postimpresionismo e especifica as achegas de	• Explica o postimpresionismo e valora as achegas de Cézanne e Van Gogh

Cézanne e Van Gogh como precursores das grandes correntes artísticas do século XX.	como precursores das vangardas do século XX.
HAB4.5.7. Explica o Simbolismo de finais do século XIX como reacción fronte ao Realismo e ao Impresionismo.	<ul style="list-style-type: none"> Distingue o Simbolismo como reacción ante o Realismo e ante o Impresionismo.
HAB4.6.1. Explica os cambios que se producen no século XIX nas relacións entre artistas e clientes, referidos á pintura.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta os cambios que se producen nas relacións entre pintores e clientes no século XIX.
HAB4.7.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do século XIX: "O baño turco", de Ingres; "A balsa da Medusa", de Gericault; "A liberdade guiando o pobo", de Delacroix; "O carro de feo", de Constable; "Chuvia, vapor e velocidade", de Turner; "O enterro de Ornans", de Courbet; "O ánxelus", de Millet; "Almorzo sobre a herba", de Manet; "Impresión, sol nacente" e a serie sobre a Catedral de Ruán, de Monet; "Le Moulin de la Galette", de Renoir; "Unha tarde de domingo na Grande Jatte", de Seurat; "Xogadores de cartas" e "Mazás e laranxas", de Cézanne; "A noite estrelada" e "O segador", de Van Gogh; "Visión despois do sermón" e "O mercado" ("Ta matete"), de Gauguin.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece, analiza e comenta "O baño turco", de Ingres; "A balsa da Medusa", de Gericault; "A liberdade guiando ao pobo", de Delacroix; "O carro de feo", de Constable; "Chuvia, vapor e velocidade", de Turner; "O enterro de Ornans", de Courbet; "O ánxelus", de Millet; "Almorzo sobre a herba", de Manet; "Impresión, sol nacente" e a serie sobre a Catedral de Ruán, de Monet; "Le Moulin de la Galette", de Renoir; "Unha tarde de domingo na Grande jatte", de Seurat; "Xogadores de cartas" e "Mazás e laranxas", de Cézanne; "A noite estrelada" e "O segador", de Van Gogh; "Visión despois do sermón" e "O mercado" ("Ta matete"), de Gauguin.
HAB4.8.1. Relaciona a produción e o academicismo dominante na escultura do século XIX coas transformacións levadas a cabo nas cidades (monumentos conmemorativos en prazas, parques e avenidas, e esculturas funerarias nos novos cemiterios).	<ul style="list-style-type: none"> Describe o proceso que relaciona o academicismo escultórico do século XIX coas transformacións nas cidades.
HAB4.8.2. Explica as características da renovación escultórica emprendida por Rodin.	<ul style="list-style-type: none"> Resume as características da escultura de Rodin.
HAB4.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Rodin: "O pensador" e "Os burgueses de Calais".	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece, analiza e comenta "O pensador" e "Os burgueses de Calais" de Rodin.
HAB4.10.1. Realiza un traballo de investigación sobre as exposicións universais do século XIX e a súa importancia desde o punto de vista arquitectónico.	<ul style="list-style-type: none"> Selecciona información sobre as exposicións universais do século XIX e a súa importancia desde o punto de vista arquitectónico.
HAB4.10.2. Realiza un traballo de investigación sobre a influencia da fotografía e o gravado xaponés no desenvolvemento do Impresionismo, con referencias a obras concretas.	<ul style="list-style-type: none"> Selecciona información sobre a influencia da fotografía e o gravado xaponés no desenvolvemento do Impresionismo.
HAB4.11.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte do século XIX que se conservan en Galicia.	<ul style="list-style-type: none"> Elabora un listado coas obras de arte do século XIX que se conservan en Galicia e resume as súas características.

BLOQUE 5. A RUPTURA DA TRADICIÓN: A ARTE NA PRIMEIRA METADE DO SÉCULO XX.

HAB5.1.1. Define o concepto de vangarda artística en relación co acelerado ritmo de cambios na sociedade da época e a liberdade creativa dos/das artistas iniciada na centuria anterior.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica o concepto de vangarda e establece as causas artísticas e sociais que o explican.
HAB5.1.2. Describe a orixe e as características do Fauvismo.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características do Fauvismo.
HAB5.1.3. Describe o proceso de xestación e as características do Cubismo, distinguindo entre o Cubismo analítico e o sintético.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características do Cubismo, distinguindo entre o Cubismo analítico e o Cubismo sintético.
HAB5.1.4. Describe o ideario e os principios do futurismo.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume os principios do futurismo.
HAB5.1.5. Identifica os antecedentes do expresionismo no século XIX, explica as súas características xerais e especifica as diferenzas entre os grupos alemáns "A ponte" e "O xinete azul".	<ul style="list-style-type: none"> • Establece as causas do expresionismo e diferenza entre os grupos alemáns "A ponte" e "O xinete azul".
HAB5.1.6. Describe o proceso de xestación e as características da pintura abstracta, distingue a vertente cromática e a xeométrica, e especifica algunhas das súas correntes máis significativas, como o Suprematismo ruso ou o Neoplasticismo.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características da pintura abstracta e sinala a importancia do Suprematismo ruso e do Neoplasticismo.
HAB5.1.7. Describe as características do Dadaísmo como actitude provocadora nun contexto de crise.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características do Dadaísmo.
HAB5.1.8. Explica a orixe, as características e os obxectivos do Surrealismo.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume as características do Surrealismo
HAB5.1.9. Explica a importancia dos pintores españois Picasso, Miró e Dalí no desenvolvemento das vangardas artísticas.	<ul style="list-style-type: none"> • Valora a importancia de Picasso, Miró e Dalí no desenvolvemento das vangardas artísticas.
HAB5.1.10. Explica a renovación temática, técnica e formal da escultura na primeira metade do século XX, distinguindo as obras relacionadas coas vangardas pictóricas e as que utilizan recursos ou linguaxes independentes.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingue a renovación temática, técnica e formal da escultura vinculada coas vangardas pictóricas e a que utiliza recursos ou linguaxes independentes.
HAB5.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "A alegría de vivir", de Matisse; "As señoritas de Aviñón", "Retrato de Ambroise Vollard", "Natureza morta con cadeira de reixa de cana" e "Guernica", de Picasso; "A cidade que emerge", de Boccioni; "O berro", de Munch; "A rúa", de Kirchner; "Lírica" e "Sobre branco II", de Kandinsky; "Cadrado negro", de Malevich; "Composición II", de Mondrian; "L.H.O.O.Q.", de Duchamp; "O elefante das Celebes", de Ernst; "A chave dos campos", de Magritte; "O entroido de Arlequín" e "Mulleres e paxaros á luz da lúa", de Miró; "O xogo lúgubre" e "A persistencia da memoria", de Dalí.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta "A alegría de vivir", de Matisse; "As señoritas de Aviñón", "Retrato de Ambroise Vollard", "Natureza morta con cadeira de reixa de cana" e "Guernica", de Picasso; "A cidade que emerge", de Boccioni; "O berro", de Munch; "A rúa", de Kirchner; "Lírica" e "Sobre branco II", de Kandinsky; "Cadrado negro", de Malevich; "Composición II" de Mondrian; "L.H.O.O.Q.", de Duchamp; "O elefante das Celebes", de Ernst; "A chave dos campos", de Magritte; "O entroido do arlequín" e "Mulleres e paxaros á luz da lúa", de Miró; "O xogo lúgubre" e "A persistencia da memoria", de Dalí.
HAB5.2.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas: "O profeta",	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, analiza e comenta "O profeta", de Gargallo; "Formas únicas de

de Gargallo; "Formas únicas de continuidade no espazo", de Boccioni; "Fonte", de Duchamp; "Muller peiteándose ante un espello", de Xulio González; "Mademoiselle Pogany I", de Brancusi; "Lagosta, nasa e cola de peixe", de Calder; "Figura reclinada", de Henry Moore.	continuidade no espazo", de Boccioni; "Fonte", de Duchamp; "Muller peiteándose ante un espello", de Xulio González; "Mademoiselle Pogany I", de Brancusi; "Lagosta, nasa e cola de peixe", de Calder; "Figura reclinada", de Henry Moore.
HAB5.3.1. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do Movemento Moderno en arquitectura.	• Resume os trazos do Movemento Moderno en arquitectura.
HAB5.3.2. Especifica as achegas da arquitectura orgánica ao Movemento Moderno.	• Resume as achegas da arquitectura orgánica ao Movemento Moderno.
HAB5.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: edificio da Bauhaus en Dessau (Alemaña), de Gropius; pavillón de Alemaña en Barcelona, de Mies van der Rohe; Vila Saboia en Poissy (Francia), de Le Corbusier; casa Kaufman (Casa da Cascada), de Frank Lloyd Wright.	• Recoñece, analiza e comenta o edificio da Bauhaus en Dessau, de Gropius; o pavillón de Alemaña en Barcelona, de Mies van der Rohe; Vila Saboia en Poissy, de Le Corbusier; casa Kaufmann (Casa da Cascada).
HAB5.5.1. Realiza un traballo de investigación sobre o Grupo de Artistas e Técnicos Españois Para o Progreso da Arquitectura Contemporánea (GATEPAC).	• Selecciona información sobre o grupo arquitectónico GATEPAC.
HAB5.6.1. Selecciona unha obra arquitectónica, unha escultura ou unha pintura da primeira metade do século XX, das existentes en Galicia, e xustifica a súa elección.	• Localiza unha obra artística galega da primeira metade do século XX e xustifica a elección.

BLOQUE 6. A UNIVERSALIZACIÓN DA ARTE DESDE A SEGUNDA METADE DO SÉCULO XX.

HAB6.1.1. Explica o papel desempeñado no proceso de universalización da arte polos medios de comunicación de masas e as exposicións e feiras internacionais de arte	• Sinala o papel desenvolvido, no proceso de universalización da arte, polos medios de comunicación de masas e polas exposicións e feiras internacionais de arte.
HAB6.1.2. Explica as razóns do mantemento e a difusión internacional do Movemento Moderno en arquitectura.	• Establece as causas do mantemento do Movemento Moderno en arquitectura.
HAB6.1.3. Distingue e describe as características doutras tendencias arquitectónicas á marxe do Movemento Moderno ou Estilo Internacional, en particular a High Tech, a posmoderna e a deconstrución.	• Resume as características doutros estilos arquitectónicos á marxe do Movemento Moderno, en particular o High Tech, o posmoderno e o deconstrutivo.
HAB6.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "Unité d'habitation" en Marsella, de Le Corbusier; edificio Seagram en Nova York, de M. van der Rohe e Philip Johnson; o museo Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; a Casa da Ópera de Sydney, de J. Utzon; o centro Pompidou de París, de R. Piano e R. Rogers; o AT & T Building de Nova York, de Philip Johnson; o museo Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry.	• Recoñece, analiza e comenta "Unité d'habitation" en Marsella, de Le Corbusier; edificio Seagram en Nova York, de M. van der Rohe e Philip Johnson; o museo Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; a Casa da Ópera de Sydney, de J. Utzon; o centro Pompidou de París, de R. Piano e R. Rogers; o AT & T Building de Nova York, de Philip Johnson; o museo Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry.

HAB6.3.1. Explica e compara o Informalismo europeo e o Expresionismo abstracto norteamericano.	<ul style="list-style-type: none"> • Compara o Informalismo europeo e o Expresionismo abstracto norteamericano.
HAB6.3.2. Explica a abstracción postpictórica.	<ul style="list-style-type: none"> • Define a abstracción postpictórica.
HAB6.3.3. Explica o Minimalismo.	<ul style="list-style-type: none"> • Define o Minimalismo.
HAB6.3.4. Explica a arte cinética e a Op-Art.	<ul style="list-style-type: none"> • Define a arte cinética e a Op-Art.
HAB6.3.5. Explica a arte conceptual.	<ul style="list-style-type: none"> • Define a arte conceptual.
HAB6.3.6. Explica a Arte Povera.	<ul style="list-style-type: none"> • Define a Arte Povera.
HAB6.3.7. Distingue e explica algunhas das principais correntes figurativas: Pop-Art, Nova Figuración, Hiperrealismo	<ul style="list-style-type: none"> • Define algunhas das principais correntes figurativas: Pop-art, Nova Figuración, Hiperrealismo.
HAB6.3.8. Explica en que consisten as seguintes manifestacións de arte non duradeira: Happening, Body Art e Land Art.	<ul style="list-style-type: none"> • Define as seguintes manifestacións de arte non duradeira: Happening, Body Art e Land Art.
HAB6.3.9. Describe os formulacións xerais da posmodernidade, referida ás artes plásticas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica as características da posmodernidade, referida ás artes plásticas.
HAB6.4.1. Identifica o autor e a corrente artística (non necesariamente o título), e analiza e comenta as seguintes obras: "Pintura" (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid), de Tapies; "Grito nº 7", de Antonio Saura; "One: number 31, 1950", de J. Pollock; "Ctesiphon III", de F. Stella; "Equivalente VIII", de Carl André; "Vega 200", de Vasarely; "Unha e tres cadeiras", de J. Kosuth; "Iglú con árbore", de Mario Merz; "Marilyn Monroe" (serigrafía de 1967), de A. Warhol; "O Papa que berra" (estudo a partir do retrato do Papa Inocencio X), de Francis Bacon; "A Gran Vía madrileña en 1974", de Antonio López.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece o autor e a corrente artística, e analiza e comenta "Pintura" (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid), de Tapies; "Grito nº 7", de Antonio Saura; "One: number 31, 1950", de J. Pollock; "Ctesiphon III", de F. Stella; "Equivalente VIII", de Carl André; "Vega 200", de Vasarely; "Unha e tres cadeiras", de J. Kosuth; "Iglú con árbore", de Mario Merz; "Marilyn Monroe" (serigrafía de 1967), de A. Warhol; "O Papa que berra" (estudo a partir do retrato do Papa Inocencio X), de Francis Bacon; "A Gran Vía madrileña en 1974", de Antonio López.
HAB6.5.1. Explica brevemente o desenvolvemento dos novos sistemas visuais e as características da súa linguaxe expresiva: fotografía, cartel, cine, cómic, producións televisivas, videoarte e arte por computador.	<ul style="list-style-type: none"> • Resume o desenvolvemento dos novos sistemas visuais e as características da súa linguaxe expresiva: fotografía, cartel, cine, cómic, producións televisivas, videoarte e arte por computador.
HAB6.6.1. Especifica as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías para a creación artística e para a difusión da arte.	<ul style="list-style-type: none"> • Valora as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías para a creación artística e para a difusión da arte.
HAB6.7.1. Define o concepto de cultura visual de masas, e describe os seus trazos esenciais.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica o concepto de cultura visual de masas e resume os seus trazos.
HAB6.7.2. Identifica a arte nos diferentes ámbitos da vida cotiá.	<ul style="list-style-type: none"> • Localiza a arte nos diferentes ámbitos da vida cotiá.

HAB6.8.1. Explica a orixe do Patrimonio Mundial da UNESCO e os seus obxectivos.	<ul style="list-style-type: none"> • Selecciona información sobre o Patrimonio Mundial da UNESCO e os seus obxectivos.
HAB6.8.2. Realiza un traballo de investigación relacionado cos bens artísticos de España e de Galicia inscritos no catálogo do Patrimonio Mundial da UNESCO.	<ul style="list-style-type: none"> • Selecciona información sobre os bens artísticos de España e de Galicia inscritos no catálogo do Patrimonio Mundial da UNESCO.
BLOQUE 7. O VOCABULARIO ARTÍSTICO.	
HAB7.1.1. Utiliza con corrección a terminoloxía específica das artes en exposicións orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica con corrección a terminoloxía específica das artes en exposicións orais e escritas.

Procedementos e Instrumentos de avaliación

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de bacharelato será continua e diferenciada, terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe.

Na materia de Historia da Arte usaranse os seguintes instrumentos de avaliación, sen prexuízo de que se podan utilizar outros que o/a profesor/a estime oportunos dependendo das actividades propostas:

- Probas escritas: como mínimo dúas probas escritas trimestrais referentes aos criterios de avaliación e aos estándares de aprendizaxe correspondentes. Considéranse superadas positivamente as probas cando a nota media das probas chegue ao cinco. No caso de non superar as probas escritas, o profesor pode realizar, no momento que determine, unha proba de recuperación das probas ou avaliacións non superadas.
- Observación e valoración do traballo da clase e das exposicións orais, das tarefas a realizar na casa, a participación, a actitude cara a materia e os compañeiros e outras actividades que considere o profesor (traballos de ampliación, caderno, actividades extraescolares, plan lector).

Criterios de cualificación e de promoción da materia

En canto a **criterios de cualificación**:

- O 20% da nota se dedicará á valoración do traballo do alumnado e das tarefas de ampliación, incluído o plan lector. Todo quedará reflectido nos rexistros do profesorado, sexa no caderno do profesor ou con copia.
- O 80% da nota será para valorar os exames. En calquera caso, o comportamento desleal na realización dun traballo ou dun exame (copiar, cambiar os folios do exame, recibir información por medios externos, ou calquera método desleal) será puntuado cun 0. Tamén se terá en conta a correcta expresión e redacción.

Considérase que un alumno acada os obxectivos marcados na materia para a súa promoción cando consegue unha nota mínima dun 5 na avaliación ordinaria. Esta nota obtense do cálculo da media aritmética das tres avaliacións.

En caso de non acadar a avaliación positiva, o profesorado realizará unha proba final, onde o alumno deberá mostrar a consecución dos estándares de aprendizaxe mínimos da materia. De non superala contará a mellor nota posible (a media das avaliacións ou a desta proba). O alumnado suspenso poderá realizar unha proba extraordinaria, sempre e cando non haxa modificacións legais a través das autoridades educativas.

Na proba extraordinaria o exame será o mesmo para todos os grupos do mesmo nivel de acordo coa normativa legal vixente, e será necesario acadar unha nota mínima dun 5 para aprobar a materia.